



సాహిత్య  
**ప్రసానం**  
నవంబర్ 2014

వెల రూ. 10

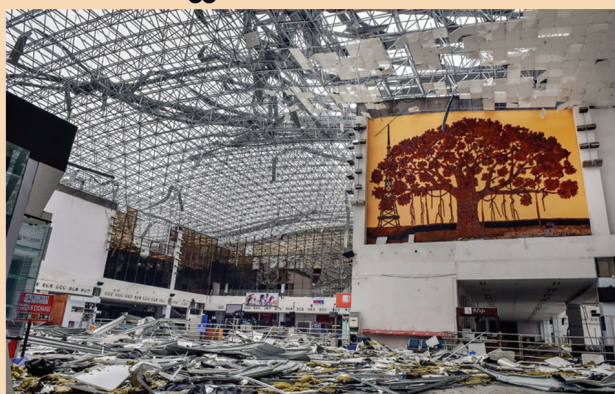
**పాట్రిక్ మోబియానో**

సాహిత్యంలో నోబుల్ పురస్కార గ్రహీత



సాహితీ స్రవంతి

# హుద్‌హుద్ తుఫాను విధ్వంసం



## విషాదాలూ, వివాదాలూ

తెలుగువారికి రెండు రాష్ట్రాలు ఏర్పాటయ్యాక సుహృద్భావంతో వ్యవహరిస్తాయని అందరూ ఆశించారు. అలా జరగాలని కోరుకున్నారు కూడా. అయితే విద్యా సంస్థల ప్రవేశాలతో మొదలు పెట్టి విద్యుత్ రంగం వరకూ ప్రతిదీ పెను వివాదమవుతున్నది. నిజంగా ఇది దురదృష్టకర పరిస్థితి. ఇందుకు కారకులెవరని తలలు పగలగొట్టుకోవడం కంటే కలసి కూచుని సమస్యలు పరిష్కరించుకోవడం మేలైన మార్గం. ఏకైక మార్గం కూడా. నూతన రాష్ట్రాలు గనక సమస్యలు ఇక ముందు కూడా రావడం సహజంగా జరుగుతుంది. వాటిని చట్టబద్ధంగా వాస్తవిక దృష్టితో పరిష్కరించుకోవాలే గాని రాజకీయ వివాదాలుగా మార్చుకోవడం ఉభయులకూ నష్టం. కేంద్రం కూడా ఇందుకు సహకరించవలసి వుంటుంది. పైగా ఉభయ రాష్ట్రాల అభివృద్ధికి సమధిక సహాయం సహకారం అందించడం కూడా పరిస్థితి మెరుగుపడటానికి దోహదం చేస్తుంది. ఇక్కడ వివాదాలు చినికి చినికి గాలివాసలవుతుంటే కేంద్రం ఇతర వ్యవస్థలు తమ వంతు పాత్ర తప్పక నిర్వహించాలి.

ఉత్తరాంధ్రలో వచ్చిన హుద్ హుద్ తుఫాను విశాఖపట్టణాన్ని ఇతర జిల్లాలను అతలాకుతలం చేసింది. సాంకేతిక పరిజ్ఞానం కారణంగా భారీ ప్రాణనష్టం తప్పినప్పటికీ ఇళ్లు పొలాలు సంస్థలూ భారీగానే నష్టపోయాయి. రెక్కల కష్టం మీద రోజువారి శ్రమ మీద ఆధారపడిన వారి జీవితాలు కుప్పకూలాయి. కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల నుంచి కొంత సహాయం అందినా జరగాల్సింది చాలా వుంది. చాలాకాలం పడుతుంది కూడా. విభజన తర్వాత ఇంకా పాలన పూర్తిగా కుదురుకోకముందే ఇంతటి విపత్తు రావడం నిజంగా విచారకరం. తుపాను దెబ్బ నుంచి కోలుకోవడానికి వేయి చేతుల సహాయపడటం ప్రతివారి బాధ్యత. ఇప్పటికే ఆ విధమైన స్పందన కనిపించడం అభినందనీయమైనా అలసత్వానికి అవకాశం లేకుండా కృషి జరగాలి. ఇదే సమయంలో వర్షాభావం వల్ల కరెంటు కొరత వల్ల ఏర్పడిన వ్యవసాయ సంక్షోభం తెలంగాణలోనూ రైతాంగ అత్యుపాత్యలు విషాదకరంగా సాగుతున్నాయి. వీటిని నివారించేందుకు కూడా తక్షణ చర్యలు తీసుకోవలసి వుంటుంది. పారిశ్రామిక వేత్తలకు రాయితీలు ప్రకటించి అహ్వానించడం ఎంత ముఖ్యమో అన్నం పెట్టే రైతన్నల వెతలు తీర్చి బతుకు నివ్వాలన్న బాధ్యత అంతకన్నా ముఖ్యమని ప్రతిచోటా ప్రభుత్వాలు గుర్తించవలసి వుంటుంది.

బొమ్మలు : డి.శివాజి, జె.వెంకటేష్, భాస్కర్

## ఈ సంచికలో ...

కవిత .....	4
నీడలు (కథ) .....	5
కవిత .....	8
వజ్రాయుధం - సోమసుందర్ కవితోద్ఘమం .....	9
కవిత .....	12
భైరవుడి ఊరేగింపు (కథ) .....	13
కవిత .....	14
మిసిమి పాతికేళ్ళ పండుగ .....	15
కవిత .....	17
నెవెన్ సీటర్ (కథ) .....	18
కవిత .....	19
జ్ఞాపకాల భూమికపై సృజనావిష్కరణ .....	20
కవిత .....	22
కలలు కోరికలు (కథ) .....	23
కవిత .....	29
వెతల వర్ణికరణ కథలు .....	30
కవిత .....	33
బతుకమ్మా, బతుకు! .....	34
కవిత .....	36
ఇతివృత్త వైవిధ్యాలు-శిల్ప సోయగాలు .....	37
కవిత .....	39
ఆధునిక చైతన్య మూర్తి జానకీ రాణి .....	40
కవిత .....	42
స్వీకారం .....	43
డైరీ .....	46

సంపాదకవర్గం  
**తెలకపల్లి రవి (సంపాదకుడు)**  
**కె.ఆనందాచారి**  
**వారప్రసాద్**  
**వల్లభాపురం జనార్దన**  
**కె.లక్ష్మయ్య, మనజ్**

చిరునామా  
**సాహిత్య ప్రస్థానం**  
ఎం. హెచ్.భవన్, ప్లాట్ నెం. 21/1, అజామాబాద్  
ఆర్.టి.సి కళ్యాణమండపం దగ్గర,  
హైదరాబాద్ - 500 020,  
ఫోన్ : 27660013, 9490099059  
ఫ్యాక్స్, 040827635136.

ఇ-మెయిల్ : [ssprasthanam@gmail.com](mailto:ssprasthanam@gmail.com)  
[www.prasthanam.com](http://www.prasthanam.com)

## కవిత

### సౌందర్యం - యధార్థం

నిఖిలేశ్వర్

సూటిగా సుదూరంగా

సరళరేఖమీదుగా

చూపునలా -

లేజర్ కిరణంలా

ప్రసరింపచేయగానే

అంతా ఎంతో దగ్గరనే భ్రమ,

ఇక అదేరేఖపై

నడక ప్రారంభించగానే

భ్రమ విచ్చేదం -

అప్పుడే దూరమెంతో తెలిసింది!

సౌందర్యాల సౌకుమార్యమంతా

తనసొంతమని,

చూపుల గాలి తగలగానే

గర్వంగానూ తత్తరపాటుతోనూ

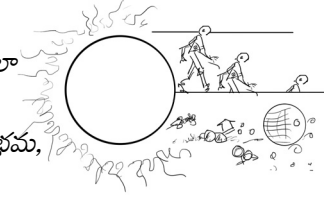
నడిచే దేహయాత్రలో,

అలసట - అనారోగ్యం

మానసిక సంక్షోభం నిలదీయగానే

సౌందర్యకాలమెంతని

ప్రశ్నించే యదార్థమే ఈ జీవితం!



### స్మార్ట్ సిటీ?

నూనెల. శ్రీనివాసరావు

9492970231

ముట్టుకుంటే మాసిపోతానని

అంటుకుంటే ఆరిపోతానని

తామరాకు పై నీటిబొట్టులా

జారిపోతుంది నగరం,

సమిష్టి ఆశల్లోంచి

వ్యక్తి శ్వాసల్లోకి దూరి

దుర్గంధమౌతుంది నగరం,

నేడు నగరం

మమతలు పట్టని ఇరుకు కూపం

ఏ మమకారానికి నోచని విషాద గీతం,

నేడు నగరం

కన్నీటిని కరెన్సీలో తూచె తూనిక యంత్రం

విలువలు వలువల్లా వలిచేసిన నగ్నదేహం,

ఇప్పుడు నగరానికి కావలసింది

మనుషులు కాదు మరబొమ్మలు

తమ సమాధిని తామె తవ్వుకునే

లేటెస్ట్ హైటెక్కు రోబోలు.



## అక్టోబర్ నెల పురస్కారాలు



హెడ్లైన్స్

కథకు: రూ. 700/-

రచయిత: పత్తి సుమతి

సీమమతలు అడవికాచిన వెన్నెలలే

కవితకు : రూ. 500/-

రచయిత : అసంతోజు మోహనకృష్ణ



సినీ రచయిత జనార్దన మహర్షి అందిస్తున్న పురస్కార చెక్కులు ఈ రచయితలకు అందుతాయి

పాఠకులు తాము చదివిన కవితలు, కథలు, వ్యాసాలలో నచ్చినవి కారణాలతో సూచించవచ్చు.

సీనియర్, ప్రసిద్ధ రచయితల రచనలు కాక ఔత్సాహికులను, ఇటీవల రాస్తున్నవారిని ప్రోత్సహించడమే

ఈ పురస్కారాల ఉద్దేశ్యంగా గ్రహించగలరు.

- ఎడిటర్

కథ

## నీడలు

అముదాల మురళి  
9440432683



తల్లి ఒడిలో అడుకొంటున్న పులకింత! ఎంతో హాయి? ఎన్నాళ్ళ జ్ఞాపకాలు, మరలిరావే, ఏంటి విచిత్రం?  
జరిగినదాన్ని దిద్దుకోలేము, నేరవేరని ఆశల్ని తీర్చుకోలేము, అంతా మనదే మన చేతిలో ఉన్నట్టే ఉంటంది. మనకు  
తెలియని వారెవరో జోక్యం చేసుకుంటారు, చెయ్యిదాటి పోతుంది. ఎందుకని ?

కొందరు మాయంటారు. కొందరు తలరాత అంటారు. ఏమిటో దెబ్బపెట్టగా అర్థం కావడం లేదు .

ఈ నేల మీద, ఈ మట్టిలో గూళ్ళుకట్టుకొని, బొమ్మరిండ్లు  
కట్టుకొని బాల్యం ఎంత ఆనందంగా గడిచిందని?

ఈ స్పందన మారనేలేదు, ఈ అనుభూతి, ఈ పులకరింత  
మారనేలేదు. వయసు ప్రతిరోజూ కొత్తదే, జ్ఞాపకాలన్నీ పాతవే!  
బహుశా సూర్యునికి జ్ఞాపకశక్తి ఉండదేమో!

మొన్నటికి మొన్న నిప్పులు రాల్చిన సంగతి  
మర్చిపోయినట్లుండాడు, ఈ రోజు నులి వెచ్చగా తాకుతున్నాడు.

ఈ మంచుముత్యాలు ముసలివి కాలే దెందుకని?

అవి నాలా బిడ్డల్ని కనలేదేమో!

ముసలితనం మీద పడే కొద్దీ మర్చిపోతున్నాను.  
చదివినదంతా గుర్తులేదు. అయితే కొన్ని మరుపు రావడం లేదు  
.ఈ ప్రపంచంలో ఎవరూ చెడ్డవాళ్ళుగా పుట్టలేదనేది వాస్తవమే.  
నాతో బువ్వతినాలని మారాం చేసిన బుజ్జిగాడు వాస్తవమే. నాకు  
బువ్వ పెట్టలేని బుజ్జిగాడు కూడా సత్యమే. అరెరె , రైల్లో వస్తూ

నేను తీసుకున్న నిర్ణయం ఇది కాదే? నిజమే, ఇది పాత నేల,  
పలకరించింది. యోగక్షేమాలనడిగింది. చాలమ్మా! నన్ను  
కదిలించకు, కళ్ళలో నీరు కారితే దారి కనిపించదు. ప్రయాణం  
ఎక్కిడివరకో, ఎప్పటివరకో ఇంకా నిర్ణయించలేదు.

‘సుందరపాళ్ళం’

ఎంత మంచి పేరు? పేరుకు తగ్గ ఊరు

అందరూ బంధువులే- ఒక కులమా? ఒక గోత్రమా?

వర్షం వచ్చినప్పుడు వీధిలో కాలువలు తిప్పి సేద్యం  
జేసామా? అదే ఊపులో పెరిగి పెద్దయ్యాక, చదువు సంగతలా  
ఉండని, సేద్యం జేసి చక్రం దిప్పుతుంటే నాలాంటి అల్లుడు  
కావాలని ఎందరనుకొన్నారో? మా నాన్న చాటుగా మీసం  
మెలేసినప్పుడూ, నాతల్లి నన్ను ‘బంగారు కొండ’ అన్నప్పుడూ  
నన్ను కొండలైనా అడ్డుకోలేదే? ఇన్నాళ్ళు నా బ్రతుకు పరుగు  
పందేనికి ఈ రోజున అడ్డుపడిందేంటి? నా వయసా?  
అహంకారమా? మమకారమా?

ఇది అని ఖచ్చితంగా చెప్పలేను. కాని ఓడిపోతున్నట్లు అనిపిస్తూ ఉంది. లేదు, అలా జరగకూడదు.

నేను గెలవాలి, చస్తూ కూడా గెలవాలి, బ్రతికి కాలాన్ని గెలవాలి, చచ్చాక చావును గెలవాలి. ఇది అహంకారం కాదు సుమా! 'ఆత్మవిశ్వాసం' సప్తతి వరకు జీవితాన్ని చీకటిలో నెట్టివేసిన 'ఆత్మవిశ్వాసం' నాతండ్రి ఒడిలో నేర్చిన విద్యకదా గెలుపు! నా తల్లి నాకు చెవిలో జోలపాటతో ఊదిన మంత్రం కదా గెలుపంటే...

వాడెప్పుడు నన్ను శాసించడానికి...?

అమ్మ నిద్రలేపినప్పుడు ఎంత పొద్దెక్కిందో చూడడానికి ఎత్తిన తల... ఇంత వరకూ దించలేదు... ఇంకా పొద్దు గ్రుంకలేదు.

ఇలా ఎంత వరకూ త్రివేది ఆలోచనలు ఆగలేదు.



' ఊర్గాం రైల్వేస్టేషన్'

రైల్వే చాలా సేపయింది. భిక్షగాళ్లు కూడా లేరు. ఎందుకంటే అది ఊరికి దూరంగా ఉంది. రైళ్ళు వస్తూపోతుంటాయి. గాని అన్నీ ఆగవు. ఎప్పుడో బ్రిటీష్వారి హయాంలో కట్టిన స్టేషను.

అక్కడ పనిచేసేవాళ్ళు మినహా ఎవరూ ఉండరు. చుట్టూ గచ్చపొదలు....కీచురాళ్ళు...అంతే. ఆస్టేషన్లో ఆగే రైలు రావడానికి ముందు అరగంట, ఆరైలు వెళ్ళాక పదినిముషాలు కాస్త సందడి.... తరువాత నిశ్శబ్దం. త్రివేదికి ఆశ్చర్యం వేసింది.

పేదరికాన్ని నిర్మూలిస్తూన్నామన్న పాలకలమాట నిజమేననిపించింది. ఒక్కొక్క రైల్వేస్టేషను నుంచే మొదలు పెట్టి చివరికి ఏ స్టేషనులోను పేదరికం ఆకలి లేకుండా చేస్తున్నారు కాబోలు!

అంత వరకు అటూ ఇటూ పచార్లు చేస్తున్న కుక్క ఏదో గొణుక్కుంటూ వెళ్ళి పడుకొంది. త్రివేదిని చుట్టుముట్టిన ఆలోచనలు తగ్గలేదు. అతని భ్రకుటి ముడిపడింది. అరచేయి మెల్లగా అదురుతోంది. మంత్రాలు చెబుతున్న వాడిలా పెదాలు కదులుతున్నాయి. అప్పుడప్పుడూ బెంచీ మీద నుంచి ముందుకు జరుగుతున్నాడు. మరలా వెనక్కి వెళ్తున్నాడు. పిడికిలి బిగించి వదులుతున్నాడు. అంతవరకూ ఫ్లాట్ఫాం మీద సోయగాలు పోతు ఏరుకుతినకాకి వికృతంగా అరచి ఎగిరి పోయింది. త్రివేది ఆలోచనలకు తెరపడింది. కాకి అరచినవైపు చూశాడు.

ఇంచుమించు తన వయసు వుండొచ్చు. బాగా అలసిపోయిన వ్యక్తి, చినిగిపోలేదు గాని, మాసిపోయిన బట్టలు, కర్రపట్టుకొన్నాడు. కర్రలేకున్నా నడవగల పటుత్వం కన్పిస్తూ ఉంది. ఎక్కడ కూర్చోవాలో అర్థం కాలేదేమో! బెంచీవైపు చూసాడు. నాలుక చప్పరించాడు. మళ్ళీ ముందుకొస్తున్నాడు. లోకం పోకడే అది. బస్సులోనో, రైల్వేలోనో స్థలం లేనప్పుడు ఎవరైనా కాస్త జరుక్కున్నా చాలనిపిస్తుంది. ఖాళీగా ఉన్నప్పుడు కూర్చోవడానికి కొంత సేపు పడుతుంది. మనిషి ఆశావాది కదా!

అతడు రావడం రావడం త్రివేది కూర్చొన్న బెంచీమీద కూర్చొన్నాడు. చెమట వాసన ముక్కుపుటాలను తాకి కాస్త ఇటూ అటూ కదిలించింది. అతని వైపు చూశాడు. అతను కూడా చూశాడు. చూపులు కలిశాయి. అవి

మాట్లాడుకొన్నాయి. బంధుత్వాన్ని కలుపుకొన్నాయి. ఇద్దరి పెదవుల మీద చిరునవ్వు మెరిసింది. అది అగాధమైన సముద్రం అంచున అలపై కాంతి పక్షి మెరిసినట్లుంది. అప్పటి వరకు త్రివేది అనుకొంటున్నట్లు అతను అడుక్కోవడానికి రాలేదని అర్థం అయింది.

ఆకలి మొదలైంది. ప్రాణధర్మం. ఏదైనా తినాలి. దబ్బులు సుమారు మూడువందలున్నాయి. కుక్క నిద్రలేచింది. ఒక్క విరుచుకొంటూ నాలుక బయటపెట్టి వికారంగా మూల్గుతుంటే త్రివేది అదిలించాడు. 'ఏమీ తోచడం లేదు, నేనే వెళ్ళాలనుకొంటున్నాను' అన్నట్లు అది వెళ్ళిపోయింది.

ప్రక్కన కూర్చొన్న వ్యక్తి ఇదేమీ పట్టించుకోలేదు. త్రివేది లేచి నిల్చోని గుడ్డసంచి భుజానికి తగిలించుకొన్నాడు. అతని వైపు చూశాడు. అతడు సమాధిలోఉన్న యోగిలా ఎటో చూస్తున్నాడు. ఏం చూస్తున్నాడో అర్థం కానట్లు ఉన్నాడు. త్రివేదికి అతను దగ్గరి బంధువులా అనిపించాడు.

'టిఫిను తిన్నావా?' అడిగాడు త్రివేది

అతను తల అడ్డంగా తిప్పాడు. త్రివేది రమ్మనట్లు సైగజేసి బయటదేరాడు.



ఈశ్వరప్పకు మునిగాడంటే ప్రాణం. మునిగానికి ఈశ్వరప్ప ఆరోప్రాణం. మునిగాని పెండ్లి చూడకుండానే వాళ్ళమ్మ అంతుబట్టని రోగంతో చనిపోయింది. మునిగానికి పెండ్లాం పోరు, వాడు పెళ్ళయి మూడేళ్ళయినా తండ్రి కాలేదు. రెండు



కోకలు రెండు రైకలు మూటగట్టి దిండుగా పెట్టుకోసుంటింది. “సంగటేలా కాడ సద్ది తెస్తే ఎట్లా?” అని మునిగాడంటాడు.

నేనేమైనా కాలమీద కాలేసుకోని నోట్ల వక్కాకేసుకోని ఎంగిలిపిడత పక్కనే బెట్టుకొని ఊరియవ్వారం మాట్లాడా ఉంటినా? నువ్వే మొగోడివైనట్లు, మడకదున్నత ఉన్నట్లు...” అని మొదలు పెట్టిందంటే మునిగాడు “దీని నోరు ఎందుకు కలబెట్టివీరా దేవుడా” అనుకొని తోచినకాడికి తిని మేడిబట్టి ఇంకో కొండ్ర దున్నేవరకు ఆపడు.

మునిగాడు దున్నడం మధ్యలో ఆపి ” ఏమే మాయయ్య బువ్వ తిన్నేడా? ” అని అడుగుతాడు.

“దున్నపోతు మాదిరి కష్టపడే పెండ్లాన్ని తింటివా? అని అడగలా? తేరకు దినేవాళ్ళ మింద పేమ”

“ఎవరే తేరకు దినేది, ఇదంతా మీయబ్బ తోలి పంపించినాడా?

“మా యబ్బజోలికెళ్ళద్దు. మాయబ్బ మియబ్బ మాదిరి తినేసి తిరగలా”

“తిరగతాడే ఏమి ఎల్లకాలం కష్టపడాలని రూలా? ఇంతకాలం కష్టపడి సంపాదించలా? ఇన్నాళ్ళు నేను ఆయనకు బిడ్డే! ఇప్పుడు ఆయనే నాకు బిడ్డ!” “ఈ కర్యానికే గదా నా కడుపు పండన్ని, నా ముచ్చట తీరన్ని”

ఇంతవరకు మునిగాడు మునిగాడే. ఇప్పుడు మునిగాడు మొగవాడు, మొగుడు జాతీ ఝుళిపిస్తాడు.

ఆమె మునిగాణ్ణి శావనార్థాలు పెడతా ఇల్లుజేరి దిండుమూటను తీసుకొని పుట్టింటికి బయలు దేరుతుంది.

ఈశ్వరప్ప కోడల్ని బ్రతిమాలి ఇంటికి పిలుచుకొని వచ్చి “నీకు బుద్ధిలేదురా” అంటాడు కొడుకును. మునిగాడు స్పందించడు.

పంచలు కొనేటప్పుడు తండ్రికీ తనకూ కలిపి రెండు జతలు కొంటాడు.

నాన్న దగ్గరికెళ్ళి కూర్చొని “తిన్నావా? అంటాడు. అతడు అప్పటికి ఖచ్చితంగా తిని ఉండదు

ఇద్దరూ ఒకేసారి భోజనానికి వెళ్తారు. మునిగాని పెళ్లాం యక్షగానమో, బుఱకథో అందుకొంటుంది. రోజూ చచ్చేవాళ్ళ కోసం ఎవరేడుస్తారు? తినేటప్పుడు తిడుతుందని మునిగానికీ

కోపమే. అయితే దాన్నేమయినా అంటే అయ్య ఊరుకోడు. ఏండ్ ఈయన యవ్వారం!

“ ఎందుకయ్యా దాని మీదంత ప్రేమ నీకు” “మునీ ! దాని కడుపులో ఒక కాయగాస్తే అదే సర్దుకొంటుంది గానీరా! ఇల్లాలు కన్నీల్లు పెడితే లక్ష్మి ఇల్లెలి పోతాదిరా. దాన్నేమనొద్దు!”

తినడం పూర్తి కాగానే నాన్నకు మునిగాడు మంచవాల్ని బొంతపరచి, దుప్పటి దుమ్ముదులిపి పెడతాడు.

“కారం కొంచెం తగ్గించుంటే కూర బాగుణ్ణుగదా!” మునిగాడు ఈశ్వరప్ప నవ్వుతాడు.

మునిగాడు తటాలున ఇటూ అటూ చూస్తాడు. పెళ్ళాం కనిపించకపోతే మళ్ళీ మాట్లాడం మొదలు పెడతాడు.

ఈశ్వరప్ప గురువు - మునిగాడు శిష్యుడు ఈశ్వరప్ప, మునిగాడు స్నేహితులు ఈశ్వరప్ప కథలు చెప్పడం, జీవితాల్ని ఆవిష్కరిస్తాడు.

మునిగాడు నేర్చుకొంటాడు., సందేహాలు తీర్చుకొంటాడు.

ఈశ్వరప్ప భార్యలేదని ఏనాడు బాధపడలేదు. మునిగాడు తల్లిలేదని ఎప్పుడూ అనుకోలేదు.

ఈశ్వరప్ప కొడుక్కేదైనా సాయం చేద్దామంటే మునిగాడు ఒప్పుకోడు. “ఈ ముసలోడక్కడైనా పడి కాలోచెయ్యి విరుచుకొంటే, ఈయన మంచి చెడ్డలు ఎవరు చూస్తారు? అయితే మునిగాని పెండ్లాం గెయ్యాళి” అంటూ మునిగాని ప్రేమకు వక్రభాష్యం చెప్పేవాళ్ళూ లేకపోలేదు.

ఎవరెన్ని అనుకొన్నా ఈశ్వరప్ప సుఖంగా ఉండాడు. కాలానికీ మునిగానికున్నంత సహనం లేదు. అదెప్పుడూ తొందర పడ్తుంది. మునుషుల్ని తొందర పెడుతుంది. ఈమధ్య దానికి ఈశ్వరప్ప మీద ఈర్ష్యపుట్టింది.



తండ్రి కన్నీ సరిచేసి మునిగాడు చీకట్లో చేసుకాడికి బయలేదేరాడు.

“అయ్యా ! నీళ్ళు మంచం కింద ఉండాయి” నేను నీళ్ళు కట్టేసి వస్తాను” అని మునిగాడు బయలుదేరాడు. అది మామూలే. రాత్రి ఏ పదిగంటలకో కరెంటుపస్తుంది. కాపలా ఉండి నీళ్ళు



నానీలు

రాత్రి ప్రసవంలో  
 రేపటి జననం  
 ఆశమరో రూపం  
 ఆశయాల ఉదయం

రైతన్న భూగోళాన్ని  
 సిలువలా మోస్తున్నాడు  
 రక్తంతో దున్ని  
 జీవమిస్తున్నాడు

మన్నును ఛీ.. అనకు  
 మన్నే నీ జననం  
 మన్నే నీ జీవనం (అన్నం)  
 మన్నే నీ మరణం!

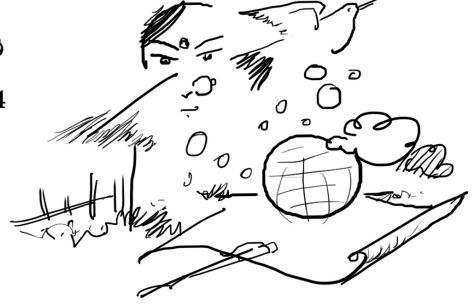
ఎక్కడో మతోన్మాదం  
 మనకలాల్లో ఉద్యోగం  
 ఇక్కడ అనుక్షణమైనా  
 గుండెలు స్పందించని వైనం

రూపానీ కె.వి.కుమారి  
 9010823014

అసమానత ఊపిరి  
 అహం అంతరంగం  
 అణచివేత జీవనం  
 అదే...కులంరాసిన మరణశాసనం!

మనస్సుల మురికే  
 దేశం నిండా!  
 కులం కల్మషాన్ని  
 తుడి చేద్దాం లెండి!

మనసులొక్కటే  
 మనుషులుంటే  
 భారతదేశం  
 భువిలో బంగారం!



గురజాడ జాడను  
 శ్వాసించి నవుడే  
 ఈ దేశం  
 స్వచ్ఛ భారతం!  
 ఆహా! ఓ మెరుపు  
 అబ్బా...!?! ఓ చరుపు  
 ఆ...? ఓ హుంకరింపు  
 అదే...నానీ కొసమెరుపు!

కడ్డనే తడి. లేదంటే ఇంతే సంగతులు. ఈశ్వరపు వెళిరమ్మన్నట్టు తలూపాడు.

అప్పటికే మునిగాని పెండ్లాం గొడవపడి పుట్టింటికెళ్ళి నాలుగు దినాలైంది. వీడెళ్ళితేగాని కోడలు రాదు. దాన్ని గురించే ఈశ్వరపు ఆలోచిస్తూ ఉంటాడు. అట్లే కునుకు బట్టింది. వొళ్ళు తెలియకుండా నిద్రబోయాడు.

సగం రాత్రిలో ఉన్నట్టుండి మెలుకువ వచ్చింది. ఊరంతా గోల. మునిగాణ్ణి చేతుల మీద మోసుకొని వచ్చేశారు. కాలిమీద పాము కాటుంది. ఈశ్వరపు ఏడవలేదు. కాదు, కాదు. ఏడ్చాడు.

ఇంతకీ ఏడ్చాడా? లేదా? లేదు!  
 మెదడు కరిగి కళ్ళలో కారిపోయేటంత ఆలోచించాడు..  
 అసలు మనిషి ఎందుకు చస్తాడు? ఎలా చస్తాడు? చస్తే...  
 ఎవరు ముందు చావాలి? చిన్నవాళ్ళా? పెద్దవాళ్ళా?  
 ఆలోచిస్తూనే ఉన్నాడు. ఇప్పటికీ కూడా...  
 అందరూ అతనికి మతిభ్రమించి పోయిందన్నారు...  
 కోడలు ఆస్తిదాదంది, అన్నం లేదంది, ఆవలికి పొమ్మంది,  
 ఈశ్వరపుకు ఇంకేం మిగిలింది?

ఇప్పటికి మూడేళ్ళు గడిచాయి. బహుశా తనుకూడా చనిపోతానని తెలుసుకొన్నాడేమో! ఇప్పుడు ధైర్యంగా ఉన్నాడు. మాట్లాడతాడు.



త్రివేది ఇలా అన్నాడు “ ఈశ్వరప్పా! నీ కొడుకు భౌతికంగా చనిపోయాడు, నా కొడుకు మానసికంగా చనిపోయాడు. ఇదిగో ఈ ఉత్తరం, ఈ డ్రాఫ్టు తీసుకెళ్ళి నీ పేరు త్రివేది అని చెప్పు. నిన్ను వృద్ధాశ్రమంలో చేర్చుకొంటారు. నా కొడుకు రాడు, నిన్ను గుర్తు పట్టడు. సుఖంగా ఉండిపోవచ్చు.”

ఈశ్వరప్ప నవ్వాడు  
 “అక్కడ నా కొడుకులా నన్ను ప్రేమించే వాళ్ళుంటారా?”  
 త్రివేది దగ్గర సమాధానం లేదు. ఈశ్వరప్పను ఆలింగనం చేసుకొన్నాడు.

రెండుజతల కళ్ళు జలధార వెనుక నుంచీ అస్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి.





## వజ్రాయుధం - సోమసుందర్ కవితోద్యమం



అడపా రామకృష్ణ  
9505269091

వజ్రాయుధం రాజమండ్రి అవంతి ప్రెస్ లో 1949లో ప్రచురించబడింది. అందర్నీ అలరించే అట్టమీద బొమ్మను చూస్తేనే ఒక్క గగుర్పాటు చెందుతుంది. కనుగుడ్డు అలాగే నిలిచిపోతూ రెప్పవేయక, దృష్టి మార్చలేరు. ఒక దున్నపోతు (మహిషాసురుడు) కొమ్ములు పట్టుకొని మానవుడు (శ్రామికుడే) పోరాడుతున్నట్లుంటుంది ముఖచిత్రం. ఎందుచేత? ఆనాటి పరిస్థితుల్ని ప్రతిబింబించడమే ముఖ్యకారణం.

అది తూర్పుగోదావరి జిల్లా, పిరాపురం. ఊళ్ళో కుంతీ మాధవస్వామి ఆలయం వీధిలోస్థిరనివాసం ఏర్పర్చుకొని, నవంబరు 18న, 1924 సం॥లో జన్మించి నేటికి 90 ఏళ్ళు పూర్తిచేసుకొని 91వ ఏట అడుగిడుతున్న కవిపితామహుడు, ఆవంత్స సోమసుందర్ అందరికీ ఆవులు, అభిమానపాత్రులు.

కళాకేళి వ్యవస్థాపకులు, అలుపెరగని సాహిత్య పఠనంలో పలుగ్రంథాలు అధ్యయనంలో, కావ్యరచనల్లో నిమగ్నుడై, కవిత్వాన్ని పుంఖాను పుంఖాలుగా సృష్టిస్తున్న కవి, కథకుడు, వ్యాసకర్త, విమర్శకులు, అనువాదకులు, ఆంగ్ల కవులందరినీ ఔపాసన పట్టిన అగ్రజులు, ఎవరికీ తీసిపోని వాక్యాతుర్యం, సమయస్ఫూర్తి కలిగిన మేధాసంపన్నులు, సొగసైన ముఖవర్చస్సు, చెక్కు చెదరని రీతి, దర్పంతో పరామర్శించే వారందర్నీ అతిథి సత్కారాలతో ఆదరించి, చేతికి అందినన్ని గ్రంథాలిచ్చి సాగనంపే సౌజన్యమూర్తి ఆవంత్స సోమసుందర్.

కవిత్వమే సర్వస్వంగా, జీవితపరమావధిగా తలచి రచించిన వజ్రాయుధం తన అరవై ఏళ్ళ సాహితీ ప్రస్థానంలో నిలిచిపోయిన ఒక వజ్రపుతునక, మైలురాయిగా నిలిచి, ఎందరో కవులకి, దారిచూపిన దిక్కుచి ఆ కావ్యం వజ్రాయుధం. ఇప్పటికీ ఉదయం లేచినది మొదలు పదహారు గంటల పాటు కవితారచనలో నిమగ్నమై, సాహిత్య బాంధాగారంలో తేలియాడుతూ, ఒక్క ప్రక్క ఆరోగ్యం సహకరించకపోయినా, మోకాళ్ళు మొండికేసినా, చూపు మందగించినా, ఒంటరితనం ఆవహించినా, కించితో

అలసటరానీయక, సమస్యలకు వెరవక, తన పేరున సాహితీ పురష్కారాలు అందజేయడంలో తన పుట్టినరోజున సాహితీ వేడుకను వేదికగా నిర్వహిస్తున్న విరామమెరుగని సాహితీ కృషీవలుడు సోమసుందర్.

వజ్రాయుధం రాజమండ్రి అవంతి ప్రెస్ లో 1949లో ప్రచురించబడింది. అందర్నీ అలరించే అట్టమీద బొమ్మను చూస్తేనే ఒక్క గగుర్పాటు చెందుతుంది. కనుగుడ్డు అలాగే నిలిచిపోతూ రెప్పవేయక, దృష్టి మార్చలేరు. ఒక దున్నపోతు (మహిషాసురుడు) కొమ్ములు పట్టుకొని మానవుడు (శ్రామికుడే) పోరాడుతున్నట్లుంటుంది ముఖచిత్రం. ఎందుచేత? ఆనాటి పరిస్థితుల్ని ప్రతిబింబించడమే ముఖ్యకారణం. సోమసుందర్ ప్రగాఢ ఆశయం వజ్రాయుధం యువతరం చేతుల్లోకి తొందరగా వెళ్ళాలి, చదవాలి, అప్పటి వరకు మెదడుకు పట్టిన బూజు శుభ్రపడాలి. అంతేకాదు అలా చేయడంలో వజ్రాయుధానికి సరియైన భద్రత కలిగివుంటుంది. ఏక్షణాన్నైనా ఆ పుస్తకం బహిష్కారం కావచ్చు. ఎవరి కంట పడితే ఏ ప్రమాదఘంటికలు మ్రోగుతాయోనని గుండెలు దడదడ లాడేవి, అది ఆనాటి విచిత్రమైన పరిస్థితి. సోమసుందర్ కవిత్వమంటే హడల్, దడ, భయకంపితం, అనుకున్నట్లే వజ్రాయుధం యువతరాన్ని ఆకట్టుకుంది, దాన్ని చదివి ఆ నాటి పరిస్థితుల్ని అవగతం చేసుకున్నారు. ఆలోచనలోపడ్డారు. అక్కడ్లించి వజ్రాయుధం ఒక్కొక్కకాఫీ అతి రహస్యంగా అందుకున్న వారిలో

ఆరుద్ర, దాశరథి, రమణారెడ్డి, అనిసెట్టి వంటి కవులు సమకాలీకులందరూ చదివి ఉత్తేజితలయ్యారంటే అది వజ్రాయుధమా లేక శరాఘాతమా అన్న సంశయంలో పడ్డారు. అప్పుడు ఆ కవులందరికీ సోమసుందర్ ఒక కబురు అందించారు. తక్షణమే మీమీ కావ్యాలు అచ్చువేయించి కవిత్వం ద్వారా మన నందేశం ప్రజల కందించి వారిని చైతన్యవంతుల్ని చేద్దాం అంటూ కవులందరిలో స్ఫూర్తి స్పందన కలిగించేలా ఉత్తరాలు వ్రాసారు. ఆ మాటవిని కవులందరిలో ఉత్సాహం ఉరకలువేసింది. కార్యాచరణకు పూనుకున్నారు. అంతే కాదు అడిగిన వారికి ధన సహాయం చేయడానికి కూడా వెనుకాడలేదు.

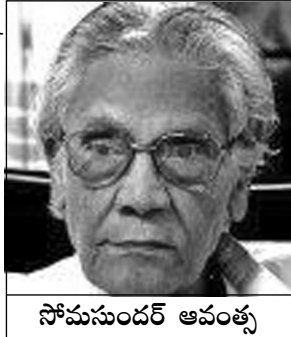
ఆరుద్ర త్వమేవాహం ప్రచురణకు సోమసుందర్ ఆర్థికంగా తోడ్పాటు కల్పించారు. ఆ తరువాత కవి అనిశెట్టి అగ్నివీణ పుస్తకం అచ్చువేశారు. సోమసుందర్ ఆనందం వెల్లివిరిసింది. ఆ వెనువెంటనే దాశరథి అగ్నిధారలు కురిపించారు. రుద్రవీణలు పలికించారు. కాళోజి నాజీ ప్రభువుల నగ్గు నృత్యాలను ఎండగట్టారు. ప్రచురించారు. అది చూసి కవి రమణారెడ్డి, అడవి కవితా సంపుటిని వెలుగులోకి తెచ్చారు. ఇలా ఒక్కొక్కరి రచన పుస్తకరూపం ధరించి వజ్రాయుధానికి మరింత వన్నె తెచ్చారు.

అలా సోమసుందర్ అభ్యుదయ కవిత్వాన్ని తానురాస్తూ, కవులందరి చేతరాయిస్తూ ఆరాత ప్రతుల్ని తిరిగి, వెను వెంటనే అచ్చులో వచ్చేట్లు ప్రోత్సాహిస్తూ, ప్రజల్లోకి పంపిణీ చేయడమే లక్ష్యంగా, ధ్యేయంగా పెట్టుకున్నారు సోమసుందర్.

ఉత్పంగ తరంగాల్లా వెలువడుతున్న ఈ ప్రచురణలన్నీ చూసి దిగ్భ్రాంతుడైన శ్రీశ్రీ నేను సైతం అన్నట్లు మహాప్రస్థానం అచ్చులోతీసుకురావడం ఆనాటి కవుల్లో ఆవేశంతో పాటు నూతనుత్తేజం కలిగింది. అదే సాహితీ ఉద్యమం మంటే.

ఆరు అభ్యుదయ కావ్యాలు ఒక్క దశను వెలువడటం అందరి దృష్టి ఒక్కసారిగా కేంద్రీకరింపబడింది. ఎవరీ కవులు ఎందుకు రాస్తున్నారు? ఏమిటి రచిస్తున్నారు. వీరి పథకమేమిటి ఆలోచన ఏమిటి? ఏ ఉద్దేశంలో రచనలు సాగిస్తున్నారు. అని తర్జన భర్జన జరగడం ప్రారంభమైంది. ఇంతకీ, అంతలా కల్లోల పరిచే వస్తు వైవిధ్యమేమిటి? వజ్రాయుధంలో ఏముంది? ఎనిమిది కేసుల్లో ఇరుక్కున్న నేరగాడి రచనల్లో ఏముందో? వేడి నిట్టూర్పులు సెగలు, బుసబుసలు అందులో వుంది. అందరికీ అదే ఆసక్తి తనపై దృష్టి పెట్టేవారిలో అదే ఉత్సుకత.

ఒక పుస్తకం ఎవరినైనా, ఎక్కడైనా భయపెడుతుందా? మరి వజ్రాయుధాన్ని చూసి అంతగా వణికి పోవడం దేనికి? అంటే ఆనాటి పరిస్థితుల్ని అంచనా వేయడమే ఆయన సంకల్పం. ఉద్యమ ఉదంతాలువిని, ఉత్తేజితలైన ఎందరో కవులు గొప్ప కవిత్వాన్ని ప్రకటించారు. పోరాటకాలంలో ఉద్యమప్రాంతాలను సందర్శించిన సోమసుందర్ వజ్రాయుధం కావ్యంలో



సోమసుందర్ ఆవంత్స

“ఒక వీరుడు మరణిస్తే వేలకొలది ప్రభవించుతారు. ఒక నెత్తుటి బొట్టులోన ప్రళయాగ్నులు ప్రజ్వరిల్లు అన్నచారిత్రక ఆశావాదాన్ని ప్రకటించారు.”

“ఇది నాగలి, ఇది దాగలి, ఇదే పునాది సైతానుకు ఇదే సమాధి” అంటు ఆరుద్ర రైతాంగ పోరాటం నిజాం రాజరికానికి సమాధి కడుతుందన్న దృఢదీక్షను ప్రదర్శించాడు.

ఫాసిస్టులలో తమకు వ్యతిరేకంగా సాహిత్య సృజన జరగకూడదని భావన వుంటుంది. సోమసుందర్ అంత తక్కువ వాడేమీ కాదు. అతన్ని ఒక కంట

కనిపెడుతూనే వున్నారని ఎప్పుడో గమనించాడు.

సోమసుందర్ ఒక నిప్పు, ఒక జ్వాల, ఒక ఉప్పెన, ఒక ఆక్రోశం, ఆయన నైజం తెలిసిన వారు ఈయన ఏమూల నుంచి నిప్పు రాజేస్తాడోనని నిఘాపెట్టే వుంచారు.

కవులపై ఈ జాగ్రత్త, అప్రమత్తత ఎప్పుడూ వున్నదే అంతెందుకు బెంగాల్లో నజరుల్ ఇస్లాంగీతాలు రాస్తే ఏం జరిగింది, తెలుగులో గరిమెళ్ళ పాటలు రాస్తే ఏం జరిగింది, అదే ఇప్పుడు, ఇక్కడా జరిగింది.

1950 ఫిబ్రవరిలో సోమసుందర్ కళాకేళి ప్రచురణాలయం మీద దాడిచేసి వజ్రాయుధం ప్రతుల్ని మొత్తం పట్టుకుపోయారు. కాని ఈలోగా ఎంతోమంది చేతుల్లోకి వెళ్ళిపోయింది. దాచుకుని మరీ చదవడం ప్రారంభించారు. అంతేకాదు అప్పటికే అన్ని పత్రికల వారు తమ సంచికల్లో సమీక్షలు ఇవ్వడం/రాయడం అందరూ చదవడం మొదలైంది. వజ్రాయుధంలోని కవిభావన, ప్రేరేపణ, ఆలోచన, ఆవేదన, ఉద్రేకపు విసురుని కొందరు ఖండించారు కాని సోమసుందర్ ఆ వ్యాఖ్యాల్ని పెడచెవిని పెట్టి తన ధోరణిని ఏమాత్రం మార్చుకోలేదు.

“మానవ హృదయంలో రెండు ప్రేరేపక శక్తులుంటాయి, ఆవేశము, అనుభూతి అనేవి ఇవే యిత్యుత్తానికి కవిస్పందనలు కలిగిస్తాయంటారు” సోమసుందర్, ధాటిగా మాట్లాడతారు. నూటిగా చెబుతారు. ఆ మాట అమాంతం గుండెల్లోకి

**1950 ఫిబ్రవరిలో సోమసుందర్ కళాకేళి ప్రచురణాలయం మీద దాడిచేసి వజ్రాయుధం ప్రతుల్ని మొత్తం పట్టుకుపోయారు. కాని ఈలోగా ఎంతోమంది చేతుల్లోకి వెళ్ళిపోయింది. దాచుకుని మరీ చదవడం ప్రారంభించారు. అంతేకాదు అప్పటికే అన్ని పత్రికల వారు తమ సంచికల్లో సమీక్షలు ఇవ్వడం/రాయడం అందరూ చదవడం మొదలైంది.**

నాటుకుపోవలసిందే.

“అనుకూల, ప్రతికూల పరిస్థితుల్ని ఆకళింపు చేసుకొని, ఆ వస్తువుని కవిత్వీకరించేది సాహిత్యం” అనికూడా అంటారు. సోమసుందర్ అక్షర సత్యాల్ని అలవోకగా చెబుతారు ఇప్పటికీ అదేతీరు అదే జోరు అతని తీరుచూస్తే అందరికీ బేజారు.

‘అభ్యుదయ కవికి జాతీయంగా, అంతర్జాతీయంగా ఏమి జరుగుతుందో, ఎటువంటి మార్పులకు లోనవుతుందో, తన సమాచారం పట్ల ఆసక్తి ఉండటంతో పాటు స్పందించగల మనసు వుండాలంటారు.’ ఆ స్ఫూర్తితోనే తన పేరిట శాశ్వతంగా సాహిత్య పురస్కారాలు అందజేయాలనే ఆలోచనతో ప్రతి ఏడాది తన పుట్టిన రోజున కవికి సన్మానం చేయడం జరుగుతోంది.

ఒక కవి ఘన విజయానికి సంకేతంగా పేర్కొనే కవితా సంపుటిని లాటిన్ భాషలో మాగ్నమ్ ఓపస్ అని అంటారు.

సోమసుందర్ కవితా సంపుటి వజ్రాయుధం మాగ్నమ్ ఓపస్, అందులో నాలుగు కవితలు ఒక్కొక్కటి ఒక వజ్రాయుధం లాంటిది. పరాయి పీడనాన్ని ఎదుర్కొనే ఆయుధం లాంటిది. పలువురు మెచ్చినవి.

- సమధర్మం
- ఖరార్నామా గేయం
- ఫ్యాక్టరీ గేయం
- ఆకలినాలుకలన్నీ

సమధర్మం గేయంలో అంతర్దీనంగా తొంగిచూస్తేకాని అర్థంకాదు గీతమంతా ఒకే గతిలోన నడుస్తుంది. ఒక పాత్ర మాటలకు నాలుగు పాదాలుంటాయి. మరొక పాత్రకు రెండు పాదాలే వుంటాయి. పాత్రలపేర్లు మన ఊహకే వదిలివేయబడతాయి.

“తన చరిత్ర తనే పరించి ధరిణి ఫక్కున నవ్వింది. తన గాధను తనే స్మరించి ధరణి భోరున ఏడ్చింది,” అంటూ కవి ఒక దగ్గర ప్రస్తావిస్తారు. అపహాస్యం చేస్తున్నట్లే తన కవిత్వంలో ఆనాటి పరిస్థితుల్ని అద్దంలో చూపిస్తారు.

సమధర్మంలో చిరకాలంగా అణిచివేత నిరంకుశత్వముంది. విషధర్మముంది. ధరణి మాత ఏకీభవించక తప్పలేదు.

“ధరణి తనూజలు నేటికీ ధనుజలకే బానిసలట, తరుణి జీవన జ్యోతులు నిశాచరులు బాటలకే దీపాలట, మానవ లక్షణం, సమధర్మం, ఆ లక్షణం లేనివారే ధనుజులైనా, వారు ధరణి తనూజల్ని బానిసలుగా చేసుకోవడం బాధాకరమే.

తరుణ జీవన జ్యోతులు శ్రామికులే!  
కృపాణముల ధగధగలు  
దిక్కులు ప్రతి బింబించెను  
ప్రతీకార రణ దుందుభి అంటారు సోమసుందర్.

సమధర్మం శిశువులాంటిది. ఆ శిశువును కనేది పుడమితల్లి కాదు ఆమె పేరు కాలగతి కాలం చరిత్ర ప్రవాహమని సరికొత్త భాష్యం చెప్పారు.

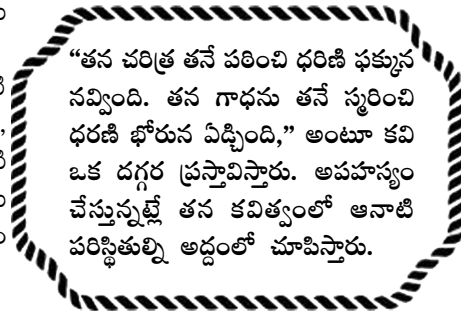
“మంత్రసాని చరిత్ర ముదుసలి  
కాలగతికి - గర్భవతికి  
పురుటినీళ్ళు పోస్తోంది  
ప్రభవించే నూతన జగతికి  
పురుటిబిడ్డ - సమధర్మానికి  
పురుటి నీళ్ళు పోస్తున్నది  
ఆకలి నాలుకలన్నీ ఏదో ఒక రోజున ఆరిచి ప్రళయంగా  
గర్జిస్తాయి. పేదల స్వేద బిందువులనే ఈ కుబేరులు నాణాలుగా  
మార్చుకుంటానన్నారు.”

“ఆమెకు తెలుసు - బాగా తెలుసు  
కాలగతి నామె పరిశీలిస్తోంది.  
క్రాంతి తరంగాలను ఆమె  
వీక్షిస్తోంది.  
ఆమె చరిత్ర ముసల్లి కదా, గుండె  
బేజారయిపోతోంది.  
ఆకలి నాలుకలన్నీ, ఏకంగా ఉ  
ప్పెనలా ఉప్పొంగుచు  
దుశ్శాసన రాజ్యంలో, ధనస్వామ్య

కరోర పాలనలో  
కుబేర దుర్మార్గులను, గుబిల్లు గుబిల్లు మని కూలుస్తున్నది.  
కుబేర లోకం సమాధిపై, పేదజనుల కుచేల లోకం కోటి  
కోట్ల గొంతు లెత్త, స్వామ్య జగతి స్వాగత సంగీతంకాలగతికి  
సుఖప్రసవం జరిగింది. చరిత్ర ముసల్లి ఆమెకు కాన్పు చేయించి  
శుద్ధి చేసింది. ఈ ఉదయించిన పేరే సమధర్మం ఇదొక  
అభ్యుదయ కవిత్వంగా మలిచారు. కవిలో కథన శక్తి ఉండటం  
అతని కవిత్యానికి బలమిచ్చింది.

శ్రీ శ్రీ ‘అవతారం’లో కూడా కథనం వుంది. ఇ ల ా  
వజ్రాయుధాన్ని ఉత్తమ శ్రేణి కావ్యంగా పేర్కొని పీడిత ప్రజా  
హృదయానికి ప్రతిబింబంగా ఉందని, అందులో ప్రతి గీతం  
సున్నితమైన భావప్రకంపన కలిగిస్తుందని, పీడిత హృదయానికి  
కదిపి, కదిలిస్తోందని, నీతులు, నినాదాలు, అందంగా చెప్పడం  
పెట్టకోకుండా నిజమైన కవిత్వధర్మం అందులో చొప్పించారని  
సోమసుందర్ ని, విద్వాన్ విశ్వం తన పుస్తక సమీక్షలో  
ప్రశంసించారు. నరుడా, వీరుని వలె తిరుగుబాటు చేస్తావా,  
దరిద్రమున కనలు బ్రతుకు, గొలుసులోని కుక్క బ్రతుకు, చాలు  
చాలు నరుడా!

గీతం ‘ఫ్యాక్టరీ’  
సోమసుందర్ ఫ్యాక్టరీ ధన స్వామ్య వ్యవస్థకు ప్రతీక, ఏ  
ధనస్వామ్యం వల్ల మానవుల శ్రమ దోపిడీ చేయబడుతుందో,  
మానవులు సమధర్మం కోల్పోతున్నారో, ఆ ధనస్వామ్యాన్నే



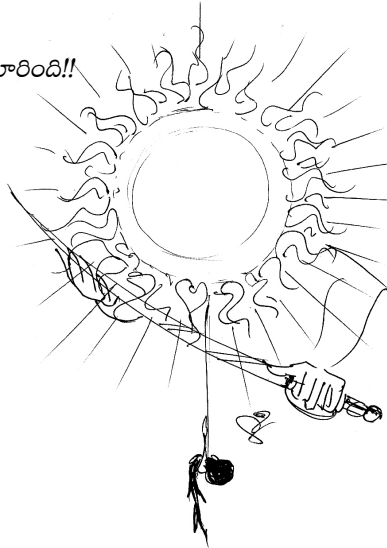
యుద్ధం

ఈ ఉదయ సంధ్యలో  
 ఈ ఉషః కాంతిలో  
 గగనాంగిన ఫాలాంగనాన  
 మెరిసిన లేత ఎరుపు  
 రానురాను ముదురు బారింది!  
 ఈ సింధూరం రక్త చందనంగా మారింది!!  
 పదునెక్కి కదనానికి కదనుతొక్కె  
 వీర సైనికునిలా విజృంభించింది!

ఉదయం నయనానందం  
 కలిగించిన కిరణ ప్రకాశం  
 అంతకంతకు చండ ప్రచండమై  
 తీండ్రించి పోయింది!  
 మధ్యం దిన మారాండ తేజం  
 నిప్పుల ఉప్పెనైపోయింది!

సూర్యుడు తూరుపు దెస నుంచి  
 పడమటి కొన దాకా  
 పయనించి పయనించి  
 రేయితో జరిపిన యుద్ధంలో  
 చీకటిని జయించాడు!  
 లోకానికి వెలుగును పంచాడు!!

డా॥టి. గౌరీశంకర్



ఈ పోరాటంలో అలసిపోయి  
 కాసంత విశ్రమిద్దామని  
 పశ్చిమాన కొండల వెనుకకు దిగి  
 కనుమరుగు కాగానే  
 మళ్ళీ చీకటి రాకాసి మూకలు  
 స్వైర విహారం చేయసాగాయి!  
 ఇది తెలిసిన సూర్యుడు  
 మళ్ళీ తిమిరంపై సమరానికి  
 తన కిరణాల కరవాలానికి  
 పదును పెడుతున్నాడు!  
 అలుపెరుగని వీరయోధునిలా  
 యుద్ధానికి సన్నద్ధమవుతున్నాడు!

ఈ సూర్యబింబం!  
 చీకటి రాకాసురుల  
 పాలిట ఒక ఉరికంబం!  
 నిత్యం ఇక్కడ ఉరితీతలే!  
 ఎప్పటికీ చీకటికి మృత్యువాతలే!!  
 ఇది నిరంతరం జరిగే సమరం!  
 జీవకోటికి దోరికిన ఒక దివ్యవరం!!

అధిక్షేపిస్తాడు కవి.

ఇదీ ఫ్యాక్టరీ గేయంలోని దృక్పథం, ఫ్యాక్టరీ వర్ణనకాదు. కాదిందులో ధన మదాంధుల గర్వానికి ప్రతీక ప్రతి బింబంకావడం, దాని పొగగొట్టం, ధనస్వామ్యవాదుల నిర్ణయాలా భగభగలాడుతుందంటారు.

ఫ్యాక్టరీ కున్న చిమ్నీ నల్లరంగు, శ్రామికుల సుఖాల్ని కప్పెస్తుంది. అంటు ఒక చోట గత కాలం కుక్కి మంచంలా వుంది.

శ్రామికులు, పడుకున్న కళేబరాలాగ పడివున్నారు. తెగించలేరు, సైరను గర్జన వినగానే భయంతో బిలబిలా పరుగెడతారు ఫ్యాక్టరీలోకి.

“చూస్తున్నావా! మానవులేనని పొరబడుతున్నావా!

కావవి! స్నేహితుడా మానవులే కావవి

రెండు కాళ్ళపై కదిలే యంత్రాంతర్భాగముల దేహములు, ప్రతి స్వేద బిందువులో, రక్తవాహినిగా ధారబోసి తేనెను సమీకరించేందుకు మాత్రం పుట్టిన కూలీలను చూస్తున్నావా?

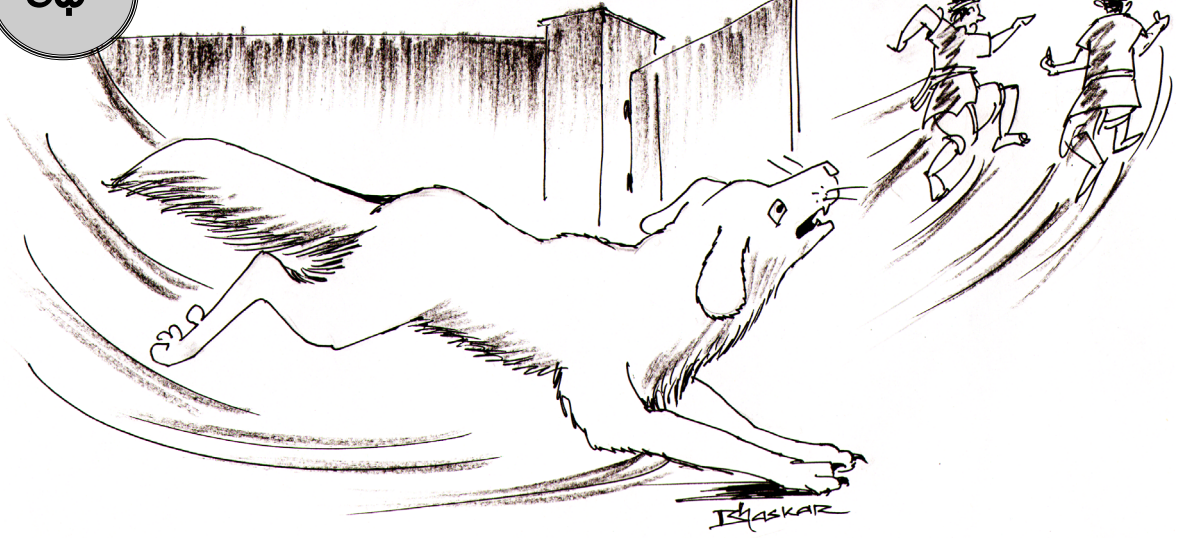
కూలీలు కూడా మనషులే, వారి మానవత్వాన్ని తొలగించి, రక్తమాంసాల్ని యంత్రాల అంతర్భాగాలుగా మార్చేస్తున్నారు. ఇదీ కవి తీవ్రమైన అభ్యంతరం అట్టడుగిడిపోయిన గుండె గొంతుకలో కసిగా ధ్వనించే నిరసన ఖండన.

చివరిగా సోమసుందర్ తన మనసులోని మాటగా చెపుతూ “నాజాతి సోదర ప్రజలకు నేను బోధించవలసి వున్నదనే అతఃప్రేరణే లేకపోతే కవిత్వం రాయడం మానివేసేవాడిని, కవిత్వం పేరుతో శుష్క రాజకీయ ఉపన్యాసాలిమ్మంటే మాత్రం నేను సిద్ధంగా లేనని” నిర్ణయంగా అన్నారు. నేటికీ అదే మాటపై సాహిత్యాన్ని మధిస్తూనేవున్నారు.

ఆవంత్స సోమసుందర్ వజ్రాయుధం అప్పటికీ ఇప్పటికీ వన్నె తగ్గని విలువైన కావ్యం, యువతరానికి ఒక మార్గదర్శంగా, ఆదర్శంగా నిలుస్తూ అభ్యుదయ సాహితీలోకాన్ని ఒక దివిటిలా ముందు తరాలకు తీసుకుపోతోంది. తొంభై ఒకటవ పుట్టిన రోజు జరుపుకుంటున్న ఆవంత్స సోమసుందర్ కి సాహిత్యాభివందనాలు తెలుపుతూ .....

(ఆవంత్స సోమసుందర్ ఈ నవంబర్ 18న 91వ పుట్టినరోజు వేడుక సందర్భంలో)





## భైరవుడి ఊరేగింపు

శ్రీనాగాస్  
9640317108

అర్ధరాత్రి ఒంటిగంట పదినిమిషాలకు బంధువుల అమ్మాయి పెళ్ళి. సాయంత్రం ఐదు గంటలకే కృష్ణాపురం నుండి ఏలూరుకు కార్లో బయలుదేరారు రాధాకృష్ణ కుటుంబం. గేటు బయట కుంటి కుక్క ఎదురుపడింది. ఛీ ముదనస్థపు కుక్క, శనిలా పట్టుకుంది. శుభకార్యానికని బయలుదేరితే ఈ దరిద్రం ఎదురయ్యింది. ఏమవుతుందో ఏమో.... ఛీ.. ఛీ... దీని పీడ ఎప్పుడు విరగడవతుందోనని తిట్టుకుంటూ విసుక్కుంటున్నారు. మెరుపు వేగంతో దుమ్ములేపుకుంటూ దూసుకుపోతున్న నాలుగు చక్రాల కారును అందుకోలేక ఆగిపోయింది. మూడు కాళ్ళతో కుంటుకుంటూ వెనకాలే పరిగెట్టుకొచ్చిన కుక్క.

కొన్ని నెలల క్రితం వరకు రాధాకృష్ణ ఇంట్లో పగలంతా రాజభోగాలు అనుభవించింది. రాత్రంతా మేలుకొని ఇంటికి కాపలా కాసింది ఆ కుక్క వీధి కుక్కల దాడిలో కాలు విరిగి మూలన పడింది. కుంటికుక్క ఇంట్లో ఉంటే అరిష్టమని ఊరి బయట వదిలేసి వచ్చారు. కుక్క రక్తంలో విశ్వాసం ఉండటంతో చాలా దూరం కుంటుకుంటూ ఇంటికి తిరిగొచ్చింది. బయటికి తరిమేశారు. అప్పటి నుండి ఇంట్లోకి రానీయకపోయినా ఆ చుట్టుపక్కలే ఉంటూ ఇంటిని కనిపెట్టుకుంటు వున్నది. కొన్నాళ్ళు ఆశ్రయమిచ్చి ఓ ముద్ద పెట్టి కడుపునింపారనే విశ్వాసంతో ఆ కక్క .

పెళ్ళి చూసుకుని ఇంటికి బయలుదేరిన రాధాకృష్ణ కుటుంబం చీకటి తెరలు వీడుతున్న వేళకు ఊరికి చేరుకున్నారు. వీధుల్లో అక్కడక్కడ జనాలు కర్రలు పట్టుకుని గుంపులు గుంపులుగా వున్నారు. ఇంటివైపు గా దూసుకుపోతున్న కారు చక్రాల రాధాకృష్ణ మెదళ్ళో ఏవేవో అనుమానాలు గిర్రుగిర్రున పరిగెడుతుండగానే ఇంటిగేటు ముందు ఆగింది కారు.

రాధాకృష్ణ ఇంటిముందు నిలబడి “కుక్క లేకుంటే ఇల్లంతా గుల్ల అయిపోయేదని” అనుకుంటున్న జనాన్ని దాటుకుంటూ లోపలికి వెళ్ళారు కంగారు కంగారుగా భయం భయంగా రాధాకృష్ణ కుటుంబ సభ్యులు. దేశ సరిహద్దుల్లో శత్రుమూకలను చీల్చి చెండాడి జన్మభూమి ఒడిలో తలవాల్చిన వీర జవానులా ఇంటిగమ్మం ముందు రక్తపు మడుగులో సింహంలా పడి వుంది నిర్జీవంగా గ్రామసింహం.

ఇంటికి తాళాలేసి అందరూ పెళ్ళికి వెళ్ళిపోవడంతో గడిచిన రాత్రి 12 గంటల సమయంలో దోపిడి చేయడానికి ఇంట్లోకి జొరబడ్డ దొంగలకు కుక్క అడ్డుపడింది. కిరాతకులైన దొంగల వెన్నుల్లోనే వణుకు వుట్టించింది. ఇంటి గుమ్మం కూడా తాకనివ్వలేదు. కుక్క అరుపులు విని చుట్టుపక్కల వారు నిద్రలేచారు. విషయాన్ని గ్రహించిన జనం కత్తులు, కర్రలు పట్టుకుని పెద్దపెద్ద అరుపులతో ఆ ఇంటి వైపుగా రావడం దొంగలు చూశారు. దొంగతనం విఫలం అయ్యిందన్న కోపంతో

అక్షర బ్రహ్మలు

వీళ్ళు అక్షరాలను లక్షణంగా చూసుకుంటారు  
 వాటినే శ్వాసిస్తూంటారు  
 అక్షరాలను మాలలుగా అల్లుతూ  
 వాటి సౌందర్య సువాసనల పన్నీటి జల్లును  
 పిల్లల మెదడు క్షేత్రంలో చిలకరిస్తూంటారు  
 పదాలతో భవిష్యత్తు నిచ్చినలు వేస్తూ  
 జీవిత మార్గానికి వెలుగులు ప్రసాదిస్తూంటారు  
 క్రమశిక్షణ పట్టుదలనెడి ఆయుధాలను  
 బాలల మనోఫలకం పై  
 ముద్రిస్తూ ముచ్చట పడిపోతూంటారు  
 మొండికేసి మొలకెత్తని అక్షర విత్తులను  
 ఓర్పు కలంతో కాలువలు తీసి  
 చెమటను జలంగా మార్చి  
 మెదడు క్షేత్రంలో చదువు పంటను పండిస్తూంటారు  
 పాఠాల సారాన్ని మస్తిష్కంపై పోగుచేస్తూ  
 జీవిత పాఠాలను నేర్పుతూంటారు  
 అవినీతి స్వార్థపు మరకలు వీళ్ళకంటవు  
 విలువలను ఉత్తేరకాలుగా అందిస్తూ  
 సంస్కారమనే పిండి మందులను  
 చదువు పంటపై పిచికారి చేస్తూ  
 జాతి నిర్మాతలుగా పోత పోస్తూంటారు  
 హంగామా అర్పాటాలకు ఆమడ దూరంలో ఉంటూ

జడపల్లె మాధవాస్వధ  
 9492935005



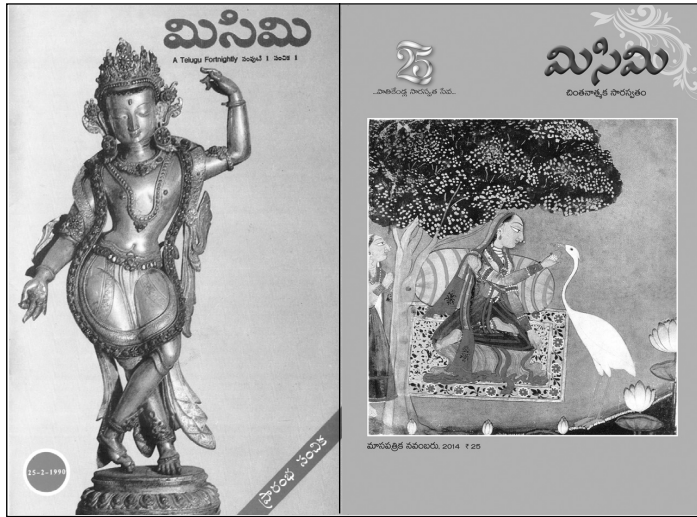
స్నేహపు సుగంధాలను  
 రేపటి పౌరుల మనస్సులపై వెదజల్లుతూ  
 ఖచ్చితమైన కెరీర్ గ్రాఫును గీస్తారు  
 ఒక్కోసారి  
 ఆలోచనలను అందమైన గాలిపటాలుగా ఎగరేస్తూ  
 భావిభారత విద్యార్థులు ఎదగాల్సిన  
 అభివృద్ధి సెన్సెక్స్ అంచనా వేస్తూంటారు  
 చివరకు  
 స్వార్థమెరుగని మట్టి తల్లిలా  
 కల్యణమే తెలియని వాన చినుకులా  
 విశ్వమంతా వెలుగు దివిటీలను వెలిగిస్తూ  
 ధృవతారలుగా వెలిగిపోతూ  
 ఆత్మసంతృప్తితో బతికేస్తూంటారు.

అడ్డుపడిన కుక్కను కత్తితోపొడిచి దొంగలు పారిపోయారు.  
 నిత్యం కొలిచే తమ ఇలవేల్పే ఇంటిని దొంగల బారి నుండి  
 కాపాడాడని రాధాకృష్ణ కుటుంబ సభ్యుల్లో కొందరు, ఇంటి  
 నుండి పెళ్ళికి బయలుదేరిన వేళ మంచినీ మరకొందరు  
 అనుకుంటున్నారు. గేటు ముందు కారుకు ఎదురొచ్చి పెళ్ళికి  
 సాగనంపిన అస్థిభిక్షువును మరచి, కరుడుగట్టిన దొంగలతో  
 వీరోచితంగా పోరాడి ఇంటిరక్షణలో ప్రాణాలు పోగొట్టుకున్న  
 ఖైరపుట్టి స్మరించకుండా అందరూ కలిసి రాతి బొమ్మల భజన  
 చేస్తున్నారు. రాధాకృష్ణ పాలేరని పిలిచి కొంచెంవైనా  
 బాధలేకుండా కుక్క రక్తం కంపుకొడుతున్నదని, డెటాల్ పెట్టి  
 కడిగేసి, కుక్కను ఊరి బయటికి తీసుకెళ్ళి పారేయమన్నాడు.  
 ఓరి విశ్వాస ఘాతకుల్లారా ప్రాణాలు త్యాగం చేసి ఇంటిని  
 కాపాడిన విశ్వాస జీవని నిర్దాక్షిణ్యంగా ఊరి బయటకు తీసుకెళ్ళి  
 పడేస్తారా? అదే తన చిన్ననాటి కాలంలో అయితే మనిషికి మేలు  
 చేసే జీవాలను దైవాలగా భావించి పూజించేవాళ్ళం. అవి  
 చనిపోయినప్పుడు ఊరంతా ఊరేగించి దహన సంస్కారాలు

చేసి వాటి ఋణం తీర్చుకునేవాళ్ళం. ఇప్పటి పారిశ్రామిక ధన  
 మానవ యంత్రాలకు, ప్రకృతికి మధ్య మట్టిబంధం  
 తెగిపోయిందనుకుంటూ అక్కడి నుండి వెళ్ళిపోయాడు ఓ  
 పెద్దాయన.  
 కుక్క తోక వంకరంటారు. విశ్వాసం లేని మనుషుల బుద్ధులే  
 లెక్కపెట్టలేనన్ని వంకరలు. మానవత్వం కృతజ్ఞతలేని రాధాకృష్ణ  
 కుటుంబ సభ్యుల్లాంటి వాళ్ళే బతికున్న శవాలు. ఇలాంటి వాళ్ళ  
 వలనే ఈ సమాజం కుళ్ళు కంపుకొడుతున్నది. కుక్క రక్తం  
 కంపుపోవాలంటే డెటాల్ సరిపోతుంది. మరి ఈ కుళ్ళిన  
 సమాజాన్ని బాగుచేయాలంటే ఏ యాసిడ్తో శుభ్రం చేయాలోనని  
 మనసులో అనుకుంటూ అరుగుంతా కడిగేసి ఊరిబయటికి  
 కుక్కను ఈడ్చుకుపోతున్నాడు రథంలా పాలేరు. గౌరవ వందనం  
 చేస్తున్న మూడు దళాల సైనికుల్లా దారికిరువైపులా నిలబడి  
 చూస్తున్నారు జనం. అంతిమ యాత్రలో కాలఖైరపుడి  
 ఊరేగింపులా సాగిపోతున్నాడు ఖైరపుడు.



## మిసిమి పాతికేళ్ళ పండుగ



అశ్వినీ కుమార్

“నేను ఎవరిని అని చాలమంది ప్రశ్నించుకొంటూ ఉంటారు. ఈ ప్రశ్నను గురించి మీరేమైనా ఆలోచించారా?” అని డాక్టర్ రవీంద్రనాథ్ గారిని ఒకసారి ప్రశ్నించినప్పుడు, “వేదాంతులు మాటాడుకునే ఆత్మ ఏమిటో నాకు తెలియదు కాని, నా మాత్రానికి నేను దానికి ఈ విధంగా సమాధానం చెప్పుకొంటాను” అంటారు రవీంద్రనాథ్.

“నేను నేనే. నేనుకు అర్థం చెప్పుకోవడానికి నేను నా నుంచి బయటికి పోవలసిన పనిలేదు. జీవితంలో అనేక సన్నివేశాలు ఎదురవుతూ ఉంటాయి. వాటిల్లో నా పాత్రను నేను నిర్వహిస్తూ ఉంటాను. మామూలుగా ఈ పాత్రల పరంగా నేను ‘ఇది’, ‘పలాన’ అని చెప్పుకొంటాం. కేవలం నేను తండ్రి, భర్త, స్నేహితుడు మొదలైన పాత్రల సంయోగం మాత్రమే కాదు. అంతకంటే ఎక్కువ. నాకు కొన్ని ఆశంసలు, ఆకాంక్షలు, లక్ష్యాలు ఉంటాయి. నన్ను నేను వాటి పరంగా నిర్వచించుకొంటాను. జీవనం కోసం ఏదో ఒకటి చేస్తూ ఉంటాను. అదే జీవితం కాదు. అదే నేను కాదు.

“నేను పట్టుదలతో పనిచేస్తే నేను ‘ఏదైనా’ కాగలను. కాని ‘అన్నీ’ నేనే కాలేను. ఈ ‘కాగలిగే శక్తి’ నాలోని సహజమైన ‘నేను’. మామూలు అలవాట్లలో పడి, గాడి జీవితంలో పడి, ‘ఏది బడితే అది కాగల శక్తిని’, విస్మరిస్తాము. ‘నీవు నీవు కా,

నీవు నీవుగా బ్రతుకు’. నీవు నీవుగా ప్రేమించు, అనుభవించు, ఇలా జీవించడంలోనే నీ ‘అసలు తనం’ ఉంది అదే ‘నీవు’. అదే ‘నేను’ ”.

ఆయన ప్రోత్సాహం ఇచ్చిన చాలామంది అప్పట్లో పేరు ప్రతిష్టలు లేనివారైనా దరిమిలా కళా, సాహిత్య రంగాలలో లబ్ధి ప్రతిష్టలయ్యారు. విశ్వవిద్యాలయాలు గుర్తింపు పొందారు. సత్కారాలు, సన్మానాలు అందుకున్నారు. “1948లో చిన్న పాదుచేసి, నీరు పోసి నేను పెరగడానికి బతకడానికి దోహదం చేసిన దయామూర్తి” రవీంద్రనాథ్ గారేనని డాక్టర్ రావూరి భరద్వాజ ఆరాధనా భావంతో తలచుకొనేవారు. 1948లో ఆయన ‘జ్యోతి’ పక్ష పత్రికలో పని చేయడానికి తనకిచ్చిన అవకాశం జీవితంలో మేలు మలుపని చెబుతూ “అది నా జీవితాన్ని అనూహ్యంగా మార్చివేసింది” అనేవారు భరద్వాజగారు. ‘జ్యోతి’ ద్వారా రవీంద్రనాథ్ “చాలా దీపాలను వెలిగించారు - చౌడేశ్వరీదేవి, శివం, వెంచాశా, శారద, భుజంగరావు, శార్వరి, పోలవరపు శ్రీహరిరావు, అమరశ్రీ, తాళ్ళూరి నాగేశ్వరరావు, హితశ్రీ, భరద్వాజ సరేననుకోండి...” ఇంకా చాలమంది.... పేరున్నవారికే సాధారణంగా పత్రికలు పెద్ద పీట వేసే ఆరోజుల్లో, స్పార్క్ వుందని తనకి తోస్తే అలాంటి వారికి అడ్రసు లేకపోయినా గొడుగు నిలిచారు రవీంద్రనాథ్.

ఆయన థామస్ గ్రే పద్యం గుర్తుపెట్టుకున్నారు : “కాంతులు వెలిగక్కే విలువగల మణులెన్నో చీకటులు చిమ్మే సముద్ర గర్భంలో దాగివున్నాయి; సౌందర్యానికి సౌరభానికి ఆలవాలవైన మాటలెన్నో నట్టడివిలో నిరర్థకంగా రాలిపోతున్నాయి.” అజ్ఞాత ప్రతిభామూర్తులు చాలామంది వున్నారు. వారిని పసిగట్టి, మిసిమిని లోకానికి పంచాలని ఆయన తపన పడ్డారు. సాహితీ సాంస్కృతిక రంగాలలో ఎక్కడ ఏ మూల చిన్న ‘మెరుపు’ కనిపించినా ఆ మెరుపును భూమార్గం పట్టించి తెలుగు వారికి అందుబాటులోకి తీసుకురావడమే వారి ఏకైక తపన.

మరి - ఇంతమంది కవులు, పండితులు, రచయితలు, మేధావులు, న్యాయమూర్తులు, అడ్మినిస్ట్రేటర్లు ఇంకా ఇతర జీవనరంగాల్లోని మాన్యులు, సామాన్యులతో రవీంద్రనాథ్ గారికి పరిచయాలు, స్నేహ సంబంధాలున్నా ఆయనకే యూనివర్సిటీల డిగ్రీలు, డాక్టరేట్లు లేవు. డిగ్రీలు లేని పాండిత్యం ఆయనది. జస్టిస్ పి.ఎ. చౌదరిగారు వర్ణించినట్లు “ఆయన పాదు కట్టి పెంచిన మొలకవంటివాడు కాదు. ఉధమన శక్తి ప్రౌఢమై, భూమి పెకల్చుకొని వచ్చినవాడు.”



ఆలపాటి రవీంద్రనాథ్

పుస్తకాలు ఆయన ప్రియ నేస్తాలు. జ్ఞానార్జన తీరని దాహం. సాహిత్యం, తత్వ శాస్త్రం, ఆధునిక దర్శనాలు, టైము, ఎన్కోంటర్ లాంటి పత్రికలు, లైంగిక శాస్త్ర గ్రంథాలు - ఒకటేమిటి ఆలోచనా పరుల మేధకు పదును పెట్టేవేవీ ఆయన వదలలేదు. ఏకాగ్రతతో అధ్యయనం చేశారు, ఆకళించుకున్నారు. తాను పొందిన అనుభూతిని, అర్జించిన విజ్ఞానాన్ని స్నేహితులతో పంచుకోవాలని తపన పడేవారు. అందుకని స్నేహితుల్ని సాదరంగా తన నెస్టేకి ఆహ్వానించి, అతిథి మర్యాదలు జరిపి, తాజాగా తాను చదివిన గ్రంథాల సారాంశాన్ని వారికి చెప్పి చర్చిస్తేనే గాని ఆయనకు సంతృప్తి కలిగేది కాదు. ఆయన విశేషంగా ఆకర్షితుడైన పుస్తకం ఏదైనా తన మిత్రులతో చదివించకపోతే ఆయనకు తృప్తి ఉండేది కాదు.

రవీంద్రనాథ్ గారు సాహసించి తెనాలిలో ‘జ్యోతి’ వెలిగించారు. తెనాలి పట్టణానికి ఉపోద్ఘాతం అవసరం లేదు. సాంస్కృతిక సంప్రదాయం, వారసత్వం పుణికిపుచ్చుకొన్న పట్టణం తెనాలి. త్రిపురనేని రామస్వామి, శివశంకర శాస్త్రి, మాధవపెద్ది, బుచ్చి సుందర రామశాస్త్రి, గోపీచంద్, గోఖలే, చక్రపాణి ప్రభృతులందరూ తెనాలిలో విరిసి వికసించి

సువాసించినవారే. అలాంటి చోట జ్యోతిని వెలిగించడంలో ఎంతైనా ఔచిత్యం వుంది. ‘జ్యోతి’, ప్రతిభ తైలంగా గల చాలా వత్తుల్ని వెలిగించింది. అలాంటి దీపకళికల్లో తాళ్లూరి నాగేశ్వరరావు, రావూరి భరద్వాజ, ఆరుద్ర మొదలైన వారు.

ఆయన కథనం ఎంతో ఉత్తేజకరంగా వుంటుంది. పరిశీలన లోతుగా వుంటుంది. పుస్తకం చదివాక తనకు కలిగిన ఆనందానుభూతిని ఇతరులకు పంచివ్వాలని ఆయన తపన ఉ దాత్యమైంది.

మిసిమి వెనక ఆయన తపన వుంది. ఆలోచనా పరులైన

పాఠకులకు, జిజ్ఞాసువులకు, పరిశోధకులకు, మేధావులకు మహోపకారమే జరిగింది. ఆయన బాధ్యత పెరిగింది. ఇదివరలో ఏ పత్రికకూ లేనటువంటిది, ఎటునుంచి చదివినా తేదా రానిది మిసిమి. మిసిమి అంటే నూతన కాంతి, నవనీతం (వెన్న) అని రెండర్థాలు.

మిసిమి అన్న పేరు రవీంద్రనాథ్ సంపాదకత్వంలో సార్థకమైంది. ఆయన తననుకొన్న విధంగా జీవించారు. “నీవు నీవుగా జీవించు. అలా జీవించటంలోనే నీ అసలుతనం ఉంది” అని తన జీవన తత్వాన్ని తేటగా చెప్పారు. అందుకు ఆచరణలోనూ తానే నిరూపించారు.

మిసిమి పత్రికను ఎంతో అర్థవంతంగా నిర్వహించారు. లోగడ ఏ మాసపత్రికా పాటించని వినూత్న ప్రమాణాలతో నడిపించారు. అసలు ఆ ముఖచిత్రం, దాన్ని గురించి అందించే వివరణ చాలు మిసిమి విశిష్టతను చాటడానికి ....

- సి. నారాయణరెడ్డి.

1948లో నేను ‘జ్యోతి’కి రాసిన ‘అలవాటైన ప్రాణం’ అన్న కథకు, కోర్టువారు విధించిన, అయిదు వందల రూపాయల జుల్మానాను చెల్లించి, నాకు జైలు శిక్షను తప్పించిన ఆలపాటి రవీంద్రనాథ్ గారికి, నేను + రవి + రామోజీ వెళ్ళి, ఆ డబ్బుకు మరో రూ. 58/- చేర్చి నూతన వస్త్రాలతో, తాంబూలంతో, మిఠాయితో సమర్పించుకొన్నాను. డబ్బు పరంగా, నేనెవరికీ బాకీ లేను. దయా పరంగా చాలామందికి ఋణపడి ఉన్నాను.....

- రావూరి భరద్వాజ

(మిసిమి రజతోత్సవ సందర్భంగా ప్రత్యేక వ్యాసం. రచయిత ‘మిసిమి’ సంపాదకులు)





## కవిత

## నానీలు

భార్యను చంపి  
కూతుర్ని అమ్మేశాడు  
సారాదుకాణం  
ఓదార్పు కోసం

డా॥కె.జి.వేణు  
9848070084

విడారిలో రుతువులన్నీ  
నడుస్తున్న ఒయాసిస్సులు మరచిపోయాను  
నీళ్ళ బిందెలు మోస్తూ అపార్ట్‌మెంట్లో  
దాహం నీడలు సెటిల్‌మెంట్ దొరికాక  
సీసాలో మనిషంటే  
సెంటు గుభాళిస్తోంది రక్తమాంసాల ముద్ద కాదు  
ప్రజాస్వామ్యం కదా! స్ఫూర్తినిచ్చే  
కష్టజీవి సెమటంతే ఓ మంచి జ్ఞాపకం  
రెక్కలు లేకపోవటం చెత్తకుండి  
పెద్ద లోపమే తెగ రోదిస్తోంది  
ఉన్న భూమి రెట్టింపవుతున్న  
చాలా ఇరుకైపోయింది కుంతీ తల్లులు

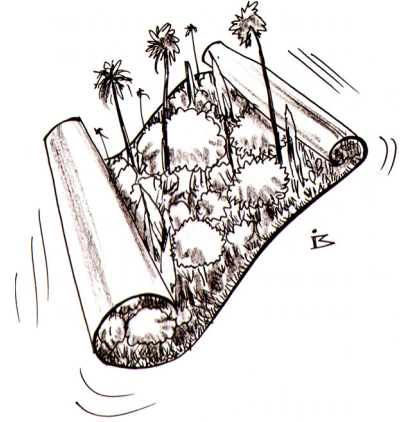


కుక్క  
ఆత్మహత్య చేసుకుంది  
కావలా కోసం  
విశ్వాసం గల ఇల్లు దొరక్క  
పగలు, రాత్రి  
కాలానికి వంతెనలు  
కంట్రాక్టర్లు కన్ను  
ఇంకా పడలేదు  
రోజూ...  
నా వెంట పడుతునే వుంది  
తప్పలేదు దగ్గరయ్యాను  
పేరు కవిత్వం

## అంకురమై.....

మెరాజ్ ఫాతిమా  
9000173860

వాళ్ళు ఉరి తీసింది రైతు(త)లని కాదు,  
పచ్చటి పంట కలని.  
ఆరుకాలాల పాటు ఆటలాడే పంటకాలువ,  
కుంటిదై కుంచించుకుపోయింది.  
ఇసుక పోగొట్టుకొన్న ఏటిగట్టు,  
కబ్బాబాబుల చుట్టమై బడాబాబుల చేతుల్లో చట్టమైంది.  
అంగడి సరుకు(గా మారిన) మాగాణి,  
పచ్చనోట్ల పోటుకి పడుపుగా మారింది.  
విస్తరించే వింత సౌధాలను చూసి,  
అడవులు సైతం ముడుచుకుపోతున్నాయి.  
నెత్తురు పులుముకున్న  
దుర్భిక్ష అనంతపై కాలుదువ్వుతున్నాడు.  
వలస ప్రజతో నిండుచూలాలైన నగరం,  
పల్లె బిడ్డలకు నవతి తల్లయిపోయింది.  
జనకాలుష్యానికి, ధనకాలుష్యం తోడై..,  
కృషీవలుడంటే కూలివాడనుకుంటుంది.

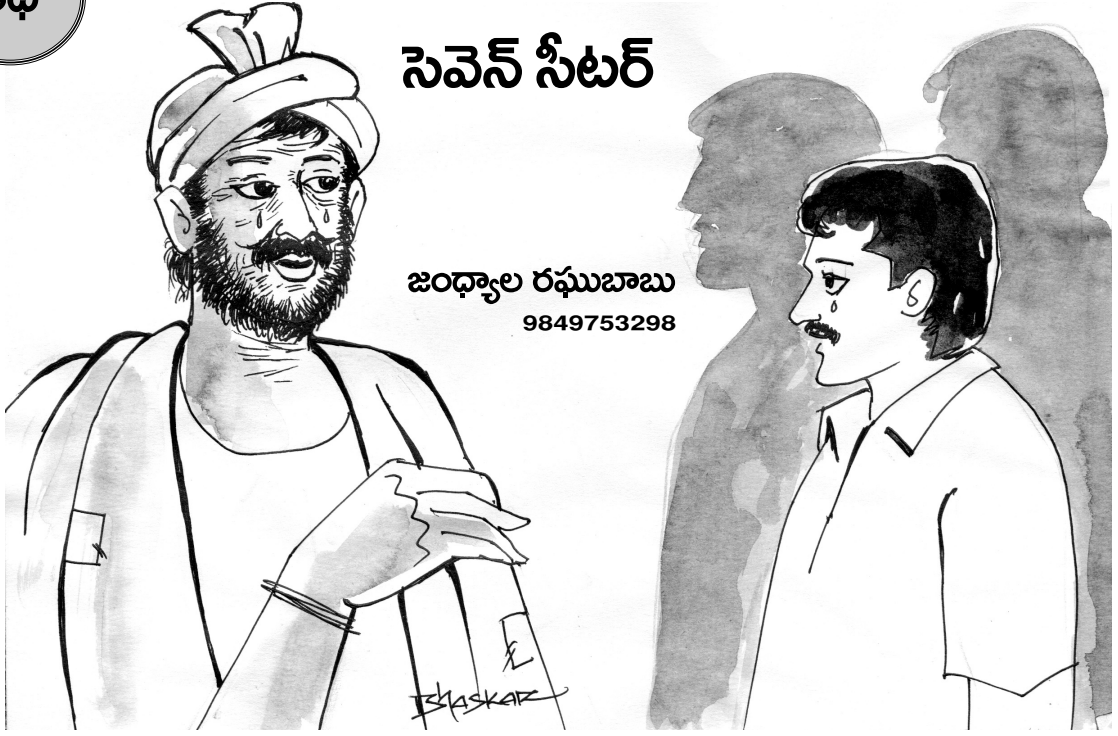


మట్టి తల్లిని గొడ్డుమోతుని చేసి,  
పిజ్జా, బర్గర్ల, టెస్టుబ్ బిడ్డలతో కాలక్షేపం.  
అప్పుల ఊబిలో ఆత్మహత్య చేసుకున్న రైతుకు,  
తీర్పులూ, ఓదార్పులూ, కంటి తుడుపు  
రాయితీలూ...  
కుళ్ళు రాజకీయపు కుడ్యాలు కూల్చేయ్యి,  
సరిహద్దు యుద్ధాలను రద్దు చెయ్యి.  
నల్లబజారులో నడిచే బియ్యాన్ని తెచ్చి,  
బీదల కడుపు నింపెయ్యి.

## సెవెన్ సీటర్

జంధ్యాల రఘుబాబు

9849753298



ఓ ఊరు. దాని పేరు లద్దగిరి. కర్నూలు జిల్లాలోని వెల్దుర్తికి పన్నెండు కిలోమీటర్ల దూరముంటుంది. అది లద్దగిరి బస్టాండు ప్రాంతం. పేరుకు బస్టాండ్ కాని ఆటోలు, ఏస్లు, జీపులు ఇలా బస్సే కాక ఇతర వాహనాలు కూడా అక్కడే ఆగేది. అక్కడ టీ బంకులు, టిఫిన్ సెంటర్లు, సిగరెట్, పాన్ బంకులు ఇలా అన్నీ జనానికి సంబంధించినవే ఉంటాయి.

ఏ పనీ లేకున్నా అక్కడికొచ్చి ఓ టీ తాగి, బీడీనో సిగరెట్టో ముట్టించి వేరే వాళ్ళు కొన్న పేపర్ చదివి పోయినా ఓ గంట ఇట్టే లేచిపోతుంది. నిజంగా మానవుడికి మనుషులు కావాలి.

కోడుమూరు వైపునుండి ఓ ముసలాయన ఓ అయిదారు కిలోమీటర్లు నడిచాస్తాడు. ఈ లద్దగిరి బస్ స్టాండు లో ఆగుతాడు. పావు గంట, అర్ధ గంట అయినా సరే బస్సు కోసం వేచి ఉంటాడు. సెవెన్ సీటర్, ఏస్ లాంటి వాహనమూ ఎక్కడు. తానెక్కపోవటమే కాదు అక్కడి జనాలకి పిల్లలు కానీ, స్త్రీలు కానీ, యువకులు కానీ ఎవరికైనా సరే ఎక్కొద్దని చెబుతాడు. బస్సే ఎక్కమంటాడు.

ఓ రోజు ముసలాయన ముందు ఓ సెవెన్ సీటర్ వచ్చి ఆగింది. పక్కనున్న యువకులు ఎక్కుతున్నారు. ఈయన కొద్దిగా అసహనంగా చూస్తున్నాడు నిశ్శబ్దంగానే. సెవెన్ సీటర్ డ్రయివర్ “ఏం పెద్దయ్యా, దీంట్లో ఎక్కొద్దని చెప్పలేదా! లేక చెప్పినా వినలేదా? పెద్ద ఆర్టీసీ ఎండి వచ్చినాడు. తానెక్కడు వేరేవాళ్ళని ఎక్కొద్దంటాడు” అని మొహం మీదే అనేశాడు. దుమ్ము పొగ అతని మీదికి వదుల్తూ వెళ్ళిపోయిందా వాహనం.

ముసలాయన అసలు ఏమీ జరగనట్టు, తనను ఎవ్వరూ

ఏమీ అననట్టు అలాగే నిలబడి తన ఎర్ర బస్సు కోసం ఎదురు చూస్తున్నాడు. ఇంక ఈయన ఓపికను పరీక్షించలేనంటూ ఎర్రబస్సు వచ్చి ఆగింది. తన ‘నిజమైన ప్రయాణికుణ్ణి’ ఎక్కించుకుని బయలుదేరింది. ఓ అయిదు కిలోమీటర్లు పోయిందో లేదో మళ్ళీ ఆగింది. అక్కడ బస్ స్టాపు కూడా లేదు. వదలడం మంది దాకా ప్యాసింజర్లున్నారు. చూస్తే ముసలాయన్ను ఎగతాళి చేసిన సెవెన్ సీటర్ డ్రయివరుతో పాటు ప్రయాణికులు చిన్న ప్రమాదం నుండి బయట పడ్డారు. అతి వేగంలోనే ఓ వాహనానికి సైడివ్యబోయి రోడ్డు దిగిన సెవెన్ సీటర్ దాని డ్రయివర్ చిన్న గుంతను చూసుకోకపోవటం వల్ల రెండు పల్లీలు కొట్టి అదృశ్యశాస్త్రా పక్కన పొలంలోకి పడిపోయింది. దాని ఆక్సిల్ విరిగి పోయింది. అందులో కూచున్నవారు చిన్న గాయాలతో తప్పించుకున్నా ఒకరిద్దరికి చెయ్యి కాలు విరిగినట్టే అనుమానంగా ఉంది. వాటిని పరీక్షిద్దామని ముట్టుకుంటేనే నొప్పితో అరుస్తున్నారు. వారంతా ఎర్రబస్సు ఎక్కారు. ముసలాయన్ను చూసి నవ్వివారంతా ఆయన ముందు కూచోలేక వెనక్కు పోయి కూచున్నారు ఆటో డ్రయివరుతో సహా.

ఓ రోజు సెవెన్ సీటర్ డ్రయివరొకడు “ఏం ముసలోడా,

జీవజలం

బతుకుతూ వుండాలి  
 బ్రతికిస్తూ వుండాలి  
 సమస్యల అడకత్తెర్లోంచి  
 నిద్రావస్థ సుడిగుండాల్లోంచి  
 వాస్తవాల వైపు -  
 కన్నీళ్ళు కలతలా  
 కలవరమూ  
 చీకట్లని వెలుగుని  
 స్ఫుర్తిస్తూ స్మృతిస్తూ...  
 ఒకరాత్రి మరణశాసన మౌతుంటే  
 ఒకరాత్రి విందు భోజనమౌతుంటే

వి. సూర్యారావు  
 9246911234



విషానికి విషం  
 అమృతానికి అమృతం  
 విభేధిస్తూ...  
 సమాజమే ప్రాణంగా  
 ఆలోచనే ఊపిరిగా  
 ఆవేదనే గుండె చప్పుడుగా  
 ఎరిగినప్పుడే ఎదిగినప్పుడే  
 అక్షరం  
 అగ్ని హోత్రమౌతుంది  
 గంగా ప్రవాహమౌతుంది  
 శాసనకర్త అవుతుంది.  
 సర్వశోధన అవుతుంది.

నీకు పనీ పాటా లేదా! వూరి జనాలందరికి , ఆటో ఎక్కొద్దు, ఏస్ ఎక్కొద్దు అని చెబుతున్నావట. ఏంది కథ, వారికి ఒక రూపాయ మిగిలితే నీ సొమ్మేమన్నా పోతుందా? మా కడుపులు కొట్టొద్దు. ఇదే ఆటో నీకొడుకైతే ఇలాగే చెబుతావా” అనేశాడు. మౌనమే సమాధానం. కళ్ళు కొద్దిగా చమరించినాయి అందరి ముందు అనేసరికి. మౌనంగానే తన ఎర్రబస్సులో ఎక్కి కూచున్నాడు మామూలుగా.

రోజూ బస్సులో వచ్చే టీచర్ సురేష్ ముసలాయన్ని కదిలించాడు

“ఏం పెద్దయ్యా, వాళ్ళేం అంటున్నా మవునంగానె ఉంటావు. సమాధానం చెప్పువు. రోజూ బస్సులో వస్తున్నందుకు నీవంటే నాకు అభిమానం. ఇంతకీ బస్సే ఎందుకు ఎక్కొత్తావు. ఆటో ఎక్కొత్తావు, వేరేవాళ్ళనూ వద్దంటావు. ఏమీ అనుకోకపోతేనే చెప్పు. బలవంతమేం లేదు.”

ఈ ప్రశ్న వినేసరికి పెద్దాయన కళ్ళు చెమరించాయి. సెల్లాతో కళ్ళు తుడుచుకుని చెప్పటం మొదలెట్టాడు

“నేను పెద్దగా సదూకోలేదు బాబు. చిన్నప్పుడు మా నాన్న ఆరో తరగతికే మానిపించి పొలం పనిలోకి తీసుకుపోయాడు. నాకేమో పక్కార్లో ఉన్న హై స్కూల్ లో సదవాలని పెద్ద కోరిక. అప్పుడు పెద్ద బడి అనేవారు దాన్ని. సరే నా బిడ్డల్నూ బాగా సదివించాలనుకున్నా చిన్నప్పుడే. నాకు ఒక్కడే కొడుకు. బాగా సదివే వాడు. ఏమైందో ఏమో పదో తరగతి పాసై ఇంటర్లో చేరాక స్నేహితులు, తిరుగుళ్ళు శానా ఎక్కువైనాయి. బాగా

సదూకోరా అని వాళ్ళమ్మ రోజూ చెప్పేది. వినలేదు. ఆరు నెలలకే కాలేజీ మానేశాడు. ఏదైనా వ్యాపారం పెడతానన్నాడు. వద్దన్నాము.

చెప్పకూడదుగానీ, మా పిల్లోడు శానా మంచోడు సార్. టయం వేస్తు చేయకూడదు, నాకు సాయంగా ఉంటుందని ఆటో నేర్చుకున్నాడు. నాకు తెలియకుండా బాడుగ ఆటో నడిపి దబ్బులు తెచ్చి ఇచ్చాడు. సరేనని పొలం తనకా పెట్టి బ్యాంకులో అప్పుచేసి స్టీరింగ్ ఆటో కొనిచ్చాను. ఆటో లో ఏడెనిమిది మందిని మించి ఎక్కించుకునేటోడు కాదు. ఒకరోజు ఖాళీగా ఆటో లో పోతున్నాడు. ఎదురుగా ట్రాక్టరు, దాన్ని దాటాలని ఇంకో సెవెన్ సీటురు ఫుల్లు జనాల్లో దాటబోయినాడు. వాడేమో సైడివ్వుడు, మా వాడి ఆటో మీదికి రాబోయినాడు. సూసి సూసి దాన్ని గుద్దలేక మావోడు సైడుకున్న గుంతలోకి ఆటో పోనిచ్చినాడు. అంతే పట్టి కొట్టి స్టీరింగు సీటు మధ్యలో ఇరుక్కుని అక్కడికక్కడే పానాలు ఒదిలినాడు. ఆటోకే కొట్టింటే బతికేటోడేమో, వాళ్ళకి పెమాదమేమో అని గుంతలోకి దించిండు. అందరూ మా వాడిని శానా పొగడినారు కాని పాసం పోయినాది. వాడి తల్లి కొన్నిరోజులు పిచ్చిదై పోయింది. అందుకే బాబూ అందరికీ ఆటో ఎక్కొద్దని సెప్పేది” సెల్లాతో కళ్ళు తుడుచుకుంటూ చెప్పినాడు పెద్దాయన.

టీచర్ సురేష్ తో పాటు అందరి కళ్ళలోనూ నీళ్ళు. పెద్దాయనను దగ్గరకు తీసుకుని తల నిమరటం తప్ప ఏమీ చేయలేకపోయాడు సురేష్ కూడా.



## జ్ఞాపకాల భూమికపై సృజనావిష్కరణ



ముకుంద రామారావు  
9908347273

వెంటాడే జ్ఞాపకాల్లోంచి, చరిత్ర ప్రసరించిన అనుభవాల నేపథ్యంలోంచి సాహిత్యాన్ని సృజించిన ఫ్రెంచి నవలా రచయిత పాట్రిక్ మోదియానో. ఫ్రెంచి భాషకు సంబంధించి ఈ పురస్కారం అందుకున్న పదిహేనవ సాహిత్యకారుడు మోదియానో. ఇప్పటివరకు నోబెల్ సాహిత్య పురస్కారం ఆంగ్లం తర్వాత ఫ్రెంచి భాషకు చెందిన ఎక్కువమంది రచయితలకు లభించడం విశేషం. మోదియానో రచనలు ఎక్కువగా ఆంగ్లంలోకి అనువాదం కాలేదు. అయినప్పటికీ ఈయనకు సాహిత్యంలో అత్యంత ప్రతిష్టాత్మకమైన నోబెల్ పురస్కారం లభించడంతో సాహిత్యలోకం నివ్వెరపోయింది. ఇలా చాలాసార్లు విస్మయానికి లోను చేసే నిర్ణయాలు ప్రకటించడం నోబెల్ పురస్కార ప్రదాతలకు అలవాటే. ఇప్పుడు మోదియానోకు అవార్డు ప్రకటించే సాహిత్యసృజనలో విలక్షణతను కనబరిచే మోదియానో రచనలు ఇక పరంపరగా అనువాదమవుతాయి. నోబెల్ రావడం వల్ల ప్రపంచమంతటా ఆయన సాహిత్యానికి కొత్త పాఠకులు ఏర్పడతారు. ఇది ఒక అరుదయిన సాహితీవేత్తకు లభించే అపురూప కానుక.

నోబెల్ సాహిత్య పురస్కార ప్రకటన చాలాసార్లు ఆశ్చర్యాన్ని గొల్పుతుంది. ఊహించని విధంగా ప్రపంచానికి పెద్దగా తెలియని వారి సృజనాత్మక కంట్రీబ్యూషన్ కు గుర్తింపు లభిస్తుంది. ఫ్రెంచి రచయిత పాట్రిక్ మోదియానో (69)కి 2014 సంవత్సరానికి నోబెల్ సాహిత్య పురస్కారం ప్రకటించడాన్ని ఈ కోణంలోంచి చూడాలి. ఆయన 30 కి పైగా నవలలు, పిల్లల పుస్తకాలు, సిని/టీవీ రచనలు చేసిన సుప్రసిద్ధ ఫ్రెంచి రచయిత. ఆయన రచనలు ఆంగ్లంలో ఎక్కువగా అనువాదం కాకపోవడంతో వారి గురించి ప్రపంచానికి అంతగా ఇప్పటి వరకు తెలియదు. ఆ విషయాన్ని నోబెల్ బహుమతి ప్రదాతలు ఒప్పుకుంటూనే ఇలా చెప్పారు: వారి స్మృతి కౌశలంతో గ్రహణకందని అత్యంత మానవ ప్రారబ్ధాన్ని తన రచనల్లో ప్రతిఫలించినందుకు, జీవన ప్రపంచాన్ని వెలికి తీసినందుకు ఈ బహుమతికి ఎన్నుకున్నామన్నారు.

నిజానికి ఈ బహుమతి కోసం ఈ ఏడాది పరిశీలనలో ఉన్నవారిలో ముఖ్యులు కెన్యాకి చెందిన రచయిత కవి గూగ్ థియోంగ్, జపాన్ కి చెందిన నవలాకారుడు హారుకి మురకామీ, బెల్జియం కి చెందిన రచయిత్రి పరిశోధక పాత్రికేయురాలు

స్వెట్లానా అలెక్సిజెవిట్జ్ లాంటి వారున్నారు. ఇక్కడ కొందరు సాహిత్యకారులు గూగ్ కి ఈసారి పురస్కారం వస్తుందని ఆశించారు. అయితే అనుకోకుండా మోదియానోకి ఈ పురస్కారం ప్రకటించారు. మనకాలపు మార్సెల్ ప్రోస్ట్ గా ఆయన్ని నోబెల్ అకాడెమీ కొనియాడింది. ఈ మార్సెల్ ప్రోస్ట్ (1871-1922) ఎప్పటికైనా గొప్ప నవలాకారుడుగా భావించబడే ప్రసిద్ధ ఫ్రెంచి నవలా రచయిత. నాజీల దురాగతాల్ని, తన బాల్యంలో కోల్పోయిన వాటిని గుర్తు చేసుకుంటూ సాగే, 130-150 పేజీల మధ్య నుండే నిగూఢాత్మక చిన్న నవలలు వారివి. రెండో ప్రపంచ యుద్ధంలో నాజీల అధీనంలో సాధారణ ఫ్రెంచి ప్రజల స్థితిగతుల్ని అత్యంత ప్రతిభావంతంగా వాటిల్లో నమోదు చేయగలిగారు. ఒకరికొకరు మాట్లాడుకున్నవి - జ్ఞాపకాలు, గుర్తింపు, వెతకడం ఒకరికొకరికి ప్రతిధ్వనిస్తుంటాయని వారి నమ్మకం. ప్రోస్ట్ ని గుర్తు చేస్తున్నా వారిదైన పద్ధతిలో ముందుచూపుతో రచనలు సాగుతుంటాయి. తను ప్రశంసించే వారితో పోల్చుకుంటే తనకు బహుమతి కాస్త అవాస్తవంగా అనిపిస్తోందని, తను అభిమానించే ఫ్రెంచి రచయిత ఆల్బెర్ట్ కామూని దృష్టిలో పెట్టుకుని, మోదియానో నోబెల్ పురస్కారం

రావడం పట్ల ప్రతిస్పందించారు.

మోదియాన్ తండ్రి ఆల్బెర్ట్ మోదియాన్ (1912-1977) ఒక ఇటాలియన్ యూదు. తల్లి లోసా కోల్పెయ్ (1918-) బెల్జియన్ నటి. వీరిద్దరూ పారిస్ లో 1942లో కలుసుకున్నారు. జూలై 1945లో పారిస్ లో ఈ దంపతులకు పాట్రీక్ మోదియాన్ జన్మించారు. మొదట్లో అమ్మమ్మ దగ్గర పెరిగారు. తండ్రి, నాజీ జర్మన్ రహస్య పోలీసుగా ఉన్న గెస్టాపోతో కలిసి అక్రమ వ్యాపారం చేస్తూ, కుటుంబాన్ని పట్టించుకునేవాడు కాదు. తల్లి నటిగా ఊరూరా తిరగాల్సి వచ్చేది. 12 ఏళ్ళప్పుడు పాట్రీక్ ఎంతగానో ప్రేమించిన తమ్ముడు రూడీ, పదేళ్ల ప్రాయంలో మరణించాడు. అప్పటినుంచీ బోర్డింగ్ స్కూళ్ళలోనే చదవాల్సి వచ్చింది. 17 ఏళ్ళప్పుడు తండ్రితో సంబంధాల్ని తెంచేసుకున్నారు. అప్పుడే చదువు కూడా మానేసి, పారిస్ అంతా తిరుగుబోతులా వున్నకాల్ని అమ్ముకుంటూ తిరిగేవారు. భయానక అత్యిరియా యుద్ధం అప్పుడే ముగిసింది. ఆ సమయంలో వృద్ధులతో ఎదుర్కొన్న విషయాలు, వీరిలో శాశ్వతమైన భయాన్ని నింపాయి. సల్యాన్ రష్మీ నవల - అర్ధరాత్రి పిల్లల్లా, 1945లో పుట్టిన యూరోపియన్లు ఏదో ఒక ఉద్రిక్త పరిస్థితుల్లో ఉంటారు. దానికి కారణం

మోదియాన్ అత్యధిక నవలల్లో ఇతివృత్తాలు చాలా వరకు పునరావృతమయ్యేవే. గతం గుంజాటన, కనిపించకపోవచ్చన్న బెదిరింపు, నైతిక సరిహద్దులు చెరిగిపోవడం లాంటివి. నవలాకారుడి నైతిక బాధ్యత అదృశ్యమైన, అదృశ్యం చేయబడ్డ ప్రజల జాడల్ని నమోదు చేయడమని ఆయన భావించారు.

వాళ్ళు బెదిరింపులు నుండి తప్పించుకున్నా యుద్ధ కళంకం నుండి కాదు. స్వాతంత్ర్యంలో జన్మించినా గర్భంలో ఉన్నది సంక్షోభంలో. వాళ్ళు ఎదిగింది వారి భుజాల్ని దాటి చూస్తూనే. పాట్రీక్ మోదియాన్ 1970లో ఫ్రెంచి రచయిత్రి డొమినిక్ జెప్రూస్సోని పెళ్లి చేసుకున్నారు. వారికి ఇద్దరు కుమార్తెలు. జీనా, మేరీ.

తల్లి స్నేహితుడు ఫ్రెంచి రచయిత రేమాండ్ ఖ్యూనేవ్ ప్రోత్సాహం మోదియాన్ కు ఉపకరించింది. 20 ఏళ్ళ ప్రాయంలో వున్న అతణ్ణి గల్లిమార్డ్ ప్రచురణ సంస్థకు పరిచయం చేశారు. తద్వారా వారి మొదటి నవలను ప్రచురితమైంది. దానితో సాహిత్య ప్రపంచంలోకి మోదియాన్ అడుగుపెట్టారు. రచన మంచులో బండి నడపడం లాంటిది. వెళ్లాలనే తెలుసు. ఎటు పోతున్నామో తెలియకుండా అని చెప్పుకున్నారు. “చానాళ్ల వరకూ నాకు ఒకే కల పునరావృతమయ్యేది. కలగనేవాడిని రాయాల్సింది ఇంకా ఏమీ లేదని, నేను స్వేచ్ఛగా ఉన్నానని, స్వేచ్ఛగా లేనని, అయ్యో అదెప్పుడూ మూర్తి కాదన్న అభిప్రాయంతో, నేనింకా అదే భూమిని పరిశుభ్రం చేస్తున్నానని” అని ఆయనే ఒకమారు చెప్పుకున్నారు. అది బహుశా వారి రచనలకు సైతం వర్తిస్తుంది. రాయడం జీవనోపాధి కోసమనో,

భారమనో ఒక్కోమారు అనిపించినా 1962లో మొదటి నవల ‘ఒక నక్షత్ర స్థానం’ పూర్తి చేశారు. రెండో ప్రపంచ యుద్ధమప్పుడు తాము యూదులమని బహిరంగంగా తెలిసేందుకు ఒక పచ్చ గుడ్డ అతుకుగా వారి దుస్తులకు తగిలించుకోవాలన్న నియమాన్ని యూదులను అవమానపర్చడమేనని, సూటిగా సూచిస్తూ రాసిన నవల అది. ఈ పచ్చ గుడ్డ అతుకుకు నక్షత్రం అని పేరు. వీరి తండ్రి ఆ నక్షత్రం ధరించకుండా తప్పించుకోగలిగాడు.

మోదియాన్ ని సాహిత్య పురాతత్వ శాస్త్రజ్ఞుడు అని పిలుస్తారు. 1940-1944కి మధ్య ఫ్రాన్స్, నాజీ జర్మనీ ఆక్రమణలో ఉన్నప్పటి నేపథ్యాన్ని ఆయన రచనలన్నిటిలో చూడొచ్చు. యుద్ధ సమయంలో పారిస్ లో జరిగిన ప్రతి చిన్న విషయాన్ని, సమగ్రంగా వాటిల్లో నిక్షిప్తం చేశారు. వీధి, అంగడి పేరు, మెట్రో స్టేషన్ల పేర్లు, వార్తా పత్రికల వివరాలు, అస్పష్ట సాక్ష్యాలు, పాత టెలిఫోన్ సమాచారం గ్రంథంతో సహా.

1997లో ఒక ఫ్రెంచి చిత్రంలో సైతం మోదియాన్ నటించారు. 2000లో కేన్స్ ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్ లో న్యాయ నిర్దేశంగా కూడా ఉన్నారు.

‘అయితే నువ్వు చుట్టుపక్కల కోల్పోవు’ అన్న మోదియాన్ నవల గత వారమే విడుదల అయింది. నిగూఢత పట్ల వీరి అభిరుచి మూలంగా, సందిగ్ధమైన వ్యక్తి/ప్రాంతం విషయంలో

మాట్లాడాల్సి వచ్చినప్పుడు ఫ్రెంచిలో దాన్నిప్పుడు మోదియానెస్సోగా పిలుస్తున్నారు. సహజంగా సిగ్గరి. ఎవరితోనూ ఎక్కువగా కలిసే స్వభావం కాదు. తన గురించి తాను చెప్పుకోవడం ఇష్టమండదు.

మోదియాన్ అత్యధిక నవలల్లో ఇతివృత్తాలు చాలా వరకు పునరావృతమయ్యేవే. గతం గుంజాటన, కనిపించకపోవచ్చన్న బెదిరింపు, నైతిక సరిహద్దులు చెరిగిపోవడం లాంటివి. నవలాకారుడి నైతిక బాధ్యత అదృశ్యమైన, అదృశ్యం చేయబడ్డ ప్రజల జాడల్ని నమోదు చేయడమని ఆయన భావించారు. ఫ్రాన్స్ లో ఫ్రెంచి యూదులు తమ సంస్కృతి మరుగున పడిపోతుండన్న భయాందోళనల్లో పడిపోతున్న సమయంలో ఈ బహుమతి వీరికి రావడం అక్కడి యూదులకు కొంత ఊరటనిచ్చింది. ఫ్రాన్స్ లో ఈ బహుమతి లభించిన వారిలో మోదియాన్ పదిహేనవ వారు. పారిస్ లో జన్మించి ఈ బహుమతి పొందిన వారిలో పదకొండో వారు.

మోదియాన్ రచనల్ని అనువాదం చేయడం చాలా కష్టమని అనువాదకులంటారు. దానికి కారణం అందులో ఒక విధమైన కవిత్వం ఉంటుంది. అతి సామాన్యంగా అనువాదం చేసినా, అతి కవిత్వపరంగా చేసినా, అందులోని కంఠస్వరం పూర్తిగా

కోరికలు

కొలనుపాక మురళీధరరావు

9247159203



కళ్ళెం తెగిన

కోరికల గుర్రాలు

నరునికి డబ్బుజబ్బులు

ఉరితాళ్ళు, పురుగుల మందులు

వృత్తి పద్యవ్యూహం

గీత, నేత, రైతన్నలు

వృత్తి నేటి భారతం

పద్యవ్యూహంలో

చిక్కుక్కున్న వీరాభిమన్యులు....

క(హ)లం

కలం చేపట్టిన వాడు

హలం చేపట్టిన వాడూ

వాళ్ళిద్దరూ కృషి పండితులే....

ప్ర(మా)మోదాలు

జాతీయ రహదారులు

ఆదాయానికి చక్కని మార్గాలు

ప్రమాదాలు ప్రమోదాలు

కోర్టులూ నష్టపరిహారాలు....

మావూళ్ళో కూడా

మూడు బెల్లు షాపులు

ఆరు కాపు సారాలు

కాపురాలు కూల్చే నిలయాలు....

ప్రమాదం

చతుష్పాద జంతువుకన్న

ద్విపాద జంతువు

ప్రమాదమైనదన్న....

మినీ కవిత

మిని కవితలు

మెని భావాలు

సీమటపాకాయలు

చిచ్చుబుడ్లు....

మారిపోతుందని వాపోతారు. ఇంతవరకు వారి ఆంగ్ల అనువాదాలు ఎక్కువగా రాకపోతేనేం, ఇంకో ఏడాది లోపల అనేక ఆంగ్ల అనువాదాలు వెలువడతాయి అనుకోవడంలో ఆశ్చర్యం లేదు.

మారణహోమం తరువాత మారణహోమం మీద వచ్చిన రచనల్లో మోదియానోది అత్యుత్తమమైనవని జర్మనీలో సైతం కొనియాడబడ్డారు. వారి సుప్రసిద్ధ నవల 'తప్పిపోయిన మనిషి'. స్మృతి కోల్పోయిన ఒక అపరాధ పరిశోధకుడు, తన అడుగులను చరిత్ర ద్వారా తానెవరో తెలుసుకోవడం అందులోని కథాంశం.

1972లో మోదియానో నవల రింగ్ రోడ్స్ కు, ఫ్రెంచి అకాడమీ శ్రేష్ఠ బహుమతి, 1978లో 'తప్పిపోయిన మనిషి' వారి ఆరవ నవలకు గంకోర్ట్ బహుమతి లభించాయి. మోదియానో సంపూర్ణ సాహిత్య కృషికి 1996లో 'జాతీయ సాహిత్య శ్రేష్ఠ పురస్కార ప్రదానం చేశారు. .

'ప్రతీ నవల తరువాత, నాకు అనిపిస్తుంది ఇంక చెప్పాల్సిందేమీ లేదని. కానీ నేను తిరిగి తిరిగి వస్తుంటాను నాలో భాగమైన నేనేమిటో అన్న చిన్న చిన్న వివరణలతో, చిన్న విషయాలతో. చివరికి మనం పుట్టిన ప్రదేశం, కాలంతోనే మనమంతా నిశ్చయించబడతాం" అని ఒక సందర్భంలో మోదియానో చెప్పుకున్నారు. ఇతివృత్తం కంటే, మోదియానో తప్పుదారి పట్టించే సరళమైన వచనం కలిగించే అనుభూతే ఎక్కువ. వీరి అస్పష్టమైన జ్ఞాపకాలదే ప్రధాన భూమిక. అయితే స్పష్టత లేకపోవడం, భౌగోళిక నిర్లక్ష్యత కలిసిమెలిసి ప్రయాణం చేస్తాయి, అసంపూర్ణమైన జ్ఞాపకాల పొరలతో కప్పబడి.

మోదియానోకి ప్రకటించిన ఈ నోబెల్ బహుమతిని స్వీడిష్ అకాడమీలో 18 మంది సాహిత్య నిష్ణాతులు కలిసి నిర్ణయించారు. ఈ ఏడాది వచ్చిన 210 అభ్యర్థిత్వాలలో 36 మంది మొట్టమొదటిసారిగా అందులో ఉన్నారు. ఆ పెద్ద జాబితాని 20కి, ఈ చిన్న జాబితాని తరువాత ఐదుకు కుదించి, ఆ ఐదుగురిలో మోదియానోని ఎన్నుకున్నారు.

ఎనిమిది మిలియన్ల క్రోనోర్లు (6.7 కోట్ల రూపాయలు) నగదు, స్టాక్ హోం, స్వీడన్ లో 10 డిసెంబరున (ఈ బహుమతి నెలకొల్పిన ఆక్టోబర్ నోబెల్ వర్ధంతి రోజు) బహుమతి గ్రహీతకు అందజేస్తారు. దానితోబాటు బంగారు పతకం, యోగ్యతాపత్రం కూడా వారికి లభిస్తుంది. తాను కుటుంబంతో బాటు వెళ్ళి బహుమతి స్వీకరిస్తానని, అది తన ఇద్దరు కుమార్తెలు మనుమడికి అంకితం చేస్తానని మోదియానో ప్రకటించారు.

1997లో వచ్చిన అన్వేషణ ఉత్తరువు నవలలోని ఈ కింద ఉదాహరించిన భాగం, మోదియానో స్మృతి, హాని, కోలుకోవడం, సమయంతో కలగలిసిన ఇతి వృత్తాలకు పరిపూర్ణ ఉదాహరణ.

"తుడిచేసిన కాంతి తిరిగి రావడానికి చాలా సమయం పడుతుంది. జాడలు పుస్తకాల్లో మిగిలిపోయి, అవి అలక్ష్యం చేయబడతాయి. ఎక్కడ అవి దాగున్నాయో, ఏ కాపలాదార్లు వాటిని కాపు కాస్తున్నారో, ఈ రక్షకులు వాటిని చూపించేందుకు సమ్మతిస్తారో, లేదా అటువంటి పత్రాలు ఉండేవని నేరుగా వాళ్ళు మరచిపోయారో"



కలలు కోరికలు



వదలి రాధాకృష్ణ  
9985336444

అలా పట్టుపరుపు మీద పవళిస్తున్నట్లుంది. ఏమాత్రము కుదుపు అనించడం లేదు. మగతమత్తు తనను కమ్మేసే సరికి క్రమంగా నిద్రలోకి ఒదిగిపోతున్నాడు. అయినా సత్తికి వాస్తవం తెలుస్తూనే ఉంది. రెప్పల్ని తెరిచి అలా బయటకు చూడబోయాడు. బయట చిక్కటి చీకటి పరుచుకోవడంతో ఏమీ అగుపించడము లేదు.

అది పరుగులు తీస్తూన్న లోడు లారీలా లేదు. ఓ రాజహంసలా ఉంది. ఒయ్యారాలను ఒలకబోస్తూ నేషనల్ హైవే మీద నడుస్తూన్నట్లుంది.

మరి ఇప్పుడు నడుపుతున్న డైవరు ఎవరూ... ఆమెవైపుకు చూశాడు. కళ్ళలోకి కన్నార్పకుండా చూశాడు. కంటి దృష్టిని రోడ్డు మీదే కేంద్రీకృతం చేస్తూ స్టీరింగ్ తిప్పుతూన్న ఆ అమ్మాయి క్షణకాలం కనురెప్పల్ని ప్రక్కకు త్రిప్పిమొహంలో నవ్వుల్ని పూయించేసింది.

‘హమ్మయ్యా...’

‘ఎందుకో!’

‘మరికాసేపు ముసుగేసేయొచ్చని... అయినా ఎక్కడిదాకా వచ్చాం!’

‘కత్తిపూడి జంక్షన్ పావుగంట ముందే దాటింది!’

గత రెండు రాత్రులు కంటిమీద కుసుకే లేకుండా లారీని తోలిన సత్తికి నిద్ర ముంచుకొచ్చేస్తోంది. తూలుతూ జోగిపోతున్నాడు.

హైవే మీద ప్రక్కనుండి దూసుకుపోతున్న కార్లు, ట్రక్కులు, లారీల శబ్దాలు అలవాటే అయినా వింతవంతగా లయాతృకంగా విన్పిస్తున్నాయి ఇప్పుడు. తనలారీ లారీ లాగ కాకుండా

రాజహంసలాగ మునుముందుకు గమ్యంవైపుకు దూసుకుపోతుంది.

అంతటి మగమత్తులోను సత్తికి నవ్వువచ్చింది.

‘చెప్పాలంటే తానుకూడ ఇంత చక్కని డ్రైవింగ్ చేయలేదేమో!’ మెచ్చుకోలుగా గురవమ్మ ముఖంలోకి చూశాడు.

‘నిద్రపోజే!’ ‘క్లవ్ ని కంట్రోల్ చేస్తూ కాసంత కటువుగానే అంది.

‘ఏదో కాసంత తినేస్తే...’ సత్తి చిన్నగా శబ్దం చేస్తూపలికాడు.

‘ప్రత్తిపాడు జంక్షను వచ్చేస్తోంది. లెగయ్యా!’ కసిరినట్టుగానే ఉంది ఆమెమాట. ఆ జంక్షన్ లో మిలట్రీనాయుడు డాబా హోటల్ లో కుర్మాచపాతీ అంటే గురవమ్మ చెవి కోసుకుంటాది. ఆవైపుకు లోడేసుకొని వచ్చినప్పుడల్లా టిఫిన్ కి అక్కడే ఆగుతుంది.

చెప్పాలంటే సత్తి గురవమ్మ అక్కడే లారీ ట్యాంక్ ని నింపుకొని, తమకడుపుల్ని ఫుల్ చేసుకొని మరల ముందుకు సాగుతుంటారు. అసలు సత్తిగాడికి సాదా టిఫిన్లు పట్టనే పట్టవు. కానీ ఆమెకోసం కొన్నింటిని వదులుకుంటూనే ఉంటాడు.

ఇప్పుడు ముఖం చన్నీళ్ళతో కడుక్కొని కాసంత సేద దీరిన తర్వాత డ్రైవింగ్ సీటును అందుకున్నాడు. బండి ముందుకు సాగిపోతోంది. ఆలోచిస్తే తనకు నవ్వు వస్తోంది. అటుతిరిగి

చూశాడు. ఉదయం నుండి లోడు లారీ స్టీరింగ్ని త్రిప్పి త్రిప్పి బాగా అలసి అలా నిద్రలోకి జారుకుపోతోంది. అంతటి గాఢ నిద్రలో గురవమ్మ అమాయకంగా అన్నిస్తోంది సత్తికి.

‘సెంటర్ సూడరా అబ్బాయ్!’ అనాటి కొమరయ్య మాటలు గుర్తుకు వచ్చేసరికి హుషారు ఎక్కువవుతోంది. తన డ్రైవరు సెంటర్ సూడమన్నాడంటే కడుపులో ‘హాఫ్’ పడాల్సిందే.

‘వచ్చేది గోలీమాల్ సెంటరయ్యా!’ అన్నీ దొరుకుతాయి. దేనికి కొరతవుండదు. కాసేపు గమ్మునుండు’.

సత్తిగాడి ముక్తాయింపు కొమరయ్యకు ఎంతగానో నచ్చేది. అసలే పెళ్ళాన్ని ఇంటి కాడ వదిలేసి వారం రోజులయిపోనాది.

‘నేషనల్ పర్మిట్ లారీలో లోడ్వేసుకొని నేపాల్ పోయి రావడమంటే కొమరయ్యకు పండగేపండగ. వాడికి సత్తిగాడు తోక.

లారీ ఓనరు చౌడయ్యకి కొమరయ్య మీద మంచిగురి ఉండేది. అందుకే ఇతర రాష్ట్రాలకు వెళ్ళాల్సిన లోడులకు సాధారణంగా కొమరయ్యనే డ్రైవర్ గా ఎంపిక చేసుకొనేవాడు. వివిధ ప్రాంతాల విషయాలు తెలుసునని, భాషలు ఎరుగునని, అధికారులతోను, మనుషులతోను సులభంగా నెగ్గుకురాగలడని ఆయనకి ఇతగాడి మీద అంత విశ్వాసం

చౌడయ్య కొమరయ్యను ఎక్కువగా ఇష్టపడితే కొమరయ్య మటుకు తన లారీకి క్లీనరుగా సత్తిగాడిని కావాలని అడిగేవాడు. దానికి కారణం లేకపోలేదు. సత్తి తనకు నమ్మిన బంటు. అలుపొచ్చినప్పుడు తాను డ్రైవర్ అయ్యేవాడు. కొమరయ్య బలహీనతలకు బలం తానయ్యేవాడు.

‘గుండిగల్లు సెంటర్ వచ్చేస్తాంది. జోడు మూడొందల బేరాలు కుదురుతాయి. సత్తి మాటలు వింటుంటే కొమరయ్యకు మూడు ముంచుకొచ్చేది. ఇక చక్రం మీద చేయివేయ బుద్ధి అయేదిగాదు. శరీరానికి మనసుకు అలుపు ఒక్కసారిగా ఎగదోసుకొచ్చి పడిపోయేది.

ఇటువంటి నేషనల్ హైవేల మీద ‘రంకు’లకు పోలీసు బెడద ఎక్కువగా ఉంటుందని తెలుసు.

‘చెప్తున్నాగా!’ గుండిగల్లు సెంటర్లో భయం ఉండదు.’ సత్తి ఇలావెళ్ళాడు. అలా జోడా మూడొందలకు కుదుర్చుకొచ్చేశాడు. చాకచక్యంగా అన్నీ తానై వ్యవహరించేవాడు. ఇద్దరూ కుదుటపడేవారు. క్వార్టర్ చీఫ్ లిక్కర్ తో కొమరయ్యకు కిక్కు దొరకకపోతే క్వార్టర్ కి క్వార్టర్ కలిపి మరో హాఫ్ సమకూర్చి పెట్టేవాడు.

చెప్పాలంటే సత్తి కొమరయ్య బండికి క్లీనరు మాత్రమేకాదు. తన మందు గ్లాసుకి సోడాగా పనికొచ్చేవాడు. తన ‘పొందు’కి పట్టి మంచంలాగ నిల్చేవాడు. అన్నిపనులు చేసినా అన్నీ తనలోనే దాచుకొనేవాడు. కొమరయ్య భార్యకు, కూతురు గురవమ్మకు ఏమీ తెలవ నిచ్చేవాడుకాదు.

ఆ విశ్వాసంతోనే క్లీనర్ అయిన సత్తికి తర్ఫీదు ఇచ్చాడు. పది టైర్ల బండిని సైతం చక్కగా తోలడం నేర్పాడు. తాను పూటుగా మందేసుకొని కేబిన్ లో ప్రక్కన పడుకుంటే సత్తిగాడు మొత్తం తానై చక్రం త్రిప్పేసేవాడు.

నేపాల్ కి లోడ్ తోలడానికి మిగతా డ్రైవర్లకి పదిరోజులు పడితే కొమరయ్య ఎనిమిదిన్నర రోజులకే లోడ్ను చేర్చేసేవాడు. అందుకే అతగాడిని చౌడయ్య అంతగా ఇష్టపడేది.

‘ఒరేయ్ సత్తి! గురవమ్మ నేపాల్ జరి పందేరు తెమ్మని అడిగినాదిరా! ఈసారి ఎలాగైనా....’

‘అలాగేనయ్యా! యజమానికాడ నాలుగేలు బేటా ఎక్కువగా గుంజొచ్చు కదా!!’ సత్తి సలహాలు ఎప్పుడూ కొమరయ్యకు సహేతుకంగానే ఉంటాయి. కానీ చౌడప్పను ఇంత ఈయమని రొళ్ళించడం చేతగాదు తనకు.

ఈసారి ఇచ్చిన బేటా సొమ్ముల్ని ఖర్చులు తగ్గించుకొని పొదుపుగా వాడుకొని కూతురుకి నేపాల్ జరి పందేరు కొని తీరాల్సిందేనని గట్టిగానే నిర్ణయించుకొనేవాడు. కానీ ప్రతిసారీ ఆ విషయంలో విఫలమవుతూనే ఉన్నాడు.

బండి ధూపం వెలిగించి చక్రం పట్టుకున్నప్పుటి నుండి ఆలోచనలు వక్రీభవనం చెందుతాయి. చీకటి పడినాడంటే కొమరయ్య బుద్ధి బురబుర లాడటం మొదలుపెడుతుంది.

మధ్యలో సత్తి డ్రైవరు బాసుకి బాసటగా నిలుస్తూనే ఉండేవాడు. పరుగెడుతూన్న బ్రక్కుని స్లోచేసి రోడ్డుమీద జోడా నూటపాతిక బేరాన్ని చాకచక్యంగా కుదిర్చేసేవాడు. అలా ప్రతిసారీ కొమరయ్య ఆలోచనలన్నీ అడుగంటిపోతూంటే ఒక్కగానొక్క కూతురు గురవమ్మ ఒక్కగానొక్క కోరిక తీరిన అంశంగా మిగిలిపోతూనే ఉంది.

అందుకే ఈసారి సత్తి ఓ చక్కని సలహాని చెప్పిజూశాడు. అదే మార్గ మధ్యలో అందినకాడికి పాసింజర్లని ఎక్కించుకుపోవాలని, కేబిన్ లో చిన్న చిన్నలోడలను ఎత్తుకొని డబ్బు కూడబెట్టాలని....’

కొమరయ్యకు పాసింజర్లని ఎక్కించుకోవడం ఇష్టం ఉండదు. ప్రతిసారీ ఆపుతూ జనాల్ని సరుకుల్ని ఎక్కించుకుంటూ పోతే





తమకు స్వేచ్ఛ ఉండదని, ఓనరుకు తెలిస్తే ఊరుకోడని ఎప్పుడూ బండిని రోడ్డు మీద ఆపేవాడుకాదు.

‘అదికాదయ్య! నాలుగేలు దొరకబుచ్చుకుంటే గురవమ్మ ఆనందాన్ని దొరకబుచ్చుకోవచ్చని!!’ ఈసారి తాను డ్రైవర్ అయినా క్షీనరుగాడి మాటను వినడానికే నిర్ణయించుకున్నాడు. దానితో ఖాట్యాండుకి ఎనిమిదిన్నర రోజుల ప్రయాణం కాస్తా పదిన్నర రోజులైపోయింది.

‘ఏరా! మధ్యలో త్రాగి తొంగుంటున్నారా! లేక ముండల్ని ప్రక్కలో పరుండబెట్టుకున్నారా ఓ లోడు తగ్గినాదంటే నాకెంత లాసో మీవంటి సోపేరిగాళ్ళ కేమిటి తెలుస్తాది!’ ఫోన్లో ఓనరు చౌడయ్య మాటలు ఉక్కిరిబిక్కిరి చేస్తుండేవి.

కొమరయ్యకు కొంచెం కష్టంగా అనిపించేది. అయినా కూతురుకు కొన్న గుడ్డల్ని చూసుకొని పొంగిపోయాడు.

‘లేదు లేవోయ్! ఇక్కడ ఏరులు పొంగిపోయినాయి. వంతెనలు క్రుంగిపోయినాయి. మా బాధలు ఇక్కడ నీకేమిటి తెలుస్తాయంట!!’ ఓనరు మీద కాసంత గట్టిగానే తిరగబడ్డాడు.

తిరుగు ప్రయాణంలో కొమరయ్యకి ఆనాటి సాయంత్రం చీకటి పడినాక చుక్కలో తడవకపోతే బండి ముందుకు కదిలే పరిస్థితి అగుపించడం లేదు.

తాళ్ళకూరు సెంటర్లో లారీని ప్రక్కగా ఆపిన తర్వాత సత్తి మందుకోసమని పది అడుగులు అలా వేశాడో లేదో పెద్ద ఘోరం జరిగిపోయినాది. వెనక నుండి వేగంగా వచ్చిన కంటైనరు ఆగి ఉన్న తమ లారీని కొట్టిపారేసింది. దానితో అది మూడు పల్లీలు కొట్టేసింది. తప్పించుకొనే అవకాశమే లేకుండా కొమరయ్య మధ్యలో నలిగి నుజ్జునుజ్జుయిపోయాడు.

సత్తిగాడి బుర్ర మొద్దుబారిపోయింది. ఏమీ అర్థంకావడం లేదు. పదిమంది గుమికూడారు. తీవ్రంగా హల్చల్ చేశారు. హాస్పిటల్కి తీసుకెళ్ళారు. అయినా ఫలితం లేకపోయింది. తనముందే కొమరయ్య అలా విగతజీవిగా పడి ఉండటం చూసి సత్తిగొల్లుమన్నాడు.

ఇక్కడ తల్లికూతుళ్ళను పట్టుకోవడం ఎవరి వల్లా కావడంలేదు. చలవమ్మ మొగుడు మీదపడి దిక్కులు అదిరిపోయేలా ఏడుస్తోంది. గురవమ్మ తండ్రి మరణాన్ని జీర్ణించుకోలేక పొర్లిపొర్లి ఏడుస్తోంది.

‘తాడూ బొంగరం లేనోణ్ణి! ఆయనుండి నేనుపోయినా

బాగుండేది!!’ సత్తిగాడి వేదనలో కొండంత నిజాయితీ అగుపిస్తోంది. చౌడయ్య ఇవన్నీ తమకు మామూలే అనట్లు ప్రవర్తిస్తున్నాడు.

కొమరయ్య కాలం చేసిన తర్వాత ఇల్లు ఇల్లంతా వీధినపడిపోయింది. డ్యూటీలో మనిషి యాక్సిడెంట్ అయి చనిపోయినా ఓనరు ఏమీ పెద్దగా పట్టించుకోవడం లేదు. చెప్పాలంటే ఇంతకాలం డ్రైవరుగా పనిచేసినా కొమరయ్య సంపాదించింది ఏమీలేదు. ఎప్పటికప్పుడు ఇల్లు గడవడమే గగనమైపోయేది. వంద రూపాయిల సంపాదన ఉంటే రెండువందలు త్రాగుడుకు తగలేసేవాడు. ఇంట్లో పెళ్ళీడు కొచ్చిన కూతురు ఉందన్న స్పృహకూడా లేకుండా ప్రవర్తించి వెళ్ళిపోయాడు.

సత్తిగాడి గుండె తరుక్కుపోతోంది.

‘చూడక్కా! అయిపోయిన దానికి ఏడుస్తూ కూర్చుంటే ఏం జరుగుబాటవుతాది సెప్పు. అన్నింటినీ ఆ దేముడే చూసుకుంటాడు?’

‘ఈనాడు మేమిద్దరం ఏ పనులు చేసుకొని పొట్టపోసుకొనేది సెప్పరా’ చలవమ్మ ఘొల్లుమంది.

‘సత్తి లేడనుకున్నావా! గురువు సావు నన్ను చతికిల బడేటట్లు చేసినా మరలపైకి లేస్తాను. నేను లారీ వేస్తాను. నువ్వు ఒప్పుకుంటే గురవమ్మకు ఉద్యోగం ఇచ్చి నాతో తిప్పుకుంటాను.’

ఆడకూతురు ట్రక్కు ఎక్కిస్తాననే సరికి చలవమ్మ కళ్ళు ఎర్రబడ్డాయి. ఆవేశం ఎగదోసుకొచ్చేసింది.

‘నాలుగిళ్ళలో పనులు చేసుకొని బ్రతుకుతాం కాని....’ ఆమె మాటలు ఖచ్చితంగా ఉన్నాయి. కానీ గురవమ్మ ధోరణి మరోలా ఉంది. తండ్రి గుర్తుకు వచ్చేసరికి గుండె తరుక్కుపోతోంది. తన చేతిలోని నేపాల్ జరీ పందేరం చూసుకొంది. తన చెక్కిలికి ఆన్సుకొంది. అది చిన్ననాటి నాన్న నుదురులా అన్నిస్తోంది అది.

చెప్పాలంటే గురవమ్మ పెద్దగా చదువుకోలేదు. ఐదో క్లాసు వరకు ఇస్కూల్లో చదివి తర్వాత మానేసి అమ్మ దగ్గర ఉండి ఇంటి పనుల్లో సహకరిస్తోంది. ఇంటిపట్టునే ఉండి వేళకు ఇంత తిని తిరగడంతో మనిషి నాజూకుగా తయారయింది.

కొమరయ్యకు కూతురుమీద అమితమైన ప్రేమ ఉండటంతో వేరే పనిపాటలు నేర్చుకోవాల్సిన అవసరము ఇంతవరకు కలుగలేదు. భార్యాభర్తలిద్దరూ గురవమ్మను అల్లారుముద్దుగా చూసుకొనేవారు. గురవమ్మ వయసుకు దగ్గ అందచందాలని ఆపాదింప జేసుకోగలిగింది. ఇప్పుడు నాజూకుగా ఒడ్డుపొడుగూ



నిండిన వయ్యారాలతో చూపరులను ఇట్టే ఆకట్టుకుంటోంది.

మంచి అందాలను ప్రోది చేసుకోగల్గిన గురవమ్మ మా బంగారం అంటూ కొమరయ్య పొంగిపోయేవాడు. లారీ డ్రైవరుగా తండ్రి వారాల తరబడి ఊళ్ళకు ఊళ్ళు తిరిగేసివచ్చి నాటుసారా త్రాగేసి ఇంట్లో ముసుగేసి పడుకుంటున్నా ఏనాడూ తండ్రిని చూసి తన నైతికతను దిగజార్చుకోలేదు.

తను బ్రతకడం, తల్లిని పోషించడం అన్న తలపులు ఆమెను ఎనడు దోస్తూనే ఉన్నాయి. ఆ క్షణాన సత్తిగాడి మాటలు తమకు అవసరంగా అనిపిస్తున్నాయి.

‘వాడి మాటల్లో తప్పేందే! మనకు దారి చూపించడానికి ముందు కొస్తున్నాడు’. ‘ఆడకూతురు లారీ క్లీనరు ఉద్యోగ మంటూ రోడెక్కి తిరిగితే కుళ్ళు లోకం కుళ్ళబొడిచి పారేస్తాది.’

‘ఎవరేమనుకున్న అయ్యవనిని ముట్టుకుంటున్నా నంతే!’

◆ ◆ ◆

‘దానిమాట ఒదిలేయ్ సత్తి!’ పెద్దింట్లమ్మ తోడుగా నేను నీతో పనిచేయడానికి కుదురుతున్నా నంతే!! చౌడయ్యతో మాట్లాడటానికి రమ్మంటే వస్తాను.’ ఆక్షణాన గురవమ్మ సత్తికి ముచ్చటగా అనిపించసాగింది.

‘అక్కని గురవమ్మని నీకు అప్పజెబుతన్నానబ్బాయ్!’ పోయేటప్పుడు కొమరయ్య అన్న మాటలు తన బాధ్యతను తెలియజేస్తూనే ఉన్నాయి.

‘కొమరయ్య చచ్చిపోయానాడంటే మాకూ బాధగానే ఉంది. వాడి కూతురికి ఏదో ఆఫీసులో పనికిపెట్టమనడం సబబుగాని ఏకంగా క్లీనరుగా బండి ఎక్కించమనడం... కుదరదు? ఓనరు చౌడయ్య గట్టిగా తెగేసి చెప్పాడు.

‘గురవమ్మనాతో ఉంటాది! మీకేం ఇబ్బంది ఉండదంటాను!!’ ఓనరును ఇక పొడిగింపదల్చుకోలేదు. ఇక నుండి సత్తి సత్తిగనిగానే ఉండదల్చుకున్నాడు. అందుకే అక్కడ ఉద్యోగం మానెయ్యడానికి సిద్ధపడిపోయాడు.

‘అక్కాయ్! సెకండ్ హ్యాండ్ లారీ అమ్మకానికొచ్చినది. కొని పారేద్దామని బ్యాంక్ లోన్ అడుగుతున్నాను.’

◆ ◆ ◆

సత్తిగాడి పట్టు... మాట పట్టింపు తెలియందికాదు, ‘మాకోసం నువ్వు...’ ‘ఏమీ లేనోణ్ణి...! ఎవరూ లేని వంటరోణ్ణి! నెలనెలా గురవమ్మకు జీతంపడేసి నాబండికి క్లీనరుగా ఎక్కిదామని....’ ‘అదికాదు సత్తి...’

గురవమ్మ తల్లిని మాట్లాడనీయడం లేదు. తండ్రి ఉద్యోగం తాను అందిపుచ్చుకోవడం ఆనందంగానే అనిపిస్తోంది. చెప్పాలంటే ఆ క్షణంలో ఆమె తానో ఆడమనిషిగా అనుకోవడం లేదు.

మొత్తానికి సత్తి లారీ క్లీనరు నుండి డ్రైవరుగా ఎదిగిపోయాడు. కొమరయ్య మరణం తర్వాత అనివార్యంగా అప్పుజేసి లారీని కొనేసి దానికి ఓనరు కూడ అయిపోయాడు. క్లీనరుగా గురవమ్మ వాడికి చేదోడు వాదోడుగానే పనిచేస్తోంది. పనిలో పనిగా క్రమంగా డ్రైవింగ్ సీటుకు కూడ క్రమంగా అలవాటు పడుతోంది.

గురవమ్మను పనిలోకి తీసుకోలేదని అలిగి వేరుకుంపటి పెట్టుకున్న సత్తి తిరిగి చౌడయ్యకు అవసరం వచ్చినప్పుడు తన లారీని పెడుతూనే ఉన్నాడు. పడేసిరోజులపాటు పెళ్ళికాని పరాయి మగాడితో కలిసి ఎక్కడెక్కడికో తిరిగి వస్తున్నా చలవమ్మ కూతురు మీద నమ్మకాన్ని పెంపొందించుకుంటూనే ఉంది.

అలోచిస్తే సత్తికి కొమరయ్యతో కలిసి బండితోలిన రోజులు వేరుగా ఉండేవి. అప్పుడు పూటూగా తాగేవాడు. చెడు తిరుగుళ్ళూ తిరిగేవాడు. కానీ ఇప్పుడు తనలోని మార్పును చూసుకుంటే ఆశ్చర్యంగా అనిపిస్తోంది. గురవమ్మ అనే ఆడకూతురు క్లీనరుగా తనతోబాటు లారీలో తిరుగుతున్న తర్వాత తనేమిటో తనకు తెలియవస్తోంది. పూర్తిగా తాగడం మానేశాడు. విరుద్ధమైన

పోకడలన్నింటినీ ప్రక్కన పెట్టేసి బుద్ధిగా బ్రతకడం అలవాటు చేసుకుంటున్నాడు.

అవడంతాను మంచి వయసులో ఉన్నా అవివాహితుడే అయినా, ప్రక్కన పెళ్ళీడు కొచ్చిన అందమైన మాటలతో, నైజాలతో ఆమె మనసును ముప్పిరిగొలుపుతున్న సత్తి సత్తిలానే ఉంటున్నాడు. తెలియని ఆనందపరవశాన వయసుమర్యానికి లోనవుతూ తాదాత్మకం చెందుతూనే ఉన్నాడు.

కలిసి కబుర్లాడుకుంటారు. కలిసి తిండితింటారు. ఒకరిమీద ఒకరు ఆధారపడతారు. రాత్రి అనక పగలు అనక లారీని తోలడంలో బాధ్యతను ఇద్దరూ కలిసి పంచుకుంటారు. కాసింత శ్రమకు విశ్రాంతి కావాల్సి వచ్చినప్పుడు ఎక్కడో ఒకచోట బండిని రోడ్డు ప్రక్కన నిలుపుతాడు. ఆమెను కేబిన్ లో నిద్రపుచ్చి తాను బయట చెట్టునీడనో లేక వెనక వైపు బాడీలోనో నడుంవాలుస్తాడు.

చెప్పాలంటే కొమరయ్య బాసు కాలం చేసిన నాటినుండి హద్దులు దాటని సత్తి గురవమ్మ పట్ల గౌరవాన్ని ప్రదర్శిస్తూనే ఉన్నాడు.



కానీ...

ఊరు ఊరుకుంటోందా!.... ఒక ఆడ మగా కలిసి ప్రయాణాలు చేస్తూంటే మాట్లాడకుండా ఉంటుందా!! గుప్పుమంది మీగురించి లోకం కోడైకూస్తోంది. ఇప్పటికైనా ఓ బొట్టితెచ్చి దానిమెడలో పారేస్తే వాళ్ళ నోటమాటలు కట్టడుతాయి... నా బాధ్యత తీరుతది! ఓసారి చలవమ్మ సత్తిని నిలేసింది.

సత్తి గొల్లుమని నవ్వాడు.

'నీ వరాచకాలు బాగానే ఉన్నాయ్! ఇక్కడ పడి కొట్టుకుపోయేది మేము' చలవమ్మ మాటలు వాడికి వాడిగా అన్నిస్తున్నా తేలిగ్గా తీసుకుంటున్నాడు. ఒకవైపు గురవమ్మ సొగసులు, శారీరక దారుఢ్యం తనను ముప్పిరిగొనేలా చేస్తున్నా ఇంతకాలం తమాయించుకుంటూనే బండి తోలుతున్నాడు.

అలవాటైన జీవితంనుండి కొంత బయటకు వచ్చి క్రమ శిక్షణను అలవాటు చేసుకున్నా మనిషిలోని కోరికల కొలిమి ఒక్కోసారి తనను నిలువనీయడంలేదు. ప్రక్కనే పెళ్ళికాని వరువాల పడతి... ఆలోచించుకుంటున్నాడు. ఊహల వరిభ్రమణంలో మునిగిపోయి వక్రీభవనం చెంది రోడ్డుమీద సరిగా దృష్టిని పెట్టలేకపోతున్నాడు కూడాను. 'ఏంటి సత్తి! ఇలా తోలినావంటే ఏ చెట్టుకో పుట్టకో పెట్టేయడం ఖాయం. తప్పుకో!!' ప్రతిసారీ గురవమ్మ తనను వారింది చక్రాన్ని చేత బుచ్చుకుంటూనే ఉంది.

◆ ◆ ◆

సత్తి ఈమధ్య చాల అసహనం ఫీలవుతున్నాడు. ఒక్కోసారి లోడుకి వెళ్ళబుద్ధి గావడంలేదు. దానితో బుద్ధిగా కొంపపట్టునే ఉండిపోతున్నాడు. కారణం ఎంత ఆలోచించుకున్నా తెలియ రావడంలేదు.

గురవమ్మకు ఏమయిందో! ఒంట్లో బాగాలేదంటూ, నలతగా ఉండంటూ, హుషారు లేదంటూ ఈమధ్య తరచు ద్యూటీలు ఎగ్గొట్టేస్తోంది. ఆమె ప్రవర్తన, మాటతీరులలో కూడా ఈమధ్య వస్తూన్న మార్పుల్ని గ్రహిస్తునే ఉన్నాడు.

తప్పక ఒకటి రెండుసార్లు వేరే ఎవడినో క్షీనరుగా ఎక్కించుకున్నాడు. కానీ తెలియని అలసత్వం సత్తిని వెంటాడుతూనే ఉంది. దానితో అడుగుముందుకు పడటంలేదు. బండి అంగుళం కూడ కదలడంలేదు.

అదే విషయం ఒకటి రెండుసార్లు చలవమ్మ దగ్గర కదిపిచూశాడు. 'దానిష్టం దానిది. ద్యూటీలో చేరకపోవడం

గురించి నేనేం మాట్లాడేదంట!'

ఒక ఆడదాని మనసు ఆడదానికే తెలుస్తుందనిపిస్తోంది. సత్తి మారుమాట్లాడలేదు. రోజులు ముందుకు సాగుతున్నాయి. గురవమ్మ ద్యూటీలకి రావడంలేదు. జీతం రంచనగానే ఇస్తున్నాడు. కానీ ఆమె ఉద్దేశ్యం తెలియకుంది. అడిగితే ఒంట్లో హుషారు లేదంటుంది.

'ఊరు ఊరంతా కోడై కూస్తోందిరా! తీసుకెళ్ళి తాళిబొట్టు దానిమెడలో పారేస్తే పోలా!!' చలవమ్మ మాటలు పదేపదే గుర్తుకు వస్తున్నాయి.

ఈసారి సత్తి ముఖంలో నవ్వులేదు. కొంత సీరియస్ గానే ఆలోచిస్తున్నాడు. తనకు వయసు మీరిపోతున్నట్లుంది. ఒకతోడు కావాలని తనువు తొందరపడుతోంది. ప్రక్కన అందమైన ఆడది.

అయినా ఓర్చుకుంటూనే ఉన్నాడు.

కాలయాపన చేస్తూనే ఉన్నాడు.

చెప్పాలంటే గురవమ్మ చాలమంచి అమ్మాయి. ప్రపంచాన్ని లెక్క చేయని మనస్తత్వం. పనిలో ఏ అరమరికలు లేకుండా తనకు చేదోడువాదోడుగా నిలుస్తూనే ఉంది. తనేమిటో తనకు తెలిసిన ఆమె కొన్ని విలువలకు, నియమాలకు కట్టుబడి ఇంతకాలంగా నెట్టుకొనివస్తూనే ఉంది. అటువంటిది ఒక్కసారిగా ఉద్యోగానికి రానని మొరాయింపడం సత్తికి ఒప్పడం లేదు. వాడి గుండె

తరుక్కుపోతోంది.

'సత్తి! వయసులోని ఆడది ఒక్కసారిగా అటకెక్కి కూర్చున్నాదంటే అది ఖచ్చితంగా ఎవడితోనో ప్రేమలో పడ్డట్టు లెక్క! చూస్తూండు చిలక ఎగిరిపోవడం ఖాయం!' బండోడి మాటలు సత్తిగాడి గుండెల్లో వణుకును పుట్టిస్తున్నాయి.

బండోడు సత్తికి బాగా తెలిసిన మనిషి.

'అవునా! ఏం చేస్తది పాపం. కోరికలు వయసుకు గాలంవేసి పారేస్తూంటే మనసుకు ముసురేయక ఏమవుతాది సెప్ప! ఎవత్తయినా తనదారి తాను చూసుకోకుండా ఎలా బతగ్గల్గుతాది సెప్ప!!'

ఇప్పుడు సత్తి మనసు మనసులో ఉండటంలేదు. తీవ్రమైన నైరాశ్యానికి లోనవుతున్నాడు. జీవనోత్సాహం అంటూ ఏమీలేక అన్ని హరించుకుపోయి అంతా శూన్యంగా అన్నిస్తోంది. పంజరాన్ని వీడబోతున్నా చిలకను చూస్తుంటే ఏ పనీ చేయబుద్ధి కావడంలేదు.

ఆ దిగులుతోనే ఈ మధ్యకాలంలో లోడుకుపోవడానికి

పూర్తిగా మానుకుంటున్నాడు. ఎట్టకేలకు రోడ్డుమీద లారీ దూసుకుపోతూనే ఉంది. సత్తిగాడి దృష్టి తీక్షణంగా ఉంది. ప్రక్కసీట్లో గురవమ్మ హాయిగా నిద్రపోతోంది. ఎగిరిపోబోతున్న వన్నెల చిలక లాగ ఉంది.

‘అటకెక్కి కూర్చున్నాడంటే ఆమె వయసు తోడు కోసం వెంపర్లాడుతున్నట్లే లెక్క! బండోడి మాటలు పదేపదే గుర్తుకు వచ్చి గుండెల్లో గునపాల్లాగ గుచ్చుకుంటున్నాయి.

అటువైపు పూర్తిగా తిరిగిచూశాడు. ఆరబోసిన ఆమె ఆడదనపు అందాలు కళ్ళ ఎదుట కమనీయ దృశ్యమై కన్పిస్తుంటే, ఆమెవట్ల ఆలోచనలు మొదటిసారిగా వక్రీభవనం చెందుతున్నాయి.

గురవమ్మ తనకు కావాలి. ఆమె లేకుండా తను బ్రతకలేడు. చెప్పాలంటే ఆమె తనకు బలము బలహీనత కూడా అయికూర్చింది.

మొదటిసారిగా సత్తి తననుండి తాను ప్రక్కకు తొలగుతున్నాడు. అప్రయత్నంగా లారీ రోడ్డు ప్రక్కన ఆగిపోయింది.

‘ఏమయింది సత్తి! కాసేపు నడిపేదా!!’ కళ్ళునలుపుకుంటూ లేచి అంది. ‘మునురేసిందిలే!’ నవ్వబోయాడు. ఆ మాటలు మంద్రతగా అన్పిస్తున్నాయి. ‘లేదే!’ బయట ఆకాశంవైపుకు చూస్తూ వలికింది. కొంటేగా నవ్వాడు.

మొదటిసారిగా వాడు ఆమెకు మరోలా అన్పిస్తున్నాడు. మాట్లాడలేదు. ఒక్క క్షణం మౌనం ఆవహించింది.

‘మన గురించి లోకం కోడైకూస్తోందంట!’

‘కోడికూస్తే తెల్లారిపోవాల్సిందే! తప్పుదు!!’ ఆమె మాటలు తడబడుతున్నాయి. ఆమె నోటిమాటలు సత్తిని బాగా ఆకట్టుకొని ప్రభావితం చేస్తున్నాయి.

‘అవును తెల్లారిపోతాది. తప్పుడుగాక తప్పుడు’ తన సీట్లోంచి లేచి చటుక్కున ఆమె ప్రక్కన కూలబడుతూ అన్నాడు.

ప్రతిసారి బయట బాడీలోనో, చెట్టు క్రిందనో కునుకేసేవాడు. ఇప్పుడిలా...’

ఆమె ఊహలు పరావర్తనం చెందుతున్నాయి.

‘అవును. కోడి లారీ ఎక్కికూయాలని... తెల్లారేదాకా కూస్తూనే ఉండాలని...’

ఆమె భుజం మీద చేయివేసి దగ్గరకు తీసుకుంటూ పలికాడు. రాత్రి అయిందేమో బయట వెన్నెల అదేవనిగా వర్షిస్తూన్నట్లుంది.

‘ఇన్నాళ్ళకు గుర్తుకు వచ్చానన్న మాట!’ మరికాస్త దగ్గరగా జరుగుతూ అంది. ఒక్కసారి చాపలాగ చుట్టేశాడామెను. గురవమ్మకు చాలా ఆనందంగా అన్పిస్తోంది. అలుముకున్న అలసట పూర్తిగా వీగిపోతున్నట్లుంది.

‘గురవా! సెప్పేదా... నాబలమూ బలహీనత ఎప్పుడూ నువ్వే!’

నువ్వు ప్రక్కన లేకపోతే చక్రం పట్టబుద్ధి కావడంలేదు!!

నావయసుకు తోడుగా... నా బలహీనతకు బలానివి నువ్వవుతా....!

ఆమెను పూర్తిగా ఆక్రమించేసుకుంటున్నాడు.

‘పిచ్చి ఎదవలు ఇన్నాళ్ళూ నువ్వు నన్ను...!’

‘ఇక నుండి నిజం చేస్తానంటున్నాను! వాళ్ళమాటల సరదాని కాదనడం దేనికంట!!’ గురవమ్మ సత్తికి పూర్తిగా లొంగిపోతోంది. తనను సంపూర్ణంగా అర్పించుకుంటోంది.

అవును. తోడుకోసం తాదాత్మికం చెందిన వయసు తననుండి తనను వేరుచేసిన మాట వాస్తవమే అయినా, ఇప్పుడు ఇలా సత్తిగాడితో...’

తనను తాను వరికించి చూసుకొంది. చాల చిందరవందరగా అన్పిస్తోంది. అయినా గురవమ్మకు ఆ వయసు ముచ్చట బాగుంది. తెలియని తమకాన అలా అతగాడి మీద వాలిపోతూనే ఉంది.



ఇప్పుడు సత్తిగాడి దృష్టి అంతా రోడ్మీదే ఉంది. ఎటువైపుకు మరలడం లేదు. గురవమ్మ ద్యూటీలను అస్సలు ఎగ్గొట్టడం లేదు. చెప్పాలంటే ఆమె మెడలో సత్తిగాడు కట్టిన పసుపుతాడు మురిపాలు చిందిస్తూ మెరిసిపోతోంది. ఎన్నో విధాలుగా చిలువలు వలవలు సృష్టించిన లోకం నోటికి తాళం అవుతోంది.

‘గురవా! రేపు దసరా సంబరాలనాటికి నీకు బంగారు సూత్రాలు సేయిద్దామని!!’

‘ఇవ్వుటినుంచే పాసింజర్స్ ని ఎక్కించుకోవడాలు మొదలెట్టాలంట!’

‘వద్దుమావా! నువ్వు కట్టిపడేసిన ఈ పసుపు బొట్టే ముద్దంటాను నేను.

చెప్పాగా పాసింజర్స్ ఎక్కి మన ఈ ఏకాంత పయనాన్ని కాలదన్నడం ఇష్టముండదు నాకు? గతం తెలిసిన జ్ఞానిలాగ ప్రేమగా భర్త భుజంమీద వాలిపోతూ అంటోంది గురవమ్మ.



బహుళ శత్రువు

సిరికి స్వామినాయుడు

9494010330

ఆనాడు మా భూముల మీద ఆకలి చావులు పండేవి!  
 ఎత్తిపెట్టేసిన గోవులా... భూదేవత  
 పాల్గొని పిక్చురోల్లా... పగుళ్ళుదేరిన పంటపొలాలు!  
 పస్తులే అస్తులై బతికే కాలంలో  
 మా ఆకలికళ్ళమీద చినుకు రాలితే  
 చెమ్మగిల్లిన మా దేహాల మీద పండేవి మెట్ట పంటలే!  
 యేటికేడాది కాటకం మా పొలాల మీదా  
 యినప గజ్జెలతల్లి మా యిళ్ళల్లోనూ తాండవమాడేది!  
 అయినా గానీ... నది మీద నావలా మా బతుకు నిశ్చింతగానే సాగేది!

వరదలా వచ్చింది పెట్టుబడి!  
 కల్లోల తరంగాల మధ్య నావ కొట్లాడుతోంది!  
 అప్పటివరకు అప్పుల్ని ఆకల్ని మోసీమోసీ  
 అలసిన మా కళ్ళకు పచ్చకామెర్లు కమ్మేసాయి!  
 నూకలకాశపడి మేకల్నిచ్చేసినట్టు  
 ప్రాంతీయ పెట్టుబడికి భూముల్నమ్ముకున్నాము!  
 సాకలేక, కన్నబిడ్డలనమ్ముకున్న కసాయిలమైపోయేము!

ప్రాంతీయ పెట్టుబడి పాదాల కింద  
 ఫెళ్ళున విరిగిపోయింది నాగలి!  
 దుక్కిచేస్తునే... చాలు మీద ఒరిగిపోయేయి దుక్కిటెడ్లు!  
 చెరువుల్ని, బందల్ని యేకం చేస్తూ  
 విశాలమైదానాల మీద రంకెలేసేయి యినపగిట్టల ఆంబోతులు!  
 పాతాళపుట్టలోని జలసర్పాన్ని  
 నాగస్వరమూది నేలమీద నిలబెడితే...  
 పరవళ్ళు తొక్కుతూ బుసలు గొట్టింది గంగమ్మ!  
 వాణిజ్య పంటలతో పోటెత్తేయి పంటమళ్ళు!

కానీ, యీ పరచుకున్న పచ్చదనం మాదికాదిప్పుడు!  
 యీ అభివృద్ధి ఫలాలు మాకు అందలేదీవుడు!  
 ఒకనాడు ముసకాల కర్ర చేతపట్టి  
 తెలిమబ్బుల తలపాగా చుట్టుకొని  
 రైతులుగా పాలించే పొలాల మీదే... పాలేర్లుగా మేము!  
 యీనాడు, మా పల్లెల మీదా, పొలాల మీదా  
 కమ్ముకున్న పొగమేఘాలు!  
 తారాదే బహుళ రెక్కల విహంగాలు!  
 యిప్పటివరకూ ప్రాంతీయ పెట్టుబడే శత్రువనుకున్నాం గానీ  
 అంతకంటే వేయి నాల్గల పడగనీడై బుసలు గొట్టే  
 బహుళసంస్థలే అసలు శత్రువని కానుకోలేక పోయేము!

మా పల్లెల్ని శిథిలజ్ఞాపకాలు జేసే  
 మా విత్తనాల్ని విషసంకరం జేసే



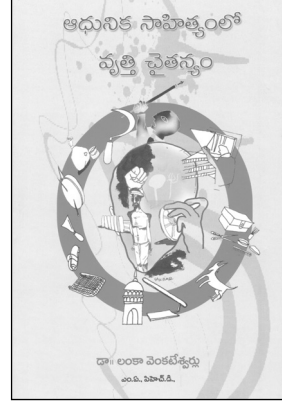
మా పొలాల్ని కలుషిత రసాయనాల కర్యాగారాలుగా మార్చి  
 మా మూలుగుల్లోని జీవశక్తిని నిర్వీర్యం చేసే పన్నాగమేదో  
 మా పల్లెల్లో విషవాయువులా విస్తరిస్తోంది!  
 మా సనాతన జాతి సంస్కృతిని చిదిమేసి  
 పాశ్చాత్య సంస్కృతిని పల్లెలకు పూసి  
 శ్రమకు మమ్మల్ని దూరం చేసే సామాజిక విధ్వంసమేదో  
 మాఊళ్ళలో విరుచుకుపడుతోంది!

పట్టుకొమ్మలు ఫెళ్ళున విరిగిపోతున్న దారుల్లో...  
 యిప్పుడు ఆకలి చావులైతే లేవుగానీ  
 ఆత్మహత్యలు పుష్కలంగానే పండుతున్నాయి!  
 మా నరాల్లోకి నల్లమందెక్కించి  
 మధ్యం మత్తులో మనుషుల్ని జీవశ్రవాల్ని జేసి  
 అభివృద్ధి పేరుతో యీ నేలమీద అడుగుబెట్టింది,  
 నయా వలసవాదం!  
 కనిపించని శత్రువు పన్నే పద్యవ్యూహంలో చిక్కిపోయేము!  
 అభివృద్ధి గానుగలో నలిగిపోతున్న తెలగచెక్కలమై  
 పోయేము!

ఘటనలన్నీ గాయాలై సలుపెడుతున్నప్పుడు  
 ఐక్యసంఘటనలే యిక మాకాయుధాలు గావాల!  
 ఎత్తిన పిడికిళ్ళే ఎగిసే నిరసన జెండాలవ్వాల!  
 భూగోళంచెమటచుక్క పొద్దై పొడవాల!

## వెతల వర్గీకరణ కథలు

సారంలో ఆర్థిక పరిమితులు, రూపంలో సామాజిక హద్దుల మధ్య నలిగిపోతున్న కులవృత్తుల వెనుకబాటు తనం విదేశీయుల ఆక్రమణలతో మొదలై బ్రిటిషు వలస పాలనలో పరాకాష్ఠనందుకున్న రీతిని సాకల్యంగా వివరించారు. ఆధునిక తెలుగు కవిత్వం, కథ, నవల, గేయం, నాటకం వంటి ప్రక్రియల్లో కులవృత్తుల చైతన్య అధ్యయనంతో ఈ పరిశోధనను పరిపుష్టం చేశారు



మాకినీడి సూర్య భాస్కర్  
9491504045

గుడ్డెడ్డు చేలో పడ్డట్టా, తోచిన అంశమేదో తీసుకుని తోచిన విధంగా చేసేసి అయిందనిపిస్తున్నారు పరిశోధన. కాని, లంకా వెంకటేశ్వర్లు అలా కాదు. సమయానికి తగిన సందర్భోచితమైన అంశాన్ని ఎంచుకుని నిబద్ధతతో పరిశ్రమించారు. ప్రపంచీకరణ సందర్భంగా కులవృత్తులు నాశనమౌతున్న సమయంలో వీరి ఈ పరిశోధన ఎంతైనా మెచ్చుకోదగింది. 'ఆధునిక సాహిత్యంలో కుల వృత్తుల చైతన్యం' అనే అంశాన్ని తీసుకుని వృత్తిచైతన్యమనే నవనీతాన్ని వెలికి తీశారు. ఈ పరిశోధనకు మార్గదర్శకత్వం వహించిన పొట్టి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం, బొమ్మూరు సాహిత్య పీఠం, పీఠాధిపతి ఆచార్య ఎండ్లూరి సుధాకర్ దీనిని 'లంకంత పరిశోధన'గా కీర్తించారు. పట్టా కోసమే కాకుండా, సామాజిక చైతన్యం కోసం పట్టుదలగా చేసిన ఉత్తమ పరిశోధన గ్రంథంగా డా॥ అద్దేపల్లి రామమోహనరావు అభిప్రాయపడ్డారు.

'ఉపక్రమణిక'లో ఈ సిద్ధాంత గ్రంథ రచనలో పాటించిన అంశాలను వివరించారు లంకా వెంకటేశ్వర్లు. సమాజంలో అణచివేతకు గురియైన శ్రామిక కులవృత్తుల వరకు పరిమితం చేసుకుంటూ, కులవృత్తులు తమ చైతన్యంతో సమాజాన్ని, సమాజంలో భాగంగా సాహిత్యాన్ని ప్రేరేపిస్తున్న తీరును అధ్యయనం చేయటంతో పరిశోధనను ప్రారంభించానంటారు. సారంలో ఆర్థిక పరిమితులు, రూపంలో సామాజిక హద్దుల

మధ్య నలిగిపోతున్న కులవృత్తుల వెనుకబాటు తనం విదేశీయుల ఆక్రమణలతో మొదలై బ్రిటిషు వలస పాలనలో పరాకాష్ఠనందుకున్న రీతిని సాకల్యంగా వివరించారు. ఆధునిక తెలుగు కవిత్వం, కథ, నవల, గేయం, నాటకం వంటి ప్రక్రియల్లో కులవృత్తుల చైతన్య అధ్యయనంతో ఈ పరిశోధనను పరిపుష్టం చేశారు లంకావారు.

కవిత్వంలో విభిన్నమైన రీతుల్లో ప్రతిఫలించిన కులవృత్తుల ఆవిష్కరణను వస్తు, శిల్ప సమన్వయం పొందిన కవితాపంక్తుల ఉటంకింపులతో ఇంపుగా చేశారు. వీటి అంతస్సారం కథల్లో ఏయే అంశాల్ని ప్రతిపాదించిందో వివరించారు. వృత్తి కథల్లో ప్రతిఫలనాన్ని ఉత్పత్తి కులాలు, సేవక కులాలుగా వింగడించి చేపట్టారు. మాదిగ, గౌడ, కుమ్మరి, గొల్ల కురుమ, విశ్వకర్మ, చేనేత కులాలను ఉత్పత్తి కులాలుగా వాటి చైతన్యాన్ని ప్రత్యేకంగా పరిశీలించారు. క్షౌర, రజక, పారిశుధ్య, మత్స్యకార కులాలను సేవక కులాలుగా విభజించారు. వృత్తిదారుల జీవన వాస్తవికతను చిత్రించిన 'ముత్యాల పందిరి', 'గువ్వల చెన్నా', 'రేవు', 'చివరి గుడిసె', 'జిగిరి', 'బతుకు పోరు' వంటి నవలలను పరిశీలించారు. పాటలు, గేయాల విషయంలో అనుభూతితో పాటు, మేధాగతమైన వివేచనకు అవకాశం ఉన్న అభ్యుదయ, విప్లవ, దళిత గీతాల్ని ఎంపిక చేసుకుని ప్రస్తుతమైన వృత్తుల్ని విశ్లేషించారు. నాటక ప్రక్రియలో ప్రపంచీకరణ వస్తువుగా

వ్యవసాయ వృత్తి పతనమవుతున్న తీరును ప్రదర్శించిన కొన్ని నాటకాల నేపథ్యంలో వృత్తి చైతన్యాన్ని పరామర్శించారు. 'అమంగళుడే' స్థూలంగా ఈ ఇతివృత్తంతో సాగింది, డా॥ లంకా వెంకటేశ్వర్లు 'ఆధునిక సాహిత్యంలో వృత్తి చైతన్యం'పై పరిశీలన మరియు పరిశోధన.

కవిత్వ ప్రక్రియలో ప్రదర్శించిన పరిశోధక సాధికారతను తక్కిన ప్రక్రియల్లో ప్రదర్శించలేకపోయారు. కారణం, బహుశా ఆయా ప్రక్రియల్లో తగినంత సాహిత్య సమాచారం మృగ్యం కావడమే కావచ్చు. చాల మంది కులవృత్తులకు

సంబంధించిన వస్తువులను తీసుకుని విరివిగా కవిత్వం రాశారు. కవితాఖండికను ఉటంకిస్తూ, మనిషిని శుభ్రపరుస్తున్న మనిషికి తెలుగులో కవిత్వం వచ్చినంత చైతన్యంతో ఇతర ప్రక్రియలు రావు. ఒక విధంగా చెప్పాలంటే, మిగిలిన ప్రక్రియలకు కవిత్వమే నేతృత్వం వహిస్తుంది కూడా. కులవృత్తుల చైతన్య పరంగా ఆయా ప్రక్రియల అధ్యయనానికి ముందు సాహిత్యంలో వృత్తి చైతన్యాన్ని, కులం పరిణామాన్ని, ఆశ్రిత ఉపకుల వ్యవస్థతో కలుపుకుని ప్రాచీన సాహిత్యంలో కులవృత్తుల

ప్రస్తావన, ఆ తదుపరి సాహిత్యంలో ఆధునికతను పరామర్శించి అప్పుడుగాని పరిశోధన విషయమైన ఆధునిక సాహిత్యంలో కులవృత్తుల చైతన్య పరిశీలనకు పూనుకోలేదు వెంకటేశ్వర్లు. అందువల్ల, సుమారుగా డెబ్బై అయిదు పుటల సుదీర్ఘ ఉపోద్ఘాతాన్ని పరిశోధనాంశానికి ముందు కూర్చినట్లయింది. దీనివల్ల పాఠకుల అవగాహన, ఆస్వాదన మెరుగవుతుందని చెప్పవచ్చు. నిజానికి, ఏదైనా ఒక్క ప్రక్రియను తీసుకుని, లేదా కులవృత్తుల పరంగా రాశిలోను, వాసిలోను బాగా వచ్చిన కవిత్వాన్ని మాత్రం తీసుకుని పరిశోధన చేస్తే కొంతసులువై మరింత సమగ్రంగా అధ్యయనం సాగి ఉండేది. అన్ని ప్రక్రియలను తీసుకోవడంతో కాన్వాసు బాగా పెద్దదైపోయింది.

పరిశోధిస్తున్న అంశం కులవృత్తుల చైతన్యం కదాని, అందుకు సరిపోయే ఏవో కవితలుగాని, కవితాభాగాలను గాని తీసుకుని సరిపుచ్చుకోలేదు లంకావారు. వస్తు శిల్పాల సమన్వయం కలిగిన, మంచి కవితాఖండాలను ఎంచుకుని విషయవిశ్లేషణ చేశారు. అందుకు ఆయనను అభినందించాలి.

“పొద్దున్నే చన్నీటి తలస్నానం చేసినా / అతడు నిత్య నాటకాల నేపథ్యంలో వృత్తి చైతన్యాన్ని పరామర్శించారు. 'అమంగళుడే'

అతన్ని ముట్టుకున్న వాళ్ళు / కుల మురికిని స్నానంతో కడిగేసుకుంటారు...

నీ గుబురు గడ్డం పొదలను / నునుపుగా కత్తిరించే 'శిల్పి' అతడు

చేతిలో ఎప్పుడూ కత్తివున్నా / బతుకుతో తప్ప పోరాటం చేయని యోధుడతడు...

ఎక్కడైనా ఆయనకు పిలుపొక్కటే... 'మంగలోదా' అంటూ సాగే డా॥ కలువకుంట రామకృష్ణ



లంకా వెంకటేశ్వర్లు

పరిశోధిస్తున్న అంశం కులవృత్తుల చైతన్యం కదాని, అందుకు సరిపోయే ఏవో కవితలుగాని, కవితాభాగాలను గాని తీసుకుని సరిపుచ్చుకోలేదు లంకావారు. వస్తు శిల్పాల సమన్వయం కలిగిన, మంచి కవితాఖండాలను ఎంచుకుని విషయవిశ్లేషణ చేశారు.

అశుభ్రత అంటగట్టే సమాజవైజాన్ని ఎత్తి చూపుతారు. అలాగే, గీతకార్మికుని జీవనచిత్రం గీసిన మానేపల్లి కవిత-

“మొండి తాటిచెట్టు / తిరగేసి నిలబెట్టిన రంగుల కుంచెలా వుంటుంది

అనంత ఆకాశ రాజ్యాన్ని/ బీల్చుటానికి సిద్ధంగా వున్న వృక్షాస్త్రలా కూడా వుంటుంది / గునపంలా వుంటుంది”

దీనిని ఉటంకిస్తూ, కావాలనుకుంటే వృత్తిచైతన్యం ఎలా తిరగబడగలదో వృత్తినబంధ ప్రతీకలతో అల్లిన ఈ కవిత ఎలా నిరూపిస్తుందో తెలిపారు. వస్తువుని ప్రజల మనస్సుపై హత్తుకునేటట్లు చెప్పాలంటే శిల్పం అవసరమంటూ, “బాగా చెప్పలేని భావాలు ఎంత గొప్పవైనా మనస్సు పై ముద్ర వెయ్యలేవు. అసలు అలాంటివాటిని ప్రజలు చదవరు. అందువల్లనే వస్తు శిల్పాల సంపూర్ణ సమన్వయం ఆధునిక దృక్పథమైంది. అలా ఉన్న రచనలే సమాజంలో మార్పు తేగలవని” నమ్మిన లంకావారు, అటువంటి కవితల నుంచే తన ఉటంకింపులను ఏరుకుని విషయ విశ్లేషణ చేశారు.

వృత్తిచైతన్యాన్ని కలిగించే సాహిత్య సృష్టిలో మారిన భాషను, దాని స్వరూపాన్ని కూడ సందర్భవశంగా అక్కడక్కడ వివరించి, విశ్లేషించారు. “బి.సి. వాద కవుల అస్తిత్వ వ్యక్తీకరణకి వారిదైన వృత్తి పరికరాలతో కూడిన పరిభాష బాగా దోహదం చేస్తుంది”దంటూ, వృత్తిదారుల జీవనావరణంలో విస్తారంగా పెరిగిన సంకేత భాషను అధ్యయనం చేశారు. ఆధునిక సాహిత్య

విశ్లేషణలో ఇదొక కొత్త కూర్పు. సమాజానికి వృత్తిదారులొచ్చిన ఈ జీవద్భాష తెలుగు కవిత్వానికి కొత్త పదకోశాన్ని ఇచ్చిందంటూ, “వృత్తిదారుల జీవితాల్ని సాహిత్యమయం చేస్తున్న రచయితలు, ప్రాంతోచిత భాష వాడటంవల్ల, అది తిరిగి వృత్తిదారుల్ని చేరి వారినే చైతన్య పరుస్తుం”దంటారు.

సమకాలీనతను ఎక్కడా వదిలేయలేదు లంకావారు. ప్రస్తుత సందర్భమైన ప్రపంచీకరణలో వృత్తుల విధ్వంసం గురించి చాల సాధికారకంగా, సమగ్రంగా చర్చించారు. ‘ప్రపంచీకరణ - వృత్తుల విధ్వంసం’ పేర రాసిన వ్యాసం సామ్రాజ్యవాదం కన్నా ప్రపంచీకరణ ఎంత ప్రమాదకరమైందో నిరూపించే విధంగా సాగింది. ఈ సిద్ధాంత గ్రంథానికి ఈ వ్యాసం మంచి ముగింపునిచ్చింది. ఆర్థిక చలన సూత్రాలను అవగాహనపరుస్తూ, సామ్రాజ్యవాద ఆర్థిక దోపిడీ విధానాల తీరు ఎలా మారుతూ వచ్చిందో, తద్వారా జీవితమూ, జీవిత సమూహాలూ ఎలా మారుతూ వచ్చాయో కూలంకషంగా చర్చించారు. ఈ దృక్పథ నేపథ్యంలోంచి ప్రపంచీకరణ ప్రభావంతో వచ్చిన సాహిత్యాన్ని పరామర్శించారు లంకావారు.

ధనిక దేశాల ఆర్థిక, రాజకీయ, సామాజిక జీవిత సమూహాల్ని వెనుకబడిన దేశాలమీద రుద్దడమే గ్లోబలైజేషన్ చేస్తున్న పని అంటూ, “1950లకు ముందు సామ్రాజ్యవాదం మన ఆర్థిక వ్యవస్థను మాత్రమే ఛిన్నాభిన్నం చేసింది. మన జీవితాల్లోకి పెద్దగా చొరబడలేదు. ఆనాడు సామ్రాజ్యవాద దేశాల సరుకులతోపాటు వారి సంస్కృతులు తరలి వచ్చినప్పటికీ వాటి ప్రభావం మన మూలాల్ని తాకలేదు. కాని ప్రపంచీకరణ క్రమం మనల్ని సమస్తంగా ఆక్రమిస్తూ వచ్చింది. అసలు భారతదేశం వంటి విభిన్నత్వం వున్న దేశంలోని ప్రజలకు వారిపైన ప్రత్యేకమైన కలలు లేకుండా, ప్రత్యేక సంస్కృతులు, వేషభాషల్లేకుండా, వారి బతుకుల్లోని సకల పారాస్థితి నిర్దేశించే స్థాయిలోకి ప్రపంచీకరణ చొచ్చుకు వచ్చిందంటూ, వలసవాద, నయావలసవాదాల భిన్నత్వాన్ని విశదీకరించారు.

“ప్రపంచీకరణ అంటే ఏమిటి? / ఎక్కడుంది, ఏదీ చూపించమని నా ఆమెరికా మిత్రుడు అడిగాడు / నిండు గోదారి

పక్కన నీళ్ళ పొట్లాలమ్ముకుంటున్న పసిబాలుణ్ణి చూపించాను కొబ్బరి బొండాలమ్ముకుంటూ కోకాకోలా తాగుతున్న కోనసీమ కొబ్బరి వ్యాపారిని చూపించాను / పాలు పెరుగు అమ్మాక పెప్పీని సేవిస్తూ సెల్లు మాట్లాడుతున్న చల్లనమ్మనీ చూపించాను.” అన్న ఎండ్రూరి వారి కవితాపంక్తుల్లో గ్లోబలైజేషన్ ఏ విధంగా మనల్ని మనకి కాకుండా చేస్తూ నెమ్మదిగా జీవితాల్లోకి ప్రాకుతుందో సూచించారు.

కుల పరిణామాన్ని పరామర్శిస్తూ, వేల సంవత్సరాలుగా మన దేశం బానిసత్వంలో మగ్గిపోవటానికి కులమే కారణమంటారు. కులం మప్పిన అనైక్యతే మనల్ని బానిసల్ని చేసింది. ఈ అవగాహనా నేపథ్యంతో ఆర్య, అనార్య వర్ణవిభజన నుంచి కుల పరిణామాన్ని చాలా సాధికారకంగా వివరించి, తన సిద్ధాంత గ్రంథానికి చక్కని భూమికను ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. “పర్ణాశ్రమ ధర్మంగా స్థిరపడ్డ వృత్తి, కులాల ప్రాదుర్భావానికి దారి తీసింది. నాలుగో వర్ణంలో వున్న వృత్తులన్నీ కులాలుగా పరిణామంచెందాయి. కులాలుగా గడ్డకట్టనప్పుడు కేవలం వృత్తులుగాను, కులంస్థిరపడిన తరువాత అవే కులవృత్తులుగాను పరిణమించా” యంటారు.

ప్రపంచీకరణలో వృత్తుల విధ్వంసం గురించి చాల సాధికారకంగా, సమగ్రంగా చర్చించారు. ‘ప్రపంచీకరణ - వృత్తుల విధ్వంసం’ పేర రాసిన వ్యాసం సామ్రాజ్యవాదం కన్నా ప్రపంచీకరణ ఎంత ప్రమాదకరమైందో నిరూపించే విధంగా సాగింది.

వ్యక్తి శుభ్రత కోసం పనిచేసిన వృత్తిదారులకు అశుభ్రత అంటగట్టబడినా, వృత్తి కులాలకు, ఉత్పత్తి కులాలకు తగిన స్థానం సమాజంలో లేకున్నా వారు నిరంతరం శ్రమిస్తూ సామాజిక అభివృద్ధిలో పాలు పంచుకుంటున్నారంటూ, మంచి విశ్లేషణ చేశారు లంకావారు. సమాజంలో ఈ కులాలే ఎంతో అట్టడుగు స్తరాల్లో ఉంటే, వీటిపై ఆధారపడిన ఆశ్రిత ఉపకులాల పరిస్థితి ఇంకెంత తీసికట్టుగా ఉంటుంది? అందుకే ప్రత్యేకించి ‘ఆశ్రిత ఉపకుల వ్యవస్థ’ గురించి ఒక అధ్యాయాన్ని కేటాయించారు. వెనుకబడిన తరగతుల జాబితాలో ‘అత్యంత వెనుకబడిన వర్గాలు’గా, ఈ ఆశ్రిత ఉపకులాలవారు నిరాశ్రయులై దాదాపు యాచన చేసుకుంటూ సంచార జీవితం గడపడాన్ని ప్రత్యేకంగా వివరిస్తూ, దానికి దాఖలాలను తెలుగులోని ఆధునిక సాహిత్య ప్రక్రియల నేపథ్యంలో సర్వసమగ్రంగా చర్చించారు లంకా వెంకటేశ్వర్లు. నిజానికి ఈ సిద్ధాంత గ్రంథానికి దీనినే ఆయువుపట్టుగా స్వీకరించి



రెక్కలు

ఒక కంట  
దుఃఖాశ్రువులు  
మరో కంట  
ఆనంద భాషాలు -  
కంటితడే  
జీవితం.

సి.హెచ్.వి బృందావనరావు  
9963399189



మళ్ళీ ఉంటుందనే నమ్మకం ఆశను చావనీదు - నమ్మకమే జీవితం	ఆనంద మొస్తుంది ఆశించకుండా దుఃఖమూ వస్తుంది నీకు తెలియకుండా - సుఖ దుఃఖ చక్రమణం జీవితం	గెలుపొక గొప్ప వెల్తురు మిరుమిట్లలో ఏదీ కనిపించదు - ఓటమే చెప్తుంది సువ్వెవరో నీకు!	పొదిగింది కాకైనా కోయిల కోయిలే - అస్తిత్వం వదలదు
--	--	--	--

సంపాదన సంకలనం వ్యవపరచడం వ్యవకలనం - జీవితం కూడా గణితమే	నీ పని నువ్వు చేసుకుపో మొగ్గేస్తుంది పూలతీగ - జీవితం భగవద్గీత	పరువంలో జార్చుకున్న అవకాశం పరువ ముడిగాక తాపత్రయం - అసమయ నిర్వేదం	చేసేదేమో దుర్మార్గం పైగా దానికి సమర్థింపు - స్వార్థం అనర్థం	ఎంతవేగంగా పరిగెత్తినా పులిని తప్పించుకోలేదు జింక - అన్నిపరుగులో మృత్యు ద్వారానికే!
--	--	---	--	---

వెనుకబడిన తరగతుల్లో మరింతగా వెనుకబడ్డ కులాల చైతన్యాన్ని ప్రజ్వలించజేసే విధంగా తన పరిశోధనను సాగించారు.

దళితుల్లో వర్గీకరణం ఎలా వచ్చిందో, సమీప భవిష్యత్తులో వెనుకబడ్డ తరగతుల్లో కూడ ఆ విధమైన వర్గీకరణం వస్తుందని, దానికి అవసరమైన భూమిక ఇప్పటికే సిద్ధమైందని, ఈ సిద్ధాంత గ్రంథాన్ని చదివినవారికి అవగాహన అవుతుంది. “సమాజంలో వృత్తికులాలన్నీ వెనుకబడిన వర్గాల్లో చేరి ఉండడంతో వృత్తి చైతన్యం లేక వృత్తి కులాల చైతన్యం అంటే అది బి.సి.ల చైతన్యంగానే పరిగణించవలసి ఉం”దంటారు. వృత్తిదారులు భూమిని కోల్పోవటంతో ‘పెత్తందారీ వ్యవస్థ’ మొదలై పరిశ్రమలు వచ్చాయి. విదేశీవస్తు ఉత్పత్తులు పెరిగాయి. స్వదేశీ హస్తకళలు పూర్తిగా క్షీణించాయి. ఈ క్రమంలో వృత్తివిద్యలో విద్యను కోల్పోయిన వృత్తిదారులు మరింత దిగువ పొరల్లోకి నెట్టబడ్డారు. ఫలితంగా వెనుకబడిన తరగతుల్లోనే ఆర్థిక, సామాజిక, రాజకీయ అసమానతకు గురైన కొన్ని కులాలు సాముదాయికంగా తమ దుస్థితిని ప్రతిఘటించాల్సిన చారిత్రక కూడలిలో ఉన్న విషయాన్ని

ఈ సిద్ధాంత గ్రంథం నొక్కి చెబుతుంది. వారసత్వంగా కులవృత్తి చేపట్టబడినప్పుడు, అది విద్యను దూరం చేస్తుంది. దానితో లాభదాయకం కాకపోయినా, వదులుకోలేని దుస్థితిలో కొనసాగింపబడుతుంది. ఇది వృత్తిపరమైన నిబద్ధత కావచ్చు కాని, విద్య లేకపోయిన కారణంగానో, మరే కారణంగానో, మరో వృత్తిని ఎంచుకోలేకపోవటమనే పరిస్థితి దాపురిస్తుంది. ఇది సామాజిక చైతన్యం లోపించడమే. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన ఇన్నేళ్ళకీ, కులవృత్తుల కోరికలు ఇస్త్రీపెట్టలకి, దోబీ ఘాట్లకి, మంగలిపొదులకు ఋణాలు కావాలని దేబిరించుకోవడంలోనే అణగారిపోతున్నాయి. ఇదీ పరిస్థితి. ఆధునిక తెలుగు సాహిత్య విశ్లేషణ ద్వారా, అత్యంత వె.త.ల వెతల వర్గీకరణ కతలను, కలతలను విశదీకరిస్తూ, వారి ఆర్థిక, సామాజిక, మరీ ముఖ్యంగా రాజకీయ చైతన్యాన్ని ప్రోదిచేసే దిశలో ఒక సిద్ధాంత భూమికను ఏర్పరచటంలో తొలి అడుగుగా లంకావారి ఈ సిద్ధాంత గ్రంథాన్ని పేర్కొనవచ్చు. ఇదే మైనారిటీ బి.సి. వాదంగా పరిణమించనుంది.



## బతుకమ్మ, బతుకు!

తెలకపల్లి రవి



బతుకమ్మకు సంక్రాంతికి పోటీ పెట్టి మాట్లాడవలసిన అవసరం వుందా అనేది తదుపరి అనివార్య ప్రశ్న. ఎంతమాత్రం లేదు అన్నది జవాబు. సెలవులు ఎన్నాళ్లు ఇస్తారనేది ప్రభుత్వాధినేతల నిర్ణయమే గనక తీసుకోవచ్చు. అంతేగాని పండుగలు పబ్బాల నుంచి విగ్రహాలు భాషా ప్రయోగాల వరకూ ప్రతి విషయంలో తేడాలనే ప్రధానంగా చూసుకోవసరం లేదు. కావాలని అన్నా యాదృచ్ఛికంగా అన్నా తెలంగాణ భాషా దినోత్సవం అన్న మాట కూడా ఆయనన్నారు. తెలంగాణలో భాషా దినోత్సవం అన్న అర్థం అయితే పరవాలేదు గాని తెలంగాణ భాష అంటూ ఒకటి వుందనే అర్థంలో అయితే అది నిలిచేది కాదు.

గాలిరంగు చెప్పలేనట్టే సంస్కృతిని ఇదమిద్దంగా నిర్వచించడం కష్టం. ఏ నిర్వచనం ప్రకారమైనా పండుగులు పబ్బాలు అందులో భాగంగా వుంటాయి. కనుకనే తెలంగాణ రాష్ట్రావిర్భావం తర్వాత బతుకమ్మ పండుగను ఆనందంగానే గాక అట్టహాసంగా నిర్వహించడం చాలా సంతోషదాయకమైంది. నా వరకు నాకు ట్యాంకుబండ్ దగ్గర వినాయక నిమజ్జనం జరిగినప్పటి కంటే బతుకమ్మ సంబరం శోభాయమానంగా సహజ సిద్ధంగా గోచరించింది. ముఖ్యమంత్రి కెసిఆర్ ఈ పండుగపై ప్రత్యేక శ్రద్ధ పెట్టి అంగరంగ వైభవంగా జరిపించడం అర్థం చేసుకోదగిన విషయమే. అయితే బతుకమ్మకు సంక్రాంతికి పోటీ పెట్టి మాట్లాడవలసిన అవసరం వుందా అనేది తదుపరి అనివార్య ప్రశ్న. ఎంతమాత్రం లేదు అన్నది జవాబు. సెలవులు ఎన్నాళ్లు ఇస్తారనేది ప్రభుత్వాధినేతల నిర్ణయమే గనక తీసుకోవచ్చు. అంతేగాని పండుగలు పబ్బాల నుంచి విగ్రహాలు భాషా ప్రయోగాల వరకూ ప్రతి విషయంలో తేడాలనే ప్రధానంగా చూసుకోవసరం లేదు. కావాలని అన్నా యాదృచ్ఛికంగా అన్నా తెలంగాణ భాషా దినోత్సవం అన్న మాట కూడా ఆయనన్నారు. తెలంగాణలో భాషా దినోత్సవం అన్న అర్థం అయితే పరవాలేదు గాని తెలంగాణ భాష అంటూ ఒకటి వుందనే అర్థంలో అయితే అది నిలిచేది కాదు. ఎవరిదాకానో ఎందుకు కరీం నగర్ జిల్లా ఘన పుత్రులైన కీ.శే. పివి నరసింహారావు నుంచి కెసిఆర్ వరకూ చాలా మంది మృదుమధురమైన తెలుగు భాషనే మాట్లాడతారు. క్రియాపదాల్లో గాని ముగింపులో గాని స్థానిక తేడాలన్నంత మాత్రాన భాషలు మారేట్టయితే అప్పుడు తెలుగు వారికి అరడజను భాషా

మండలాలు వుంటాయని ఎప్పుడో తేల్చారు. పండితులను పక్కనపెట్టి రమణారెడ్డి, రాజబాబు, బాబూ మోహన్ వంటి విదూషకుల కొన్ని పాత్రలు గమనిస్తే ఈ తేడా ఇట్టే తెలిసిపోతుంది. అయినా ఇవన్నీ తెలుగులే.

అంతెందుకు? కోస్తా జిల్లాలో పేర్ల వెనక,వరుసల వెనక గారు తగిలించడం కద్దు. క్రమంగా అన్ని ప్రాంతాల వారూ గారు అనకుండా మాట్లాడలేని స్థితి వచ్చింది. ఇంతా చేసి ఈ గారు ఉర్దూభాష ప్రభావం వల్ల వచ్చిందే గాని తెలుగు కానేకాదు. వెయ్యేళ్ల తెలుగు సాహిత్యంలో ఎంత గొప్ప వారిని కీర్తించేందుకైనా గారు అన్నారేమో చూడండి! తెలంగాణ, రాయలసీమ కోస్తా పదకోశాలంటూ వచ్చిన వాటిలో పూర్తి భిన్నంగా వుండే మాటలు ఎన్నో వెతకండి. ఉచ్చారణ పరిసరాలు పరికరాలు అన్య భాషా ప్రభావాలను బట్టి మూడో వంతు లేదా నాలుగో వంతు భిన్నపదాలు వుంటాయేమో గాని తక్కినవన్నీ సమానార్థకాలే. ఆ భిన్న పదాలు కూడా అటూ ఇటుగా వుండేవే. ఇందులో కొన్ని తక్కువ కొన్ని ఎక్కువ అని గాని లేక ఇవి వేర్వేరు భాషలనిగాని ఎవరైనా సూత్రీకరిస్తే అంతకన్నా పొరబాటు వుండదు. సినారె నిండుగ వెలుగు జాతి మనది అన్న తన పాత పాటను రెండుగ వెలుగుజాతి మనది అని నవరించుకున్నారు. అంతేగాని మహాభారతం పుట్టింది రాణ్యహేంద్రవరంలో.. భాగవతం వెలసింది ఏకశిలా నగరంలో .. ఈ రెంటిలోన ఏది కాదన్న ఇన్నాళ్ల మన సంస్కృతి నిండుసున్న అన్న చరణాలు మార్చుకోలేదు. రాజకీయ విధానాలు రాష్ట్రాల ప్రయోజనాల కోసం పోరాడవచ్చుగాని దాన్ని పదే పదే భాషా సాంస్కృతిక విషయాలతో సామాజికాంశాలతో కలగాపులగం

చేయనవసరం లేదు. పైగా వీరంతా గతంలోనూ ముఖ్యపాత్రధారులే. అప్పుడు జరిగిన పరిణామాలకు తమ ప్రమేయమే లేదన్నట్లు చెప్పుకోవడం కూడా చెల్లుబాటు కాదు. ఉద్యమాలు ఉద్రేకాలు పెరక్కముందు బతుకమ్మ వేడుకలు ఘనంగా చేస్తే ఎవరైనా అడ్డుకుని వుండేవారా? లేక ఇప్పుడు జరిపినంత మాత్రాన ప్రజల బతుకుల్లో మార్పులు ఏమైనా వస్తాయా? ఆ కోణంలో చూస్తే కంచ బలయ్యే ఈ రాసిన వ్యాసం బాగా ఆలోచించదగింది. ఆయన వాదనల్లో కొన్నింటిని నేను చాలా సార్లు వ్యతిరేకించాను గాని ప్రస్తుత నేపథ్యంలో ఆ వ్యాసం చాలా సందర్భోచితంగా వచ్చింది. సంస్కృతి పేరిట ఎప్పుడైనా ఎక్కడైనా పూజల విలువలను నెత్తికెత్తేటట్లుతే అది వాంచనీయం కాదు. ఇప్పుడు పదే పదే నిజాంరాజును కీర్తించడం ఆయన వారసులకు నీరజనాలర్పించడం వంటివి చూస్తుంటే తెలంగాణ సంస్కృతిని సరిగ్గా నిర్వచించుకోవడం అవసరమనిపిస్తుంది. నిజాంకు గోరీ కట్టిన ప్రజా సంస్కృతికీ నెత్తిన పెట్టుకునే ఆలోచనా ధోరణికి పూర్తి వ్యతిరేకం. నిజాంను ఒక వ్యక్తిగా గాక ఒక శిథిల వ్యవస్థకు ప్రతీకగా చూడవలసి వుంటుందే గాని రాచరికపు వైభవాన్ని కీర్తించుకోవడం కాదు. ఈ తేడా అన్నిచోట్లా వుంటుంది. సీతారామయ్య గారి మనవరాలు శంకరాభరణం గొప్ప చిత్రాలే కావచ్చు. కాని సంస్కృతి అంటే అదే కాదు. పట్టుచీరలు ముత్యాల ముగ్గులూ మడుగు మొకటాలూ మంత్రపుష్పాలే మన సంస్కృతి అనుకుంటే పొరబాటు. తెలంగాణ సంస్కృతి అన్నప్పుడు కూడా అనేక కొలబద్దలూ వుంటాయి. ఇక్కడ కూడా ప్రభువర్గ సంస్కృతి ప్రజా సంస్కృతి వున్నాయి. ఇప్పుడు విడిపోయాకా వాస్తూలూ క్రతువులూ సాధు సన్యాసుల దగ్గరకొచ్చే సరికి ఉభయ నేతల తీరులో పెద్ద తేడా కనిపించదు. కార్యాలయాలు నివాస భవనాల ఎంపికలు నిర్మాణ పునర్నిర్మాణాల్లో ఈ గజిబిజి గోచరించింది. కోట్ల వ్యయాన్ని పెంచింది. ఇదంతా ఏ ప్రాంత సంస్కృతి? కనుక జరగాల్సింది విజ్ఞాన వ్యాప్తి విశాల దృక్పథం.

ట్యాంక్ బండ్ విగ్రహాలపై గతంలో ఉద్యమ క్రమంలో ఒకసారి తీవ్ర ఉద్రిక్తత ఏర్పడింది. తర్వాత ఎలాగో ముగిసింది. ఏ విభజన కోసం అదంతా జరిగిందో ఆ లక్ష్యమే నెరవేరింది. ఇప్పుడు మరోసారి వాటిని వివాదగ్రస్తం చేసుకోవలసిన అవసరముందా? అక్కడ వున్నవారిలో అనర్హులు అప్రయోజకులు ఎవరైనా వున్నారా? వారిలో తెలుగు భాషను చరిత్రను ప్రభావితం చేయని వారిని ఒక్కరినైనా చూపించడం సాధ్యమా? గురజాడ లేదా కందుకూరి కాదంటే త్రిపురనేని రామస్వామి చౌదరి శ్రీశ్రీ వంటి వారి ప్రభావం స్థూలంగా అన్ని చోట్లా పడింది. అందులో తెలంగాణ ప్రముఖులు కొందరు లేరన్న వాదనలో వాస్తవం వుంది. వాటిని ప్రతిష్ఠించేందుకు ఈ సువిశాల సుందర నగరంలో చోటే లేనట్లు వున్నవాటిని తొలగించడం తరలించడం

అవసరమా? విభజన తర్వాత ఎవరి నిర్ణయం వారు తీసుకోగలిగిన సమయంలో అపార అవకాశాలను వదిలేసి అనవసర వివాదాలను పెంచకోవడంలో వాస్తవికత ఏమిటి?

‘మీరు ఏం చేయగలమనుకుంటున్నారో దాన్ని బట్టి మిమ్మల్ను మీరు అంచనా వేసుకుంటారు. ఇతరులు మాత్రం మీరేం చేశారనేదాన్ని బట్టి అంచనా కడతారు’ అని ఒక సూక్తి. ఆ విధంగా చూసినప్పుడు తెలంగాణ ప్రభుత్వం ప్రభావ శీలమైన పనులు పెద్దగా ప్రారంభించలేదు(ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పరిస్థితి కూడా డిటో డిటో) వాస్తవంగా తన తరహా పాలన ఇంకా మొదలు కాలేదని ముఖ్యమంత్రి కెసిఆర్ స్వయానా ప్రకటించారు. ఇంకో వైపున ప్రపంచంలో ఎన్నడూ ఎవ్వరూ చేయలేని ఆలోచనలు చేస్తున్నట్లు మాట్లాడుతుంటారు. అప్పటి వరకూ ఇతరులు మౌనవ్రతం వహించడం ప్రజాస్వామ్యంలో కుదిరేపని కాదు కదా.. వారి వారి విమర్శలుచేయడం సహజం.విమర్శించిన వారిని కుక్కలనీ నక్కలనీ తిట్టిపోయడం లేదా అసలా అవకాశమే లేకుండా అరెస్టులు చేయించడం, మీడియాకు ప్రవేశం నిరాకరించడం, ప్రసారాలే ఆపేయించడం ఇవన్నీ దేన్ని సూచిస్తాయి? ఓరుగల్లులోనే బమ్మెర పోతనామాత్యుడు ఎన్నడో చెప్పేశాడు- కారే రాజులు రాజ్యముల్ గలుగవే? గర్వోన్నతిన్ పొందరే అని.. రాజుల పరిస్థితే అదైతే ఒక ఎన్నికల విజయం ఎంత శాశ్వతమైంది? ప్రతిపక్షాలను గాని విమర్శకులను గాని సహించలేకపోవడం ఎంత అప్రజాస్వామికమైంది? ఈ విషయంలో కూడా ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తెలంగాణ మధ్య పెద్ద తేడా కనిపించదు. పాలకులకు ప్రతిపక్షం పొడగిట్టడం లేదు.కార్పొరేట్లకు తివాచీలు పరిచి వరాల వర్షం కురిపించి వారి మెప్పుకోసం పాకులాడటం తప్ప ప్రజలనూ ప్రజా ఉద్యమాలనూ గౌరవిస్తున్న దాఖలాలు లేవు. ఫలితాలు సాధించడానికి సమయం సరిపోకపోవచ్చు గాని పద్ధతులు పాటించడానికి ఎంత సమయం కావాలి?

ఆవిర్భావ పునరావిర్భావ ఘట్టాలతో రెండు తెలుగు రాష్ట్రాలు తమ తమ సమస్యల వలయంలో వున్నాయి. కొన్ని వాస్తవికమైనవి,కొన్ని స్వయంకృతమైనవి. వీటిని పరిష్కరించి ప్రజలకు ఉపశమనం కలిగించడం పాలకుల కర్తవ్యం తప్ప శుష్క వాగ్దారల వల్ల వ్యర్థ వివాదాల వల్ల ఎవరికీ ప్రయోజనం వుండదు. పాటిమన్ను ప్లాటినం బస్సు సీటు బ్రహ్మరథం ఏదైతేనేం పోటీపడి కాటులాడ అని కాళోజీ రాసిన వాక్యాలు హెచ్చరికలే. ఎందుకంటే విడిపోయి కలిసుందాం అనుకున్నాక ఆ స్ఫూర్తిని నిలబెట్టుకోవడం అందరి బాధ్యత. మన్నూమిన్నూ వుండేదాకా/ సూర్యుడు చంద్రుడు వెలిసే దాకా/ చుక్కలు మింటిలో కులికేదాకా/ కాలచక్రమూ తిరిగేదాకా/ బతకమ్మా బ్రతుకు అన్న కాళన్న పాట బతుకమ్మ మాట!

(ఆంధ్రజ్యోతి - గమనం శీర్షిక 08.10.2014 సౌజన్యం)

వర్షం ఒక నేను

గవిడి శ్రీనివాస్

8886174458

వర్షరుతువు మేఘంలో  
 రెప్పల మీద చప్పుడు లేకుండా  
 వాలింది గమ్మత్తైన పొగమంచు వర్షం.  
 రెప్పల వాకిట్లో ఎన్ని పరిమళాలు  
 పూవులు ఊయలూగుతున్నట్లు  
 గాలి లోగిలిలో వర్షం జాలువారుతోంది.  
 కొమ్మల మీద పక్షులు  
 రెకల్ని విదుల్బుతూ  
 నీటి ధనుస్సుల్ని బహూకరిస్తున్నాయి.  
 దేహమంతా వర్షంలో నావలా  
 తడిసిపోతోంది.  
 మనస్సంతా మయూరంలా  
 పురివిప్పి ఆడుతోంది.  
 కళ్ళ నిండా సప్త వర్ణాలతో  
 తళుక్కుమనే మెరుపుల మధ్య

గుత్తులు గుత్తులుగా పూసే  
 గులాబీ చెట్టులా పరవశించిపోతాను.  
 వర్షంలో ఒక నేను  
 మౌనంగా ఒక వసంతంలా  
 చిగురిస్తాను.  
 మళ్ళీ మళ్ళీ  
 వర్షం వెంట పక్షిలా  
 పయనిస్తాను.  
 అంతే  
 నాలోకి వర్షం  
 వర్షంలోకి నేను  
 రుతు చక్రంలా ప్రవహిస్తామ్!



అన్నీ ఉన్నా...



సింహాద్రి నాగశిరీష  
 9866689326

మమ్మి డాడీ కన్నుల ముందే ఉన్నా  
 అమ్మానాన్నా లేక అనాథ అయ్యింది ఓ బాల్యం  
 అంగట్లో అన్నీ హంగులతో అమర్చి ఉన్నా  
 అందుకోలేక అసహాయంగా చూస్తుండిపోయింది ఓ పేదరికం  
 పుస్తకం నిండా అలికిన అక్షరాలు ఉన్నా  
 అల్లికల మడతలలో చిక్కుబడి పోయింది ఓ భావం  
 చుట్టూ వేల మనుషులు చరిస్తూ ఉన్నా  
 కనరాని కుడ్యాల నడుమ నలిగింది ఓ బంధం  
 ఓర్వలేక అన్యాయాలను ఎదిరించాలనే ఉన్నా  
 సమస్యల వలయాల్లో ఆవిరైపోయింది ఓ ఆవేశం

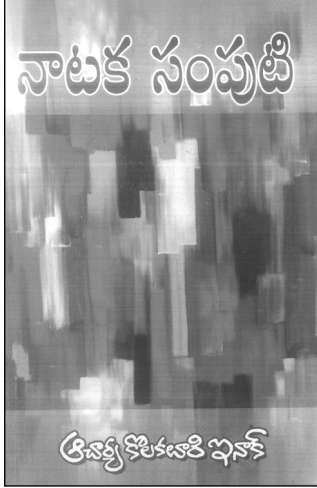
సముద్రంలో అల

ఆర్. దుర్గాప్రసన్న

9440049217

ఎగసిపడే  
 అల అంటే నాకు ఇష్టం  
 ఎండనక, వాన అనక  
 పగలనక రేయి అనక  
 ఎగసిపడే అల -  
 నీరుగారిన ప్రయత్నానికి నిట్టూర్చక  
 నిబిడికృత ఉత్సాహంలో  
 ఉరకలు, పరుగులతో  
 ఎగసిపడే అల -  
 ఎన్నిసార్లు నేలకొరిగినా  
 రెట్టించిన ఉత్సాహంతో  
 మరింత హుందాగా ముందుకు సాగి  
 తీరం చేరాలనే ఆరాటంతో  
 అవిశ్రాంతమైన పోరాటంగా...  
 ఎగసిపడే దే అల!  
 అందుకే  
 అల అంటే నాకు ఎంతో ఇష్టం





## ఇతివృత్త వైవిధ్యాలు శిల్ప సోయగాలు ఇనాక్ నాటకాలు

బిక్కి కృష్ణ  
9912738815

మునివాహనుడు, ఆశాజ్యోతి, సాక్షి లాంటి ఎన్నో నాటకాలు రాసిన కొలకలూరి ఇనాక్.. 2012లో ప్రచురించిన మూడు నాటకాల సంకలనం (ఓట్లాట, నీడ, ఇడుగో ఏసుక్రీస్తు) చాలా విశిష్టమైంది. ఓట్లాట నాటకంలో సమకాలీన రాజకీయాల చిత్రణ... అనితర సాధ్యం. ఒక ముఖ్యమంత్రి తన వంధిమాగడ అనుచర గణంతో కలిసి నడిపిన రాజకీయ కుట్రలు, కుతంత్రాలు, ఒక రాష్ట్రాన్ని దోచుకున్న విధానం కళ్ళకు కట్టినట్టు దృశ్యీకరించారు. ఈ నాటకంలోని పాత్రలు, పరిస్థితులు, సన్నివేశాలు, సంభాషణలు కథాసూత్రం పరమాద్భుతంగా కొనసాగించారు. నాటక ప్రారంభంలో సూత్రధారుడు.... 'ప్రజాస్వామ్యానికి ప్రమాదం సంభవిస్తే దేనిది బాధ్యత? శాసనానిదా? పాలనదా? న్యాయానిదా? వార్తదా? అంటూ ఇవి అవినీతి ఊబిలో కూరుకుపోతుంటే ఉద్ధరించాల్సింది ప్రజలే' అంటాడు. ప్రజలే అవినీతి సుడిగుండాల్లో గింగిరాలు కొడితే ప్రజాస్వామ్యానికి ప్రాణప్రతిష్ఠ చేసేదెవరని? ప్రజలందరూ అవినీతిపరులు కారని, కొందరు నీతిమంతులని విశ్వాసం. విశ్వాసం వాస్తవమవుతుందా? ఇది ఓట్లాట.... అంటూ జరగబోయే నాటిక ఇతివృత్తపు సారాంశాన్ని ముందుగానే సూచనప్రాయంగా.. సూత్రధారుని నోట పలికించారు రచయిత.

ఈ నాటకంలో సి.ఎం... ఒ.యన్ డి మధ్య నడిపిన సంభాషణలు మనల్ని తీవ్రంగా ఆలోచింపజేస్తాయి. కేవలం డబ్బు సంపాదనే లక్ష్యమైనప్పుడు, అస్తులు కూడబెట్టడమే ఏలికల.. ధ్యేయమైనప్పుడు వారు తమ అధికారాన్ని, చట్టాలను, మీడియాను, ప్రజాస్వామ్యం నీడలోనే ఉంటూ... ప్రజాసంక్షేమం

పేరుతో ఎలా మోసగిస్తారో.. ఇనాక్ గారు ప్రతి మాటలో ధ్వనింపజేశారు. 'ప్రచారంలోనే ప్రపంచం వర్ధిల్లుతుంది. ప్రచారంలోనే అవినీతి నీతి అవుతుంది. ప్రచారంలో నలుపు తెలుపవుతుంది. ప్రచారం ప్రజాస్వామ్యం పొందిన అద్భుత వరం' అంటూ ఒ.యన్ డి సి.ఎం.తో మీడియా ప్రాధాన్యతను వివరిస్తారు. మీరు ఇంటలిజెంట్ ఆఫీసరు అని అభినందిస్తారు సి.ఎం. ఇక్కడ రచయిత పరిశీలనా శక్తి అద్భుతం.

ఇవాళ ఫోర్ట్ ఎస్టేటుగా పిలువబడే మీడియా ప్రతినిధులు అధికార, ప్రతిపక్ష పార్టీలకు కేవలం ధనార్జన కోసమే.. ఊడిగం చేస్తున్నారన్న వాస్తవాన్ని.. రచయిత మీడియాకింగ్ ధనంజయం మీడియా అధిపతి జనం జయం సి.ఎంల మధ్య జరిగిన రహస్య ఒప్పందాల సన్నివేశాల్లో గొప్పగా చిత్రించారు. 'మీ పత్రికలు -గ్రేట్, మీ జర్నలిజం సూపర్, మీ టి.వి. దృశ్యం -ఎక్సలెంట్, మీ సినిమాలు -మార్వలెస్, ఇంత చాకచక్యం మీకే సొంతం! కంగ్రాట్స్ అంటూ సి.ఎం. మీడియాకింగ్ ధనంజయంతో అనే సంభాషణలోనే మీడియా పర్సన్ ఏం చేస్తున్నారో పరోక్షంగా సి.ఎం. ఎత్తిపొడపు, మాటల్లో ధ్వనింపజేశారు. 'ధనంజయం మీడియాది వ్యాపారం. డబ్బు సంపాదనే అతడి ధ్యేయం. మనది ప్రజాసేవ. జనాన్ని సంపాదించాలి. ఓట్లు! ఓటు బ్యాంకు! ఓటర్లను సంపాదించాల్సిందే' అంటూ సి.ఎం. ఓఎన్ డి తో అంటూ తమ అధీనంలో ఒక మీడియా ఉండాలని... సూచిస్తారు. అంతేకాదు ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీల సౌందర్యం అక్కడలేదు. మన మీడియాలో ఉంటుంది. వాళ్ళ ఆకర్షణే ప్రభుత్వానికి ఓట్లు. వారి దృష్టికోట్లు! మన దృష్టి ఓట్లు అన్న సి.ఎం. పాత్ర

మాటల్లోనే... ప్రజాస్వామ్య మూలస్తంభాలైన... శాసనసభ, ఫోర్ట్ ఎస్టేట్ (ప్రతికారంగం) మీడియారంగం... గుట్టును రట్టుచేశారు.

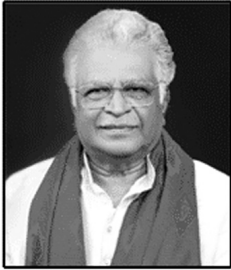
పద్దెనిమిది దృశ్యాలు (అంకాలనుకోవచ్చు) ఉన్న ఈ నాటకంలో కార్యనిర్వాహక వర్గ ప్రతినిధులు డి.జి.పి., సి.యస్.లాంటి వాళ్ళు బాడిగార్డ్స్ గిలస, సూచన, న్యాయశాఖ ప్రతినిధి జడ్జికాంతి డేట్, ఇంకా కుహనా మినిస్టర్లు, సెజ్ల ప్రతినిధి, విదేశాల నుంచి నిధులు తెప్పించుకొని కోట్లకు పడగలెత్తి.. బెదిరింపులకు పాల్పడే ఎన్.జి.ఓ.ల ప్రతినిధులు, అపోజిషన్ నాయకుల కుట్రలు... అధికారం కోసం పడే తాపత్రయం. అధికార వక్రంలోని మంత్రాలు, డి.జి.పి.,

ఓ.యస్.డి.లు కలసి సి.ఎం.ను హతమార్చాలని పన్నిన కుట్రలను రచయిత నాటకంలో సహజాతి సహజంగా చిత్రించారు. బ్లాక్ మనీని గోడల్లో, సీలింగ్ లో, డబ్బున్న ఐరన్ సేఫ్ బ్రీక్కులు గోడల్లో స్టీలుబాక్కులు సీలింగ్ లో బైటికి కనిపించకుండా దాచవచ్చని ఒయన్ డి సి.ఎం.కు చెప్పడం దేశంలో పిచ్చి డబ్బు చాలా ఉంది.

కొల్లకొల్లగా నల్లధనం సీమాంతర ప్రభుత్వం నడుపుతూ ఉంది. దాంతో... పేదల భూములు కొనిపిద్దామని సి.ఎం. చెప్పడం. ఇవన్నీ దేశంలో అధికారమునుగులో రాజకీయ దొంగల బాగోతం గుట్టును రట్టుచేసే దృశ్యాలు. అంతేకాదు వానల్లేక విత్తనాలు లేక పంటల్లేక, పండినా గిట్టుబాటు ధరల్లేక అల్లాడే రైతుల పొలాలను అమ్మిద్దాం అని.. పార్టీయే ప్రాణం, సి.యం. దేవుడని, ఓటు బేంకు విస్తరణ, ఎన్నికల్లో గెలుపే ప్రధానమని సి.ఎం. నీతివాక్యాలు వల్లించి. ప్రజలను ఎలా నమ్మించాలో సి.యస్ దగ్గర వాపోయే సంభాషణల సందర్భంలో కొలకలూరి ఇనాక్ నిశిత పరిశీలనా దృష్టి నాటకంలో ప్రతి అంకంలోనూ కనిపిస్తుంది. భూమిని నమ్ముకొని, కన్న తల్లి లాంటి నేలమ్మును అమ్మడానికి ఇష్టపడని రైతులను స్వయానా సి.ఎం. మాట్లాడి వారి భూముల్ని కొనుగోలు చేయడం. ప్రజా ఉద్యమాలు, ప్రతిపక్షాల కుట్రలను సి.ఎం. రాజీనామా లేఖాస్త్రంతో తిప్పికొట్టడం ప్రజల సింపతితో.. తన అధికార అవినీతి సామ్రాజ్యాన్ని విస్తరించి, స్థిరీకరించుకునే దృశ్యాలను నాటకీకరణలో రచయిత కళ్ళకు కట్టినట్టు చిత్రించడం బాగుంది. నాయకులు అవినీతిపరులని తెలిసినా లక్షల కోట్లు దిగమింగినా ప్రజలు వారిని నమ్మి ఓట్లు వేస్తున్నారు. ఇదే విషయాన్ని ఓట్లాట

నాటకంలో సి.ఎం. నోట చెప్పిస్తారు రచయిత. ప్రజలసొమ్ము, ప్రజలకళ్ళు ఎదుటే కొట్టేసి, పంచి, గెలిచి, దేవుళ్ళమవుతాం.

విగ్రహాలు పెడతారు. పూజలు చేస్తారు. జై కొడతారు. మేం పట్టుబడి జైళ్ళకెళితే, విడుదల చేయాలని నిరాహార దీక్షలు చేస్తారు అంటూ సి.ఎం పాత్ర ద్వారా రచయిత పలికించిన మాటలు సజీవ రాజకీయాలకు సాక్ష్యాలుగా నిలుస్తాయి. సెజ్ల పేరుతో పేదల రైతుల భూములు కొల్లగొట్టిన విధానం, సంక్షేమ పథకాలు, సబ్సిడీల ఎరతో రైతుల, మహిళల, యువకుల ఓట్లు రాబట్టుకొని, గద్దెనెక్కి తమ వ్యాపార సామ్రాజ్యాన్ని విస్తరించుకునే అధినాయకుల దోపిడీ విధానాలను, విలువలకు తిలోదకాలిచ్చి అధికారం, ధనదాహం ప్రవాహంలో కొట్టుకుపోతూ రాజ్యాంగ సూత్రాలను, చట్టాలను, విలువలను తుంగలో తొక్కి, కోట్లాది పేదల, రైతుల, కార్మికుల జీవన చిత్రాలను ఛిద్రంచేస్తూ.... వారిని అత్యుపాత్యల వైపునెట్టే ఆర్థిక విధానాలు, కార్పొరేట్ సంస్కరణల, బ్యూరోక్రాట్ల దుర్మీతుల్ని, కురిల



అచార్య కొలకలూరి ఇనాక్

ఎన్నికల్లో గెలుపే ప్రధానమని సి.ఎం. నీతివాక్యాలు వల్లించి. ప్రజలను ఎలా నమ్మించాలో సి.యస్ దగ్గర వాపోయే సంభాషణల సందర్భంలో కొలకలూరి ఇనాక్ నిశిత పరిశీలనా దృష్టి నాటకంలో ప్రతి అంకంలోనూ కనిపిస్తుంది.

రాజకీయ నాయకుల పన్నాగాలను ఈ నాటకంలో... రచయిత సమర్థవంతంగా చిత్రించారు.

ఈ క్రమంలో మీడియా పోకడలను, ప్రజల బాధ్యతారాహిత్యంపై రచయిత సంధించిన వ్యంగసాట్రాలు. ఆయన సంభాషణా చతురతకు మచ్చు తునకలుగా చెప్పవచ్చు. 'స్వాతంత్ర్య కాలంలో పరాయి పాలనను పారడ్రోలిన పత్రికలు ఇప్పుడు ప్రతిదానికీ రేట్లు పెట్టుకున్నాయి. టి.వీ. వచ్చాక మరీ దురదృష్టం. వార్తకింత, వ్యాసానికింత, ప్రచారానికింత, గెలిపిస్తే ఇంత, ఓడిస్తే ఇంత! స్కాకి, స్పీకి చాకిరేవు కింతింత! ఉతికి ఆరేస్తే ఎంతో కొంత అంటూ సి.ఎం. పాత్ర ద్వారా రచయిత పలికించిన ప్రతిమాట వాస్తవికతకు అద్దంపడుతుంది. మరి ఇంత ప్రత్యక్ష క్రూర, నగ్న దోపిడీ (రూసో) జరుగుతున్నా జనం అలాంటి పార్టీలను, నాయకులను ఎందుకు అందలాలు ఎక్కిస్తున్నారు? అందుకు సమాధానంగా 'ప్రజాస్వామ్యంలో నాలుగు స్తంభాలు (శాసన, కార్యనిర్వాహక, న్యాయ, మీడియా) నాలుగు ఎస్టేట్లు! దాని మీద ఉన్న గది ప్రజాస్వామ్యం. అందులో ఉన్న ప్రజలు అయిదో ఎస్టేటు. ఇదీ కంపుకొడుతూ ఉంది సబ్సిడీలు కోరుతూ ఉంది. లంచాలు మరిగింది. అయిదో ఎస్టేటు ప్రజాస్వామ్యాన్ని కూలుస్తూ ఉంది. పైనుంచి ప్రజలు, కింది నుండి ఉద్యోగులు

గుట్టల్ని తినే రాక్షసులు

మా పెద్దర్వాజకు ఎదురుంగ కొమ్ముల గుట్ట  
గుట్టసాటు నుంచి పుట్టుకొచ్చే సూరీడు  
మా చిరకాల మిత్రుడు.  
విగిల వారంగ ఎదిరిచూసేటోల్లం పోటీపడి  
మొగులెత్తు కొండలు నల్లసారబ్బండలు  
అవి మా ఊరికి వెట్టని కోటలు  
పహారా కాస్తున్న నైనికులు.  
పిట్ట మొదలు పామువరకు  
కోటి జీవులకు గుట్టలే ఆవాసాలు.  
ఉన్నట్లుండి ఈ సహజసంపద మాయమైతున్నది.  
గుల్లలయితన్నది పెళ్ళలుగ రాలిపోతున్నది  
ఏ బకాసురుడో రోజుకోటి అంబుక్కపెడుతండు.  
గుట్టతల్లి గుండెలల్ల విస్ఫోటనాలు  
తునా తునకలైన శకలాలు  
గ్రెనైట్ రాళ్ళు క్వారీలు క్రమైన కంకర  
జేబులు నింపుకుంటున్న విద్రోహులు.  
ఎక్కిన కొమ్ము కొట్టుకునే మూర్ఖులు.  
వన్య ప్రాణుల నాగం చేసే హక్కు వీడికెక్కడిదో!?

నాంపల్లి సుజాత  
9848059893

తావు తప్ప తీస్తే దిక్కులేని  
పచ్చులైనయి  
ఊర్లల్ల పడి ఉట్లల్ల చిక్కినయి  
ఆగమాగమై  
అంతరించిపోతున్నయి  
చెట్లూ చేమలు కొండలూ గుట్టలు  
పక్షులు ప్రాణులు కలగలిపితేనే పర్యావరణం  
విచ్చిన్నం చేస్తే విలయం తప్పదు.  
లయ తప్పిన కాలం కాలరాస్తుంది.  
రాండ్రీ అన్నల్లారా! అక్కల్లారా! అదవి బిడ్డల్లారా!!  
గోతులు తీసెటోల్ల గొంతులు కోద్దాం  
చేతలడ్డం పెడుదాం చెట్లూ గుట్టూ కాపాడుకుందాం!  
తరిగిన గుట్టల్ని తిరిగి తేలేం కానీ,  
మిగిలిన వాటిన్నా బతికించుకుందాం!



పడగొట్టడం ప్రారంభిస్తే ఎంతకాలం నిలుస్తుంది ప్రజాస్వామ్యం? అని రచయిత ఒక పాత్ర ద్వారా పలికించిన సంభాషణలు.. ప్రతి ఒక్కరినీ తీవ్రంగా ఆలోచింపజేస్తాయి. కొలకలూరి ఇనాక్ గారి నాటకాల్లో కెల్లా వాస్తవికను అక్షరాక్షరంలో ప్రతి దృశ్యంలో చిత్రించిన గొప్ప నాటకం 'ఓట్లాట'. ఈ నాటకంలోని ఇతివృత్త స్వీకరణ, దృశ్యీకరణ, పాత్రోచిత సంభాషణలు, వాస్తవికత, సహజత్వం ఉట్టిపడే సన్నివేశాల కల్పన సభూతో సభవిషయి అంటే అందులో అతిశయోక్తి లేదు. ఏ లాటిన్ ఆమెరికన్ రచయితలో, ఆఫ్రికన్ రచయితలో ఇలాంటి షాట్ ను డీల్ చేయగలరు. కాని ఎంత విషయ సామాగ్రిని సేకరించి, హృదయంలో తీవ్రంగా కలత చెందితేగాని ఇలాంటి నాటకాలు రాయలేరు. కొలకలూరి ఇనాక్ ఈ నాటకం రాశారంభే ఎవరూ నమ్మరు. ఆయనలో ఇంత ఫైర్ దాగుందా? వ్యవస్థపై ఇంత బాధ ఉందా? బాధ్యత ఉందా? అనిపిస్తుంది. ఇక ఆయన సింబాలిజం నేపథ్యంలో రాసిన 'నీడ' ఒక కొత్త ప్రయోగాత్మక నాటకం. ఈ నాటకంలో అస్తత విశాలంశాలు భిన్న ప్రతీకలతో ధన్యాత్మకం చేయడం ఇనాక్ గారికే సాధ్యమయింది. ఇందులో చెట్టు ఒక ప్రతీక. 'సోదరులారా! రండి! అసమానతలను పెంచిన చెట్టును నామరూపాల్లేకుండా అంతంచేద్దాం. హెచ్చుతగ్గుల్ని

సృష్టించి, పెంచి, పోషించే దుష్ట సమాజ వృక్షాన్ని కూకటి వేళ్ళతో కూలుద్దాం నడుం బిగించండి. సమానత్వం సాధించి అన్నదమ్ములమవుతాం' అంటూ 'ఏ' పాత్ర ద్వారా చెప్పిస్తారు. నాటక లక్ష్యం ఈ సంభాషణలో ధ్వని పూర్వకంగా చెప్పారు రచయిత. ఇనాక్ గారి మరో అద్భుత రచన 'ఇడుగో ఏనుకీస్తు' నాటకం. ఇది కేవలం ఒక్క మతానికి సంబంధించిన మత దృష్టితో రాసిన రచన అనిపించినా రచయితే అన్నట్టు క్రైస్తవులకిది మత మార్గం. క్రైస్తవేతరులకిది కళాంశం. 1954 నుంచి ఇనాక్ గారు తెలుగు సాహిత్యంతో పాటు క్రైస్తవమత సమాజ జీవితాల మీద నాటకాలు, నాటికలు, కథానికలు, కవితలు, వ్యాసాలు ఎన్నో రాస్తూనే ఉన్నారు. అయితే క్రీస్తు జనన వృత్తాంతాన్నే ఇతి వృత్తంగా తీసుకొని కరుణ, రసాత్మ సన్నివేశాలతో అద్భుతంగా మలిచిన కావ్యనాటకం ఇది. కళాత్మక దృష్టితో చూస్తే కావ్యేషు నాటకం రమ్యం' అన్న భరతుని మాటకు ప్రత్యక్ష సాక్ష్యంగా ఈ నాటకం నిలుస్తుంది. జ్యోతి గ్రంథమాల ప్రచురించిన ఈ మూడు నాటకాల (ఓట్లాట, నీడ, ఇడుగో ఏనుకీస్తు) సంపుటి తెలుగునాటక సాహిత్యంలో కలికితురాయిగా నిలిచిపోతుంది. వీటిని ప్రదర్శించి ప్రజల్లోకి తీసుకుపోవాల్సిన అవసరం ఆవశ్యకత ఎంతైనా ఉంది.



## ఆధునిక చైతన్య మూర్తి జానకీ రాణి



ఎప్పుడో తన 15వ ఏట 'కృష్ణాపత్రిక'లో మొదటి రచన చేసిన జానకీరాణి రేడియోలో కీలక బాధ్యతలు నిర్వహించి ఇప్పటి టీవీ యుగం వరకూ నిత్యనూతనంగా సజీవ చైతన్యంగా జీవితం గడిపారు. ఎన్నో బాధ్యతలు, రచనలు, బిరుదులు అవగాహన వున్నా తనదైన ప్రపంచానికి పరిమితమై సంస్కారవంతమైన జీవితం గడిపారు. గడచిన తరాల మహిళల శక్తియుక్తులకూ అభివృద్ధి కాంక్షకు ఆమె ఒక ప్రతీక.

తురగా జానకీ రాణి ఎవరో తెలియకుండా ఆమెతో ఫోన్ లో మాట్లాడితే తనకు ఎనభై ఏళ్ల పైన వున్నాయని గాని, రెండు మూడు తరాల కిందటి మనిషని గాని అనుకోరు. ఆమె కంఠస్వరం, ఉచ్చారణ, ఇంగ్లీషు ప్రయోగం, అన్నిటినీ మించి తాజా విషయ పరిజ్ఞానం, ఆధునిక భావజాలం తొణకిసలాడుతుంటాయి. ఎప్పుడో తన 15వ ఏట 'కృష్ణాపత్రిక'లో మొదటి రచన చేసిన జానకీరాణి రేడియోలో కీలక బాధ్యతలు నిర్వహించి ఇప్పటి టీవీ యుగం వరకూ నిత్యనూతనంగా సజీవ చైతన్యంగా జీవితం గడిపారు. ఎన్నో బాధ్యతలు, రచనలు, బిరుదులు అవగాహన వున్నా తనదైన ప్రపంచానికి పరిమితమై సంస్కారవంతమైన జీవితం గడిపారు. గడచిన తరాల మహిళల శక్తియుక్తులకూ అభివృద్ధి కాంక్షకు ఆమె ఒక ప్రతీక. ఆమెతో గాని ఆమె కంఠంతో గాని రచనలతో గాని పరిచయం వున్నవారంతా ఈ సమయంలో ఇలాగే ఆమెను మననం చేసుకుంటారు. వారి కుటుంబానికి సన్నిహితులే గాక ఆకాశవాణితోనూ అనుబంధం వున్న మిత్రులు బంధారు శ్రీనివాసరావు ఈ సమయంలో అక్షరాలా ఇలాటి వ్యాఖ్యలే చేయడం యాదృచ్ఛికం కాదు.

1936లో కృష్ణాజిల్లాలో వుట్టిన జానకీ రాణి ఇంటిపేరు మంటపాక. అయితే రచయిత, రేడియో ప్రయోక్త తురగా కృష్ణమోహనరావును పెళ్లి చేసుకున్నాక అదే ఇంటిపేరుతో పరిచితమైనారు. ప్రసిద్ధ రచయిత గుడిపాటి వెంకటచలం

మనవరాలు వరుసయ్యే జానకీ రాణి .... చాలా ఆలస్యంగా ప్రచురించిన తాతయ్య ఉత్తరాలులో ఎన్నో ప్రస్తావనలు వుంటాయి. ఎకనామిక్స్ లో పి.జి. చేసిన జానకీ రాణి చాలా కాలం సాంఘిక సంక్షేమ శాఖలో పనిచేశారు. 1960వ దశకంలో బాగా పేరున్న రచయిత్రుల్లో ఆమె ఒకరు. ఎంతో నిశిత పరిశీలన సహజ శైలి మనస్తత్వ ఘర్షణా చిత్రణ ఆమె కథలకు ప్రత్యేకత తెచ్చిపెట్టాయి. వాస్తవానికి ఇప్పుడు స్త్రీవాదం గురించి చెప్పడం కన్నా ఆ రోజుల్లో స్త్రీల కనీస హక్కులు అభ్యున్నతి కోసం గొంతు వినిపించడం ఎంతో గొప్ప విషయం. జానకీ రాణి ఆ పని జయప్రదంగా చేశారు. రాసిన వంద కథల్లో అధికభాగం మహిళల మనోభావాలనూ భౌతిక సమస్యలనూ అసమాన వ్యవస్థ ప్రభావాలను చిత్రించినవే. సత్యవతి ఆ కథల్లో ముఖ్యమైన వాటిపై చక్కటి పరిచయం రాశారు.

'గళంలో గరళం' అనే కథలో సరళ చిన్నవయస్సులోనే ఇంటర్మీడియట్ చదువుతుంటుంది. ఒక రోజు రైలు ప్రయాణం చేస్తుంటే ఆ పెట్టెలో మరో ఇద్దరు మహిళలు ఎక్కి మాటల్లో మునిగిపోతారు. తను చదువుకున్నాననే విషయం వారికి చెప్పాలని ఆమె తాపత్రయం కాని పట్టించుకోకుండానే దిగిపోతుంటారు. అప్పుడామె గట్టిగా అరచి చెబుదామనుకుంటుంది. 'భూతద్దం' కథలో ఒక మహిళ రాత్రి రిక్వాలో రావలసి వస్తుంది. అతను తన నగలు నగదు తీసుకుపోతాడేమోనని పరిపరివిధాల భయపడుతుంది గాని



అతను సురక్షితంగా తీసుకువెళ్లి ఇంట్లో దిగబెడతాడు. అతనికి మాట్లాడుకున్నదానికన్నా ఒక రూపాయి కిరాయి అదనంగా ఇస్తే నేనే ఉపకారంచేశానని ఆశ్చర్యపోతాడు. ఎలాంటి అపకారం చేయనందుకు ఆమె తనలో తాను అనుకుంటుంది! అవలికోణం, స్వయం కృతం కథల్లో చదువుకున్న భర్త లేని, ఉద్యోగాలు లేని మహిళలు ఇతరులను అదృష్టవంతులనుకుంటారు గాని తర్వాత సాధకబాదకాలు తెలిసి అన్నీ ఒకటేనని తెలుసుకుంటారు. నవ్వునిపువ్వు కథలో నృత్యకళాకారిణిని ఇష్టపడి ఒప్పించి చేసుకున్న భర్త ఆమె తర్వాత ప్రదర్శనలే ఇవ్వకూడదని ఆంక్షలు పెడతాడు. ప్రత్యేకించి ఒక సందర్భంలో చేయవలసి వచ్చినందుకు రాధాంతం చేస్తాడు. ఇలా ఆమె

కథలన్నిటా మహిళల మనోవేదనలు జీవన ఘర్షణలు దర్శనమిస్తాయి. ఈ కథలు సాహిత్యాభిమానులను ఆకర్షించడమే గాక రావిశాస్త్రి కూడా ఒకసారి అభినందన లేఖ రాశారు. 'సుమిత్ర' కథ మరో కోవకు చెందింది. 22 ఏళ్ల సుమిత్ర పూరికి వెళ్లినప్పుడు ఆమెకన్నా చిన్నవాడైన యువకుడు అడిగితే

పూలు తెచ్చి ఇచ్చి పూరికే వెళ్లిపోకుండా ఆమె పాదాలు ముద్దు పెట్టుకుంటాడు. పెళ్లయిన తర్వాత కొంతకాలానికి ఈ సంగతి భర్తకు చెప్పి అన్ని తేదాలు అంత దూరం వున్నా అతనలా ఎందుకు చేశాడని అడిగితే నీవు స్త్రీవి అతను పురుషుడు అని తేలిగ్గా తీసిపోలేస్తాడు. అలాగే 'పవిత్ర' అనే నాటకంలో ఆమె స్త్రీ పవిత్రత గురించి సమాజంలో వున్న అనేక భావాల అశాస్త్రీయతను అవాస్తవికతను కళ్లకు కట్టిచూపిస్తారు.

జానకీ రాణి భర్త కృష్ణమోహన్ 1974లో రోడ్డు ప్రమాదంలో మరణించడం ఆమెకు విషాదం తెచ్చిపెట్టింది. భర్త జ్ఞాపకాలను కూడా తనదైన శైలిలో అక్షరబద్ధం చేసి సమర్పించారు. ఉదాహరణకు ఆయన ఆ చనిపోయిన రోజు ఇంటిదగ్గర బయలుదేరే ముందు ఏదైనా చేసి ఇస్తానంటే వద్దు ఏదో గడ్డి తింటాలే అన్నాడట. పోస్టు మార్గంలో గడ్డి వుందని ఆమె విచారంగా రాస్తారు. ఈ రాయడం కూడా చాలా ఉద్వేగంతో-చలం జీవితం రచనలలో వైరుధ్యాల సంక్లిష్టతలు, విద్వార ధోరణులు తెలిసిన జానకీ రాణి ఆయనను గౌరవిస్తూనే వాటిని అర్థం చేసుకోవడానికి వీలైన రీతిలో లేఖలు పునరుద్ధించారు.

వాస్తవికత లోపించిన ఆయన జీవన దృక్పథంపై నిశిత వ్యాఖ్యలు అప్పట్లో చేయడమే గాక ఈ పుస్తకంలోనూ క్రోడీకరించారు. తనలాగే మనవరాలు కూడా రాస్తుందనేదానిపై చలం సంతోషం, రచయితల ఉమ్మడి ఘోషలాగా చెప్పుకున్న కొన్ని మాటలు చాలా బావుంటాయి. వారి ప్రేమ గురించి పెళ్లి తదనంతర అంశాల గురించి చలం వ్యాఖ్యలు కనిపిస్తాయి.

భర్త మరణానంతరం ఆమెకు ఆకాశవాణిలో ఆయన స్థానే పోస్టింగు ఇచ్చారు. ప్రోగ్రామర్ గా చేరిన జానకీ రాణి అంతకు ముందు న్యాపతి కామేశ్వరి నిర్వహించిన బాలానందంలో రేడియో అక్కయ్య యాంకరింగ్ లో బాగా పేరు తెచ్చుకున్నారు.

ఎందరో బాలబాలికలలో సృజన శక్తిని పెంపొందించారు. రచన ఉపన్యాసం ఏకపాత్రాభినయం వంటి విద్యలు పెంపొందించారు. రేడియోలో ఆమె దేవుల పల్లి కృష్ణశాస్త్రి, త్రిపురనేని గోపీచంద్ వంటివారి దగ్గర పనిచేయడం విశేషం. అక్షరాస్యత, బాలల చదువు, స్త్రీ విద్య, వంటి అంశాలపై ప్రత్యేక శ్రద్ధతో కార్యక్రమాలు రూపొందించి పలు

అవార్డులు అందుకున్నారు. ఇటీవలనే తన వంద కథలనూ ఒకే సంపుటంగా విడుదల చేశారు. అయిదారేళ్ల కిందట హారీ పాటర్ పై టీవీ9లో ఆమెతో కలసి చర్చలో పాల్గొన్న సందర్భంలో చాలా విషయాలు తెలుసుకోగలిగాను. అప్పుడే తన పుస్తకాలు ఇచ్చి అభిప్రాయం తప్పక చెప్పాలన్నారు. ఈ మధ్య మరోసారి ఫోన్ చేసినపుడు 'మనం కలుసుకున్న తర్వాత మీరు టీవీలో మరింత విస్తృతంగా కనిపిస్తున్నారంటూ అభినందించారు. చలంపై తన రచన భాగాలు వేస్తున్న సంగతి చెప్పి త్వరలో కలుసుకుందామని చెప్పాను. ఇంతలోనే ఆమె మరణించడం విచారం కలిగించింది. ఇప్పుడు స్త్రీల అభివృద్ధి సహా అనేక సమస్యలున్నా ఈ మాత్రం సామాజిక స్థానం లభించిందంటే అందుకు జానకీ రాణి వంటి వారెందరో నిర్వహించిన పాత్ర వుందని గుర్తుంచుకోవాలి. అవకాశాలు, తక్కువ ఆంక్షలు అత్యధికంగా వున్న ఆ రోజుల్లోనే వారు అంతగా అభివృద్ధి సాధించిన తీరు అనుసరణీయం కావాలి. తన కవితలకు చేతకాని నటి అని పేరు పెట్టుకున్న జానకీ రాణి చాలా విద్యలు చేతనైన విదుషీమణి. ఆ మాత్యమూర్తికిదే కళాంజలి.

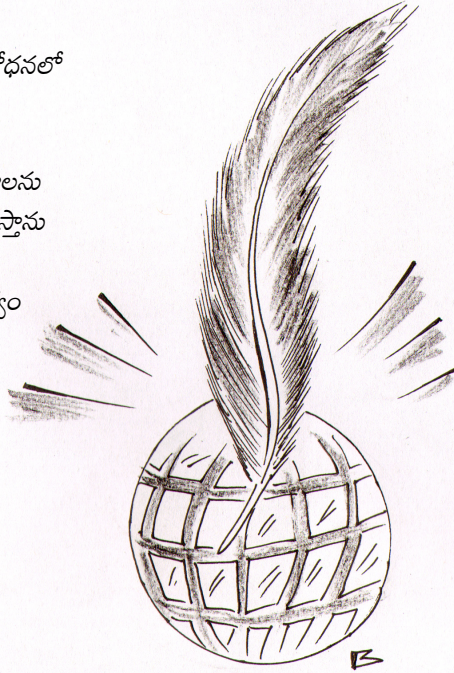
- తె.ర

నేనే ఓ కవితను

జి. నరసింహమూర్తి

8977987266

నేనే కాలగమనం లేని ఓ కవితను  
విశ్వం ఆదిమూలాలోకి  
ఆగని పయనం చేస్తూ  
సత్యశోధనలో సకల సాహిత్యానికీ  
విశ్వరూప అద్దమవుతాను  
భూగోళపు మట్టి రేణువుల్ని  
ముద్దు ముద్దుగా స్పృశిస్తూ  
దాని భీజాల పుట్టుక పరిశోధనలో  
లోక సౌందర్య రీతికి  
సాక్షివృతాను  
సకల జీవుల చలన సరాగాలను  
కవితా వేణువువై గానం చేస్తాను  
కవితా హృదయంపై  
అక్షర రూపమిచ్చి శాశ్వతత్వం  
కోసం  
తపిస్తూ ఉంటాను  
రేపటికోసం లోక చరిత్రను  
నిక్షిప్తం చేసేందుకు  
కవితాసాగర సిరానై  
అనంత ఆశా జీవిగా  
భూమ్యాకాశాలపై  
చరిత్రలు లిఖిస్తూ  
రాబోయే తరాలకు  
స్వేచ్ఛా బాధ్యతలు నేర్పుతాను  
యుగయుగాల మానవ మస్తిష్కాల



మాలిన్యాన్ని శాంతి సహనాలతో  
క్షాళన చేస్తాను  
సాహితీ తులమానంలో బలంగా తూగుతూ  
చైతన్య శీలినై జ్వలిస్తూ  
విశ్వ సాహితీ విను వీధుల్లో  
నిరంతరం కొత్తగా ప్రకాశిస్తూనే ఉంటాను  
అవును - నేనే - ఓ కవితను.  
చీకట్లని వెలుగుని  
స్ఫుర్తిస్తూ స్పృశిస్తూ...  
ఒకరాత్రి మరణశాసన మౌతుంటే  
ఒకరాత్రి విందు భోజనమౌతుంటే  
విషానికి విషం  
అమృతానికి అమృతం  
విభేధిస్తూ...  
సమాజమే ప్రాణంగా  
ఆలోచనే ఊపిరిగా  
ఆవేదనే గుండె చప్పుడుగా  
ఎరిగినప్పుడే ఎదిగినప్పుడే  
అక్షరం  
అగ్ని హోత్రమౌతుంది  
గంగా ప్రవాహమౌతుంది  
శాసనకర్త అవుతుంది.  
సర్వశోధన అవుతుంది.

**ప్రస్థానం**  
వెబ్సైట్ :  
www.prasthanam.com

**'ప్రస్థానం' కు చందా కట్టండి !**

నెల నెలా మీ ఇంటికే ప్రస్థానం తెప్పించుకోండి !!

అయిదేళ్లకు : రు. 500/-

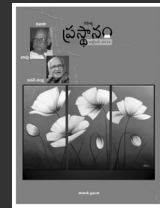
పదేళ్లకు : రు. 1000/-

సంవత్సర చందా (వ్యక్తులకు) : రు. 120/-

సంవత్సర చందా (సంస్థలకు) : రు. 150/-

విడి ప్రతి : రు. 10/-

5,10 సం॥ల చందా కట్టిన వారికి  
సుమారు 1000/-లు విలువ చేసే  
పాత ప్రస్థానం పుస్తకాలు ఉచితం.  
◆ ట్రాన్స్‌పోర్టు చార్జీలు అదనం

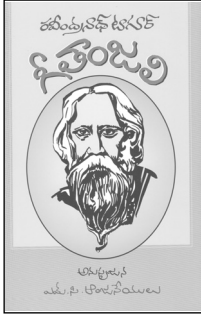


ఒక మంచి పత్రికకు చందా  
కట్టండి! - తెలుగు సాహిత్య  
కృషిని ప్రోత్సహించండి !!

**ప్రస్థానం**

ఎం. హెచ్. భవన్, ప్లాట్ నెం. 21/1, అజామాబాద్, ఆర్టిసి కళ్యాణమండపం దగ్గర, హైదరాబాద్-20

వివరాలకు: 040627660013, సెల్: 9490099059 ఇ-మెయిల్: ssprasthanam@gmail.com ; www.prasthanam.com



**రవీంద్రనాథ టాగూర్ గీతాంజలి**

ఎం.సి. ఆంజనేయులు

వెల : రూ.100/- పేజీలు: 149

ప్రతులకు : ప్రముఖ పుస్తక షాపుల్లో

ఆంజనేయులు గారు ఇంజనీరింగ్ విద్య యిచ్చే లో, తన హృదయ భాషను రంగరించి - రవీంద్రుడి మధుర పదబంధాన్ని మనకు అందిస్తున్నారు. గీతం మొత్తాన్ని అనూదితం చేసిన

సందర్భాలూ, దాని సారాంశాన్ని కుదించి వ్రాసిన వృత్తాలూ -యందులో చూడవచ్చు. కాని పెక్కు సమయాల్లో 'గీతం' యొక్క సర్వ వృత్తాంతాన్ని బీరు పోనీయకుండా జాగ్రత్త వహించారు.

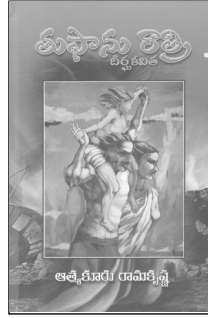
- మునిపల్లి రాజు

**తుఫాను రాత్రి**

దీర్ఘ కవిత

వెల : రూ.120/- పేజీలు: 152

ప్రతులకు : 9493405152



కవి, ఎనిమిదేళ్ళ బాలుడైనా, ఒక ప్రముఖుడిలా తుఫాను సమయంలో జరుగుతున్న భీభత్సం సర్వమూ చిన్న చిన్న సంఘటనలతో సహా గమనించాడు. గమనించడమే కాదు మనస్సుపై చెరగని ముద్రలుగా వేసుకున్నాడు. ముద్ర వేసుకోవడమే కాదు ఇన్నేళ్ళ తరువాత దీర్ఘకవితగా రాసేటంత సృజనాత్మక ప్రేరణను మెలకువగా నిలుపుకున్నాడు. ఒక గొప్ప వాస్తవిక చిత్రీకరణ, ఈ దీర్ఘకవిత నిండా పరుచుకుని ఉంది.

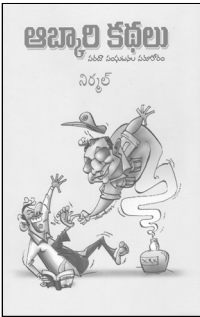
- అద్దేపల్లి రామమోహనరావు

**ఆబ్బూరి కథలు**

సరదా సంఘటనల సమాహారం

వెల : రూ.200/- పేజీలు: 258

ప్రతులకు : 9440496369



నిర్మల్ కథలు పేరులోనే ఆబ్బూరి అంశం ప్రధాన ఇతివృత్తాన్ని తెలియజేస్తుంది. తన ఉద్యోగ కాలంలో ఆ శాఖలో నిత్యం తను చూసిన సంఘటనలు, తనకు ఎదురైన విచిత్ర మనస్తత్వం కలిగిన వ్యక్తులు, వారివిచిత్ర ప్రవర్తనలు, ఉద్యోగ పర్వంలో ఎదురయ్యే బాధ్యతల బరువులు, ఎత్తుపల్లాలు, పరమపద సోపానాలు వెరసి 'ఆబ్బూరి కథలు'.

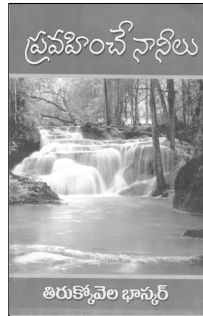
- మేరెడ్డి యాదగిరిరెడ్డి

**ప్రవహించే నానీలు**

తిరుక్కోవెల భాస్కర్

వెల : రూ.50/- పేజీలు: 42

ప్రతులకు : 8008958142



తన్ను తాను కాల్చుకుంటూ వేడినీ, కాంతినీ ఇచ్చేది బొగ్గు. ఎప్పటికీ అది త్యాగానికి ప్రతిరూపమే. సింగరేణి తెలంగాణాలోని ఒక శ్రామిక రాణి. ఇలా భాస్కర్ నానీలను ఉదహరి స్థూపోతే చాలా వాటికి 'అహా!' అనకుండా ఉండలేము. ఇవి అప్పుడప్పుడు కాకుండా అతనిలోంచి ధారాపాతంగా వర్షించిన నానీలు. అందుకే 'ప్రవహించే నానీ'లైనాయి.

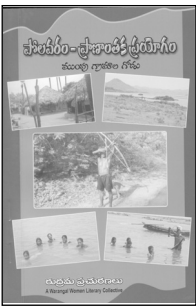
- ఎన్. గోపి

**పోలవరం-ప్రాణాంతక ప్రయోగం**

ముంపు గ్రామాల గోడు

వెల : రూ.100/- పేజీలు: 126

ప్రతులకు : 9849482462



భద్రాచలం, పాల్వంచ మండలాల్లోని రచయితలు ప్రజలతో పాటు పోలవరం విధ్వంసం పట్ల దశాబ్దకాలంగా ఆందోళన చెందుతూనే ఉన్నారు.

ఇప్పుడు వారితో వరంగల్, హైద్రాబాద్ లోని రచయితలు కూడా చేరారు. వారంతా కలిసి ముంపు ప్రాంతాలనూ, బాధిత ప్రజలనూ కలుసుకున్న తరువాత ఆ పరిణామాలను, భావావేశాలతో, విశ్లేషణలతో విశదీకరిస్తూ ఈ సంకలనం ప్రకటిస్తున్నారు.

- అనిశెట్టి రజిత

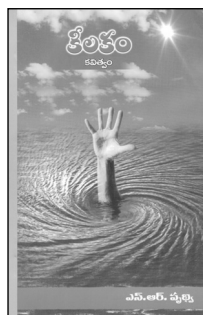
**కీలకం**

కవిత్యం

ఎస్.ఆర్.పృథ్వి

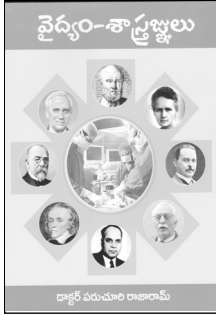
వెల : రూ.80/- పేజీలు: 80

ప్రతులకు : 0883 2421123



ఎస్.ఆర్.పృథ్వి ఒక సరిహద్దు రేఖగా, స్వాతంత్ర్యోదమాన్ని తీసుకున్నారు. ఆ తర్వాత త్యాగమూర్తుల కలలన్నీ గాలిలో కలిసిపోయినై. దేశం సార్వభౌమత్వాన్ని కోల్పోయింది. పృథ్వి ఒక వినూతన వ్యవస్థ కోసం ఆవేదన పడుతున్నారు. అక్కడ వ్యవస్థ, నీతి,న్యాయంతో నడవాలి. మనిషి నిస్వార్థమైన మానవత్వాన్ని సాధించాలి. ఇందుకు తగ్గ ఉద్యమాలు కొనసాగాలి. ఈ కవితా సంపుటి కీలకమైన భావం ఇదే.

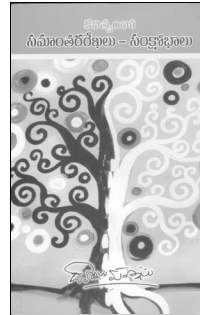
- అద్దేపల్లి రామమోహనరావు



**వైద్యం - శాస్త్రజ్ఞులు**  
**డాక్టర్ పరుచూరి రాజారామ్**  
 వెల : రూ.75/- పేజీలు: 72  
 ప్రతులకు : 9291530714

శాస్త్రీయ దృక్పథం మనిషి పురోభివృద్ధికి దోహదపడుతుందని వెలువరించిన అవయవాల ఆత్మకథలు, వింతప్రాణులు, ఆహారం-ఆరోగ్యం, వ్యాధులు-వైద్యం, చర్మవ్యాధులు-నివారణ మొదలైన పుస్తకాలు అందుకు ఉదాహరణ. వైద్యవిజ్ఞానం ఎలా క్రమంగా పురోగమించిందో, మానవాళి మనుగడకు ఎలా దోహదపడిందో ఈ చిన్న పుస్తకంలో సరళంగా వివరించే ప్రయత్నం చేశారు రాజారామ్.

- **వల్లూరి శివప్రసాద్**



**కవిత్వంలో సమాంతర రేఖలు - సంక్షోభాలు**  
**డా॥ దేవరాజు మహారాజు**  
 వెల : రూ.110/- పేజీలు: 110  
 ప్రతులకు : ప్రముఖ పుస్తక షాపుల్లో

ఇందులోని చాలా వ్యాసాలు అనువాద ప్రక్రియ గురించి ఉన్నాయి గనుక “సమాంతర రేఖలు” అన్నాను. అలాగే సమకాలీన తెలుగు కవిత్వంలో నేననుకునే అనారోగ్యకర ధోరణులను కొన్నింటిని వివరించాను. అందుకే వాటిని “సంక్షోభాలు” అన్నాను. ఒక రకంగా ఈ వ్యాసాలు భారతీయ కవిత్వంతో, ప్రపంచ కవిత్వంతో చిన్నపాటి పరిచయం చేయగలుగుతాయి.

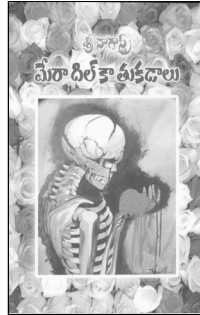
- **డా॥ దేవరాజు మహారాజు**



**నింగికెగిరిన చెట్లు**  
**డా.సి.నారాయణరెడ్డి**  
 వెల : రూ.200/- పేజీలు: 206  
 ప్రతులకు : .....

మేఘం పలకలా పరుచుకుని వుంది/ ఆకాశానికీ/ అక్షరాభ్యాసం చేయిస్తుందేమో/ మేఘం ధరించే రూపాలెన్నెన్నో/ ఒక్కొక్కసారి దూది పింజల్లా మారి/ నింగి కడలిలో/ నురగల్లా తేలిపోతుంటుంది/ అది అప్రసన్నంగా ఉన్నప్పుడు మెరుపుల కత్తుల్ని పట్టుకుని/ దూసుకుపోతుంటుంది/

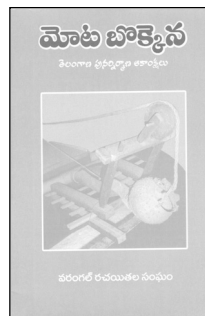
- **సినారె**



**శ్రీనాగాస్త్రి**  
**మేరా దిల్ కా తుకడాలు**  
 వెల : రూ.60/- పేజీలు: 136  
 ప్రతులకు : 9640317108

అనత్యమైన వ్యామోహం నుండి సత్యమైన ప్రేమ వైపుగా అక్కడ నుండి అశాశ్వతమైన కామం నుండి శాశ్వతమైన శీలం వైపుగా రేపటి ఘోరులకు మార్గదర్శనం చేయాలని ధమరుకంలా మ్రోగిస్తున్న మేలు కొలుపు గుండె చప్పుళ్ళే ఈ మేరా దిల్ కా తుకడాలు

- **శ్రీనాగాస్త్రి**



**మోట బొక్కెన**  
**తెలంగాణ పునర్నిర్మాణ ఆకాంక్షలు**  
 వెల : రూ.100/- పేజీలు: 72  
 ప్రతులకు : 9989415571

జూన్ 2 తెలంగాణ ఆవిర్భావ దినోత్సవం సందర్భంగా వరసం ఇచ్చిన పిలుపు మేరకు స్పందించి తెలంగాణ పునర్నిర్మాణంపై కవులు, రచయితలు అందించిన కవితలు మరియు ప్రముఖుల వ్యాసాలను సమ్మిళితం చేసి “మోట బొక్కెన-తెలంగాణ పునర్నిర్మాణ ఆకాంక్షలు” అన్న పేరుతో పుస్తకం ప్రచురించి మీ ముందుకు తేవడం జరిగింది.

- **వరసం**

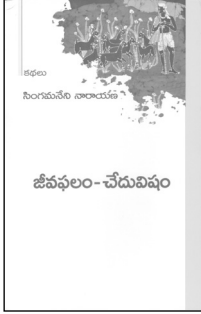


**వకాలత్ వజ్రాయుధం అయ్యిందా! ఎలా!**  
**గులాబిల మల్లారెడ్డి**  
 వెల : రూ.200/- పేజీలు: 254  
 ప్రతులకు : 9440041351 / 9491643263

మల్లారెడ్డి పుస్తకాన్ని ఏకబిగిన చదివాను. చదివించే శైలి, హృదయాన్ని ఆకట్టుకునే కథనం ఈ పుస్తకంలో వున్నాయి. నిజానికి ఇది ఓ న్యాయవాది ఆత్మకథ. యువ న్యాయవాదులు తప్పక చదివి ఎంతో నేర్చుకోవాల్సిన అంశాలు ఈ పుస్తకంలో ఉన్నాయి. వ్యవస్థని విమర్శించడం కాదు. అపనమ్మకం పెంచుకోవడం కాదు. వ్యవస్థని మంచి కోసం ఏ విధంగా ఉపయోగించుకోవాలో తెలిపే న్యాయవాది జీవన యాగం.

- **మంగారి రాజేందర్**

**జీవఫలం - చేదు విషయం కథలు**

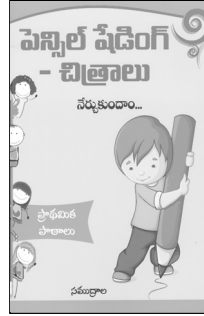


**సింగమనేని నారాయణ**  
వెల : రూ.65/- పేజీలు: 135  
ప్రతులకు : 8985114299

పంట కోత కాలంలో ప్రతి రైతూ కొడవళ్ళు నూరేందుకు చేనిగట్టిన గరకు రాతిని పొందించి వుంటాడు. రాయలసీమ కథకుల కలలు నూరిపెట్టుకొనేందుకూడా కొన్ని కథలు గరకురాళ్ళుగా ఉపయోగపడుతున్నాయి. వాటిలో సింగమనేని నారాయణగారి కథలు అగ్రభాగాన నిలుస్తాయి.

- సన్నపురెడ్డి వెంకటరామిరెడ్డి

**పెన్సిల్ షేడింగ్ - చిత్రాలు నేర్చుకుందాం**

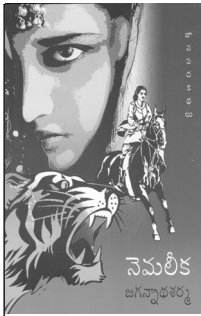


**సముద్రాల**  
వెల : రూ.65/- పేజీలు: 40  
ప్రతులకు: 0863 2333363

పిల్లలు పెరిగి పెద్దయిన తర్వాత ఎంచుకున్న వారివారి రంగాల్లో ఉన్నత స్థాయిలకు వెళ్ళాలంటే అందుకు అభివ్యక్తి (వ్యక్తీకరణ) ముఖ్యం. అందుకు ఏకాగ్రత, పరిశీలనాశక్తి ఎంతో అవసరం. నిజానికి పిల్లల్లో పరిశీలనా శక్తి ఎక్కువ. వారిలో ఉన్న ఈ పరిశీలనాశక్తిని చిన్న తనంలోనే బయటకు తీయడానికి చిత్రకళ ఓ చక్కటి మార్గం.

- సముద్రాల

**నెమలిక**

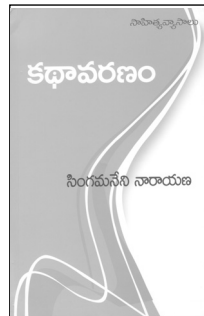


**జానపద కథలు జగన్నాథశర్మ**  
వెల : రూ.90/- పేజీలు: 84  
ప్రతులకు: 0863 2333363

చదివితే మీకు తోడు దొరుకుతుంది. మీ సమస్యలకు పరిష్కారాలు లభిస్తాయి. హాయిగా నిద్ర పడుతుంది. కమ్మని కలలు కంటారు. హాయిహాయిగా ఆనందంగా ఉంటుంది. చందమామ కథలంటే చెవికోసుకునే పాఠకుల కోసం ప్రత్యేకంగా రాసిన కథలివి.

- ప్రచురణ కర్త

**సాహిత్య వ్యాసాలు కథావరణం**

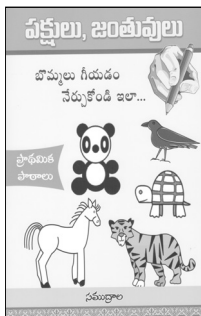


**సింగమనేని నారాయణ**  
వెల : రూ.145/- పేజీలు: 221  
ప్రతులకు : 8985114299

కథ సింగమనేని నారాయణ గారికి ఇష్టమైన సాహితీ ప్రక్రియ. కథ ఎలా రాయాలి, ఏ వస్తువులు కథలుగా రాణిస్తాయి, కథా ప్రయోజనం ఏమై ఉండాలి, కథలో జైచిత్ర్యం ఎలా పాటించాలి, సామాజిక ప్రయోజనం లేని కథలు ఎందుకు రాయకూడదు, కథలను రాణింపజేసే లక్షణాలేమిటి? ఇలాంటి అనేక విషయాలు ఈ వ్యాసాలను చదివితే లక్ష్య లక్షణ పూర్వకంగా పాఠకులకు అర్థమవుతాయి.

- ఓల్గా, అక్కినేని కుటుంబరావు

**పక్షులు, జంతువులు**

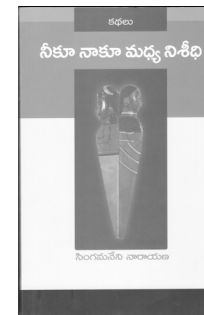


**బొమ్మలు గీయం నేర్చుకోండి ఇలా... సముద్రాల**  
వెల : రూ.65/- పేజీలు: 40  
ప్రతులకు: 0863 2333363

శాస్త్రవేత్తలు చేసేదీ అనుసృజనే. వారి ఆవిష్కరణలకు స్ఫూర్తి ప్రకృతిలోనే వుంది. పిల్లల్లో నిద్రాణంగా ఉన్న శక్తులను వెలికితీయడంలోభాగంగా... మేం అందిస్తున్నదే మీ చేతిలోని ఈ పుస్తకం - 'పక్షులు-జంతువులు'. అమ్మానాన్నలకు చెప్పి... ఇప్పుడే మీలోని కళాకారుడిని మేల్కొల్పండి. ఇంకాలస్యం ఎందుకు? పెన్సిక్కు అందుకోండి! పిల్లల్లో అంతర్గతంగా వున్న కళాత్మక సామర్థ్యాలను వెలికితీయడమే ఈ పుస్తకం ప్రచురణలో ముఖ్య ఉద్దేశం.

- సముద్రాల

**నీకు నాకూ మధ్య నిశీధి**



**సింగమనేని నారాయణ**  
వెల : రూ.65/- పేజీలు: 123  
ప్రతులకు : 8985114299

అపారమైన జీవితానుభవమూ, సాహిత్యానుభవమూ ఉన్న రచయిత సింగమనేని నారాయణగారు. మార్క్సిస్టు దృక్పథంతో సామాజిక మానవ సంబంధాలను విశ్లేషించగల రచయిత కూడా. నిర్దిష్టమైన ప్రాపంచిక దృక్పథంతో నిర్దిష్ట స్థల కాలాల వాస్తవ జీవిత చిత్రణ చేయగలిగిన కొద్దిమంది రచయితలలో సింగమనేని ఒకరు.

- ఓల్గా



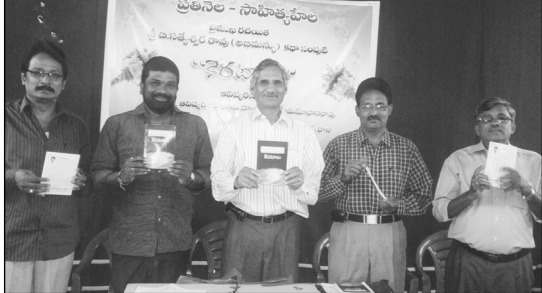
తెలంగాణ భాషా సాంస్కృతిక మండలి ఆధ్వర్యంలో సెప్టెంబర్ 9న ఏ.వి.కాలేజీలో ప్రజాకవి “కాళోజీ” 101వ జయంతి సందర్భంగా జ్యోతి వెలిగించి సభను ప్రారంభిస్తున్న తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ఉపాధ్యక్షులు ఆచార్య ఎల్లారెడ్డి, జైస దేవదాసు, అమృంగి, రాజేంద్రర్ రెడ్డి, జలందర్ రెడ్డి.



అక్టోబర్ 3న ఆత్మకూరు రామకృష్ణ వ్రాసిన ‘తుఫానురాత్రి’ పరిచయసభ దా॥అద్దేపల్లి రామమోహనరావు అధ్యక్షతన సాహితీ స్రవంతి ఆధ్వర్యంలో కాకినాడలో జరిగింది. గనారా, పద్మజావాణి, మాకినీడి సూర్యభాస్కర్, పి.యన్.రాజు, ఆత్మకూరు రామకృష్ణ తదితరులు పాల్గొన్నారు.



అక్టోబరు 1న త్యాగరాయ గానసభలో పొత్తూరి సుబ్బారావు రచించిన “తొలి కిరణాలు” గ్రంథావిష్కరణ సభలో పాల్గొన్న శిష్యామాధవి, వదలి రాధాకృష్ణ, దా॥ పొత్తూరి వెంకటేశ్వరరావు, దా॥ ముక్తేవి భారతి, ఆవిష్కర్త సమాచార హక్కు కమీషనర్ పి.విజయబాబు, పొత్తూరి సుబ్బారావు, నేటినిజం సంపాదకులు జైస దేవదాసు, దా॥ కళా వేంకట దీక్షితులు, గుదిబండి వెంకటరెడ్డి.



సెప్టెంబర్ 28న ‘అభిమన్య’ కథాసంపుటి ఆవిష్కరణ కాకినాడ గాంధీ భవన్లో జరిగింది. అద్దేపల్లి రామమోహనరావు అధ్యక్షత వహించగా కవి పి.యన్.రాజు, బలరామకృష్ణ, మేడిశెట్టి శ్రీరాములు, గౌరినాయుడు తదితరులు పాల్గొన్నారు.

**ఎక్స్రే అవార్డుకు కవితలు ఆహ్వానం**

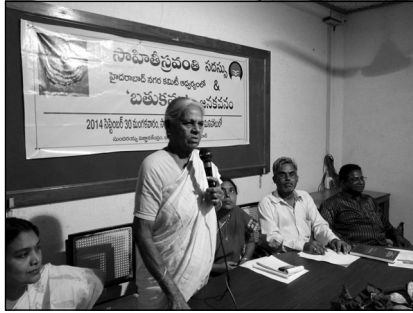
“ఎక్స్రే” జాతీయస్థాయి అవార్డుకు కవితలను ఆహ్వానిస్తున్నట్లు ఎక్స్రే అధ్యక్షులు కొల్లూరి ఒక ప్రకటనలో తెలిపారు. ప్రధాన అవార్డుకు ఎంపికైన కవితకు పదివేల రూపాయల నగదుతోపాటు జ్ఞాపిక, సత్కారము, మరో పది కవితలకు ఉత్తమ కవితా పురస్కారాలు ఇవ్వడం జరుగుతుందని తెలిపారు. ఈ సంవత్సరం డిసెంబరు 25న విజయవాడలో జరిగే సభలో ఈ అవార్డులు బహుకరించబడతాయి. కవితలు పంపేవారు కవితలు నవంబరు 30వ తేదీలోగా ఎక్స్రే, డోర్.నెం.28-15-2, దాసువారివీధి, అరండల్పేట, విజయవాడ -2 చిరునామాకు పంపవలసిందిగా ఆ ప్రకటనలో కోరారు. ఇతర వివరాలకు 9848448763 ద్వారా సంప్రదించవచ్చును.

**ఆదోనిలో జనకవనం**

ఆదోని డివిజన్ సాహితీ స్రవంతి ఆధ్వర్యంలో స్థానిక నెహ్రూ స్మారక ఉన్నత పాఠశాలలో అక్టోబర్ 12న జనకవనం జరిగింది. మతసామరస్యంపై 20 మంది కవులు తమ కవితలను వినిపించారు. జనకవన కార్యక్రమానికి ఆవులబసప్ప అధ్యక్షత వహించగా ప్రసిద్ధ వర్ణమాస కవులు సవ్యపుగారి ఈరన్న, ఈశ్వరప్ప, అరసం రాష్ట్రకార్యదర్శి కలంప్రహ్లాద్, సాహితీస్రవంతి జిల్లా ప్రధానకార్యదర్శి కెంగార మోహన్ పాల్గొని ప్రసంగించారు. సాహితీ స్రవంతి మతోన్మాదం, ఉగ్రవాదం, ప్రపంచీకరణలకు వ్యతిరేకంగా ఆవిర్భవించిందని, ఈ నేపథ్యంలోనే మానవ సమాజంపై జరుగుతున్న అరాచకాలకు వ్యతిరేకంగా కవులు, కళాకారులు, కలాలతో, గళాలతో తిరుగుబాటు చేయాల్సిన అవసరం ఉందని కవులు ఆకాంక్షించారు. జనకవనంలో కవులు, సాహితీస్రవంతి నాయకులు రాజా జయచంద్రన్, యుఎన్ ప్రేమ్కుమార్, గోపాల్, నల్లారెడ్డి, హనుమాన్సింగ్, మల్లికార్జున, రాందాస్ ప్రసంగించి, స్వీయకవితల్ని వినిపించారు. జనకవన కవి సమ్మేళన కార్యక్రమానికి సాహిత్యాభిమానులు, కవులు, కళాకారులు, ఉపాధ్యాయులు పలువురు హాజరై తమ కవితలను వినిపించారు.

## “బతుకమ్మ పాటలే ప్రేరణ ఇచ్చాయి”

భూస్వామ్య కుటుంబాల్లోంచి వచ్చిన తన లాంటి వారిని ముఖ్యంగా నాలుగు గోడల మధ్య ఉన్న నన్ను వీర తెలంగాణా సాయుధ రైతాంగ పోరాటంలో పాల్గొనేలా ప్రేరేపించినవి బతుకమ్మ పాటలు, అభ్యుదయ కవుల సాహిత్యమేనని నాటి పోరాట యోధురాలు, మాజీ శాసనసభ్యురాలైన శ్రీమతి మల్లస్వరాజ్యం అన్నారు. సాహితీ ప్రవంతి హైదరాబాద్ నగర కమిటీ అధ్యక్షులలో బతుకమ్మ సదస్సు-జనకవనం సెప్టెంబర్ 30న బాగ్లింగంపల్లిలోని సుందరయ్య విజ్ఞాన కేంద్రంలో జరిగాయి. పాట కాగితాల మీద ఉంటే కొంత మందికే చేరుతుందని, అదే పాట ప్రజల నోట నానితే సమాజాన్ని మార్చగలదని అన్నారు. ప్రజలను ఉద్యమం దిశగా మేల్కొల్పడానికి నాటికవులైన సుద్దాల హస్తంతు, తిరునగిరి, యాదగిరి లాంటి ప్రజాకవుల పాటలు వినునూరు దొరకు వ్యతిరేకంగా ప్రజల్ని కదిలించాయని ఆమె అన్నారు. కడుపులో పిల్ల ఆడపిల్ల అని తెలిస్తే అబార్షన్ చేయించే నీచ సంస్కృతి నేటి ఆధునిక యుగంలో ఉందని, పెట్టుబడి దార్లకు, పాలకులు ఊడిగం చేస్తున్నారని, మళ్ళీ దొరల పెత్తందార్ల ఆధిపత్యంలోకి జాతి నెట్టబడుతోందని... దీనికి వ్యతిరేకంగా మరో స్వాతంత్ర్యపోరాటానికి ప్రజల్ని కవులు, రచయితలు, మీడియా సన్నద్ధం చేయాలని స్వరాజ్యం అన్నారు. తాను స్వాతంత్ర్య ఉద్యంలోనూ, నైజాం వ్యతిరేకపోరాటంలోనూ పాటలు... పాడుతూ... పల్లెపల్లె తిరిగానని, ‘రాజకృ’ వచ్చిందని ప్రజలు ఆదరించారని... దొరలు, రజాకార్లు, తమపై దాడులు చేశారని.. హింసలు పెట్టారని చెప్పారు.



భారతీ... భారతీ ఉయ్యాలలో... బతుకమ్మ భారతి ఉయ్యాలలో పాటను ఉద్వేగంగా పాడి వినిపించారు. ఐదవారాష్ట్ర ప్రధానకార్యదర్శి హైమావతి ప్రసంగిస్తూ తాను నేతగా ఎదుగుదలకు కవితే కారణం అని పోరాటాలకు ప్రజల్ని సమాయత్తం చేసే ఒక ఆయుధంగా సాహిత్యం, కవితలు, పాటలు ఉండాలని... అందుకు బుద్ధి జీవులైన రచయితలు... రచయిత్రులు కృషి చేయాలన్నారు. సాహితీ ప్రవంతి నగర కార్యదర్శి శాంతిశ్రీ అధ్యక్షతన ఈ సభలో బతుకమ్మ పై పలువురు పాటలు పాడి వినిపించారు. సాహితీప్రవంతి నగర అధ్యక్షులు తంగిరాల చక్రవర్తి జనకవనాన్ని నిర్వహించారు. 34 మంది కవులు, కవయిత్రులు, ఈ కవి సమ్మేళంలో పాల్గొన్నారు. కొండపల్లి నీహారిణి, స్వాతిశ్రీపాద, శిష్టా మాధవి, ఆర్. దుర్గాప్రసన్న, హేమ, హైమవతి, కంపి రాజ్యలక్ష్మి, అరుణకుమారి, శార్వాణి, మానస, చిమ్మపూడి శ్రీరామూర్తి, శిల్పాజగదీష్, రఘుపతి, ఒబ్బిని, విల్సన్ రావు, డా॥పూసల రజనీ గంగాధర్, ఆకపారి హస్తంతురావు, రామకృష్ణ, బొ.పా.రా, పి.ఎన్.మూర్తి, కె.వి.సైదులు, శాంతారావు, వెంకటే, సూతారపు వెంకట్, పొత్తూరి సుబ్బారావు, గేరా, నరసింహమూర్తి, తదితరులు కవితలు, పాటలు జనరంజకంగా వినిపించారు. ఈ సభలో సాహితీ ప్రవంతి రాష్ట్రకార్యదర్శి వొరప్రసాద్, కె.లక్ష్మయ్య, సీనియర్ పాత్రికేయులు నెల్లూరి నరసింహారావు, పాల్గొన్నారు. జి. యాదగిరిరావు (నగర ప్రధానకార్యదర్శి స్వాగతం పలుకగా, ఎస్.ఎస్.బి. గేరా వందన సమర్పణతో కార్యక్రమం ముగిసింది. ప్రారంభంలో ప్రముఖ కవి పైడి తెరేష్ బాబుకు 2 నిమిషాలు సంతాపం తెలుపుతూ సభ నివాళి

## కర్నూలులో ‘భారతదేశంలో స్త్రీ పుస్తకావిష్కరణ సభ

ప్రస్తుత సమాజంలో మహిళలు అన్ని రంగాల్లో రాణిస్తున్నారని, అయినప్పటికీ వివక్ష కొనసాగడం తగదని సాహితీ ప్రవంతి రాష్ట్ర కార్యదర్శి జంధ్యాల రఘుబాబు అన్నారు. కర్నూలులో కేవీఆర్ కళాశాలలో సాహితీ ప్రవంతి అధ్యక్షులతో కలిపి 18న నిర్వహించిన ‘భారతదేశంలో స్త్రీ’ అనే పుస్తకావిష్కరణ సభలో ఆయన పాల్గొని ప్రసంగించారు. భారతదేశంలో స్త్రీ అనే పుస్తకంలో రచయిత ఎన్.డి.వీ అజీజ్ ఆదిమ కాలం నుంచి మహిళల అవేదనను వర్ణించారన్నారు. కథా రచయిత మాట్లాడుతూ ర్యాగింగ్ చింతనల పట్ల కుదారూపొందించి వెంటనే అపసరం ఉండన్నారు. సమాజంలోనూ మహిళలపై అత్యారాలు, దురాగతాలు చోటు చేసుకోవడం అమానుషమన్నారు. రచయిత అజీజ్ తను రాసిన పుస్తకంలో ప్రస్తుత సమాజంలో కొనసాగుతున్న బనివిని, దేవదాసీ వ్యవస్థలను కళ్ళకు కట్టారన్నారు. ప్రస్తుత తరం యువతీ యువకులు వరకట్న సమస్యను నిర్మూలించకపోవడం శోచనీయమన్నారు. కేవీఆర్ కళాశాల ప్రిన్సిపాల్ వెంకటసుబ్బామ్మ భారతదేశంలో స్త్రీ పుస్తకాన్ని ఆవిష్కరించారు. రచయిత అజీజ్ మాట్లాడుతూ ఈ పుస్తకం మహిళల్లో చైతన్యాన్ని కల్పిస్తే తాను చేసిన కృషి సార్థకమవుతుందన్నారు. కార్యక్రమంలో కళాశాల అధ్యాపకులు డాక్టర్ షంషుద్దీన్, డాక్టర్ శ్రీదేవి, ఇందిరా శాంతి, బసవరాజు, కళాశాల విద్యార్థినులు, అధ్యాపకులు పాల్గొన్నారు.



చింతనల ప్రముఖ ఇ.నా.య.త.ల. పట్ల విధిమైన కఠిన తీసుకుంటున్నారో ఈవ్ కట్టుదిట్టమైన చట్టాలు అమలు చేయాల్సిన ఇంతటి హైటెక్ ఆధునిక

**తంగిరాల పురస్కారం ప్రదానోత్సవం**

అక్టోబర్ 12న (విజయవాడ)లోని పెజ్జానిపేటలో ప్రముఖ రంగస్థల, సినినటి, శ్రీమతి తెలుగు కనకం గారికి 15వ తంగిరాల కృష్ణప్రసాద్ స్మారక రంగస్థల పురస్కార ప్రదానోత్సవం జరిగింది. తంగిరాల మెమోరియల్ ట్రస్ట్ ఆధ్వర్యంలో ఈ సభలో ట్రస్ట్ వ్యవస్థాపక అధ్యక్షులు టి.చక్రవర్తి అధ్యక్షతన, విజయవాడ నగర రంగస్థల కవులు, కళాకారుల మధ్య ఆత్మీయ వాతావరణంలో జరిగింది.

ఒకనాడు ప్రేక్షకులు టికెట్టు కొని నాటకం తెల్లవార్లు చూసే వారని, ఈనాడు యు.ట్యూబ్లు, ట్వీట్లర్లు, ఫేస్బుక్ లొచ్చాయని మన జానపద కళాసంపద కనుమరగయ్యే స్థితిలో వుందని, దాన్ని రక్షించుకోవాలని తంగిరాల కృష్ణప్రసాద్ దాదాపు 50 సం॥ నాటకం కోసం కృషి చేశారని... 1999 ఆయన మరణానంతరం ఈ తంగిరాల స్మారక పురస్కారాన్ని ప్రతిఏటా 15సంవత్సరాలుగా క్రమం తప్పకుండా ఇస్తున్నాం అని తంగిరాల చక్రవర్తి తన అధ్యక్షోపన్యాసంలో పేర్కొంటూ నాటక, సినిరంగాల్లో ఖ్యాతి వహించిన టి. కనకంగార్ని తంగిరాల అవార్డ్ తో సత్కరించారు, దుశ్శాలువ, జ్ఞాపిక, వెయ్యిసూటపదహారే నగదుతో ఈ పురస్కారం అందించారు. విజయవాడలో తాసీల్దార్ ఆర్. శివరావు 2000 నగదు ఇచ్చారు. కవి చలపాక ప్రకాష్, ఆంధ్రార్థ్ అకాడమీ కార్యదర్శి, గోళ్ళ నారాయణరావు, తంగిరాల సత్యన్నారాయణ, ఆంజనేయప్రసాద్, బి.వి.ఎన్. సత్యన్నారాయణ, కె. లీలాకృష్ణ, విజయవాడ అర్బన్ తహసీల్దార్ రామారి శివరావులు పాల్గొన్న ఈ సభకు చింతా వెంకటేశ్వర్లు సమన్వయ కర్తగా వ్యవహరిస్తూ స్వాగతం పలికారు. తాను 6 1/2 శతాబ్దంలో పాడుతుంటే ప్రజల



చప్పట్లు, ఈలలు... వన్స్ మోర్లే తనకు అవార్డ్ గా భావించానని, ప్రజల్ని కళ ద్వారా రంజింపజేయుటమే కళాకారుని కర్తవ్యం అని, తన కెన్నో అవార్డ్లు వచ్చాయని, ఎన్.టి.ఆర్. తరపున ఇచ్చే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రంగస్థల పురస్కారంతో పాటు ఎన్నో అవార్డ్లు పొందానని, తంగిరాల అవార్డ్ అందుకోవడం ఆత్మీయ కళాకారుల మధ్య ఆనందంగా వుందని... తనకు ఈ అవార్డ్ తో సత్కరించిన తంగిరాల ట్రస్ట్ కృతజ్ఞతలు అంటూ స్పందన ప్రసంగం కనకం గారు ఉద్వేగ భరితంగా చేశారు. సమతా సేవాసమితి కార్యవర్గ సభ్యులు ముక్కామల శివరామప్రసాద్, ఘంటశాల వెంకటకృష్ణ, అంగడి మణి కృష్ణమూర్తి, చింతాకోటేశ్వర్లు గారలు కూడా “కనకాన్ని” తమ సంస్థ తరుపున ఘనంగా సత్కరించి అభినందించారు. 26సం॥ వయస్సులోనే కనకంగారు కురుక్షేత్రనాటకాలలోని శ్రీకృష్ణపాత్ర పద్యాలు పాడి వినిపించారు. తంగిరాల కృష్ణప్రసాద్ గారి కుమార్తె సరస్వతి జ్యోతి ప్రకాశనం చేశారు. స్వాగతవందన సమర్పణ చింతా వెంకటేశ్వర్లు చేశారు. దాదాపు 70మంది రంగస్థల కళాకారులు హాజరై, కనకాన్ని అభినందించారు.

**ఇల్లెందులో 'బతుకమ్మ' కవి సమ్మేళనం**



సాహితీ ప్రవంతి 'ఆధ్వర్యంలో పాటలు, కవితల పోటీలు, బతుకమ్మ కవి సమ్మేళనం' ఆకట్టుకుంది. బతుకమ్మ పండుగ మహిళా సాధికారతకు ప్రతీకగా నిలుస్తుందని, మహిళల పట్ల వివక్ష లేకుండా సామాజిక మార్పు రావాలని ఇల్లెందు మున్సిపల్ చైర్పర్సన్ మడతరమ అన్నారు. ఖమ్మం జిల్లా ఇల్లెందులో అక్టోబర్ 1న సాహితీప్రవంతి ఆధ్వర్యంలో జరిగిన “బతుకమ్మ కవి సమ్మేళనం, పాటలు, కవితల పోటీ

కార్యక్రమంలో ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొని ఆమె ప్రసంగించారు. సభకు అధ్యక్షత వహించిన సాహితీ ప్రవంతి జిల్లా ఉపాధ్యక్షులు, కవి కట్టుకోర్పుల రమేష్ మాట్లాడుతూ సంస్కృతి, సాంప్రదాయాలను కాపాడుకుంటూనే సాహిత్యం సమాజానికి దిశా నిర్దేశం ఇస్తుందన్నారు. ఐదూ జిల్లా అధ్యక్షురాలు మాచర్ల భారతి, ఐదూ డివిజన్ కార్యదర్శి మెరుగు రమణలు మాట్లాడుతూ మహిళలపై అత్యాచారాలు, భ్రూణహత్యలు రోజురోజుకు పెరుగుతున్నాయని, ఆడపిల్లల్ని పుట్టనియ్యాలి, బతకనియ్యాలి, ఎదగనియ్యాలని అన్నారు. బతుకమ్మ సంస్కృతి, భ్రూణ హత్యలు, మహిళా స్వేచ్ఛ, అత్యాచారాలు అంశాలపై కవులు, కవయిత్రులు సంధించిన కవితాక్షరాలు, పాటలు పలువురి ఆకట్టుకున్నాయి. పోటీలలో గెలుపొందిన వర్తమాన కవులకు వాసవీక్షణ్ అధ్యక్షులు గౌరెశెట్టి కృష్ణ బహుమతులు అందజేశారు. కార్యక్రమంలో కవయిత్రులు ఇందిర, కన్నాంబ (సస్య), కవి సంత సుందర్ దాస్ సేవా సమితి కన్వీనర్ సతీష్ ఖండేల్ వాల్, ఉపాధ్యాయులు, వీరన్న, శ్యామ్ బాబు యు.టి.ఎఫ్.జిల్లా నాయకులు భిక్షపతి పాల్గొన్నారు.



## సాహితీ సౌరభంతో పులకించిన ఖమ్మం



సాహితీ స్రవంతి 15వ వార్షికోత్సవం సందర్భంగా సాహితీ స్రవంతి అధ్యయనవేదిక నిర్వాహకుడు రాంకుమార్ ప్రధాన సంపాదకత్వంలో వెలువరించిన ప్రత్యేక సంచిక “లోగిలిని” సెప్టెంబర్ 13న ఖమ్మం జిల్లా ఫెమా అధ్యక్షుడు, కవి మువ్వా శ్రీనివాసరావు ఆవిష్కరించగా సాహితీ స్రవంతి జిల్లా అధ్యక్షుడు ఆనందాచారి పరిచయంచేసి, సంచికను తయారుచేయటంలో కృషి చేసిన కపిల రాంకుమార్ ను, వారికి తోడ్పాటు అందించిన హైదరాబాద్ ప్రజాశక్తికి చెందిన అనంతోజు మోహనకృష్ణను అభినందించారు. తదుపరి పురిమళ్ళ సునంద రచించిన పరమళ్ళ వసంతం కవితా సంకలనం అద్దేపల్లి రామమోహనరావు ఆవిష్కరించగా కన్నెగంటి వెంకటయ్య పుస్తక పరిచయం చేశారు. కవి, గాయకుడు సంపటం దుర్గాప్రసాదరావు సంకలనపరచిన ఖమ్మం జిల్లాకు చెందిన 340 మంది కవుల పరిచయగ్రంథంగా సాహితీమూర్తులనే పుస్తకాన్ని ప్రముఖ కవి, విమర్శకుడు డా.దిలావర్ ఆవిష్కరించగా సాహితీ స్రవంతి తెలంగాణా రాష్ట్ర ప్రజాసాహిత్యమండలి ప్రధాన కార్యదర్శి, కవి, కె.దేవేంద్ర ఆవిష్కరించారు. కవి పోతగాని సత్యనారాయణ పరిచయ వాక్యాలు పలికారు. ఖమ్మం జిల్లా సీనియర్ రచయిత, కవి అంకిత కేవల రచించిన “మానవతా జిందాబాద్” కవితల సంపుటాన్ని ముఖ్య అతిథి ప్రముఖ కవి సుధామ ఆవిష్కరించగా బి.వి.కె.రాజకీయ విద్యా విభాగం కన్వీనర్, యువ కవి బండారు రమేష్ పుస్తక పరిచయం చేసారు.

వార్షికోత్సవ ప్రారంభ సభ ముగిసిన అనంతరం షాజహానా జనకవనం ఆరంభించగా, వీధుల రాంబాబు, కటుకోజ్జల రమేష్ కవిసమ్మేళనం సమన్వయపరిచారు. సుమారుగా 56 మంది కవితాగానం చేసారు. అనంతరం ఖమ్మం జిల్లా సాహితీ స్రవంతి నూతన కమిటీ కన్నెగంటి వెంకటయ్య అధ్యక్షులుగా, రైతు రవి ప్రధాన కార్యదర్శిగా, సంపటం దుర్గాప్రసాద్, పోతగాని సత్యనారాయణ, కటుకోజ్జల రమేష్ ఉపాధ్యక్షులుగా, మేడగాని శేషగిరి, శిరంశెట్టి కాంతారావు, వీధుల రాంబాబు, సహాయ కార్యదర్శులుగా, పురిమళ్ళ సునంద కోశాధికారిగా ఎన్నికకాగా మాల్యశ్రీ, కపిల రాంకుమార్, మండవ సుబ్బారావు, కావూరి పాపయ్య శాస్త్రి, మువ్వా శ్రీనివాసరావు గౌరవ సలహాదారులుగా

ఎన్నుకోబడ్డారు. డా.సీతారాం, డా.సి.హెచ్.అంజనేయులు, డా.దిలావర్, మాల్యశ్రీ, మండవ సుబ్బారావు సందేశాలిచ్చారు. సాగి వెంకన్న, మనోరమ, స్వప్న, అనుప్రసాద్, కన్నెగంటి వెంకటయ్య, శేషగిరి పలు అభ్యుదయ గీతాలను ఆలపించారు. సాహితీ స్రవంతి 15వ వార్షికోత్సవం ఖమ్మం సాహితీ చరిత్రలో ఒక మైలు రాయి” అని వార్షికోత్సవ సభను ప్రారంభించిన ముఖ్య అతిథి సుధామ అన్నారు. ప్రముఖ కవయిత్రి షాజహానా మాట్లాడుతూ మనసు వలికే భాష కవిత్వమని, కొబ్బరినీళ్ళలాంటిదిని కవిత్వమెప్పుడు ప్రజల పక్షానే నిలబడుతూ శాశ్వత ప్రతిపక్షంగా నిలుస్తుందన్నారు.

ఈ సభలో మరో ముఖ్య అతిథి అద్దేపల్లి రామమోహనరావు మాట్లాడుతూ దేశ అస్తిత్వాన్ని కాపాడుకోవలసిన బాధ్యత ప్రతి ఒక్కరిపైన వుందని, ముఖ్యంగా కవులపైన మరీ ఎక్కువగా వుందని నొక్కిచెప్పారు. పారిశ్రామికీకరణ పేరుతో ప్రకృతి విధ్వంసం సృష్టిస్తున్నారని ఆవేదన వ్యక్తం చేసారు. ప్రజలను ఉద్యమాలవైపు, పోరాటాలవైపు నడవటానికి సంసిద్ధం చేయవలసిన వారు కవులేనని ఉద్ఘోషించారు. ముఖ్య అతిథులకు, సీనియర్ కవులకు మెమెంటోలు అందించి సత్కరించారు. సాధనాల, లెనిన్ శ్రీనివాస్ సభ్యుతి సుమిత్రదేవి, యనగండుల దేవయ్య, బండిఉష, సునీత, హద్దంపాటి, తాళ్ళూరి లక్ష్మి, యడవల్లి శైలజ, కంచర్ల శ్రీనివాస్ తదితర కవులు, కవయిత్తులు పాల్గొన్నారు.

ప్రారంభ సభలో రౌతు రవి సాహితీ స్రవంతి గత15 సంవత్సరాలుగా నిర్వహించిన కార్యక్రమాల నివేదిక ప్రవేశపెట్టారు. ఈ సభ బావు, ఇతర సాహితీ వేత్తల మరణానికి సంతాపం ప్రకటించి, ఒక నిమిషం మౌనం పాటించింది. సాహితీ స్రవంతి లాంటి సాహిత్య సంస్థల కార్యక్రమాల నిర్వహణకు ఒక దాశరథి లాంటి పేరుమీద ఒక సమావేశమందిరం ఖమ్మంలో నిర్మించాలని, కవుల రచనల ప్రచురణకు ప్రభుత్వం నుండి సహాయ సహకారాలు అందాలని, సాహిత్య సాంస్కృతిక విషయాలపై ప్రభుత్వం ఒక విధానాన్ని ప్రకటించాలని తీర్మానించారు. మేడగాని శేషగిరి వందన సమర్పణ చేశారు. సుమారు 350 మంది కవులు, సాహిత్య అభిమానులు, కళాకారుల ఆనందోత్సాహాల మధ్య ఈ వార్షికోత్సవం జరిగింది.

- కపిల రాంకుమార్

## విజయనగరంలో “మెరుగు” సభ

విజయనగరం సాహితీ ప్రపంచి అధ్యక్షులలో గురజాడ సగృహంలో అక్టోబర్ 5న మెరుగు కార్యక్రమం జరిగింది. రావులపాలెం డైరీ కాలేజీ ప్రిన్సిపాల్ ప్రముఖ కథా రచయిత రమణారావు కథ పై చర్చనస్తా సాహిత్యంలో కథ ఒక భాగం, ప్రక్రియ అని, కథని కళా రూపంగా కూడా మనం భావించవచ్చని, కళా రూపానికి ఉన్న లక్షణాలన్ని కథకి కూడా ఉంటాయన్నారు.

ఏదైనా ఒక వాస్తవాన్ని వాస్తవంగా కాకుండా కళా రూపంగా మారిస్తే దానిని గుర్తుపెట్టుకొవటం సులభం అని అన్నారు. కళా రూపాలు జానపదుల నుంచి పుట్టాయని కళా రూపంలో ఒక ప్రయోజనం ఉంటుందని చేస్తున్న పనిలో ఉత్సాహాన్ని కలిగించేందుకు, ఒటమిని మర్చిపోవటం కోసం పోరాటాన్ని రేకెత్తించటం కొనసాగించాలని కళా రూపం ఉపయోపపడుతుందని, దీన్నే ప్రయోజనం అంటారని తెలిపారు. కథ సంఘ అవసరాన్ని బట్టి సంఘనీతి ఆధారంగా సంఘ సంస్కారం కోసం ఎర్పడిందని అన్నారు.



అదిమ కాలంలో జానపదుల ఆనందం కోసం, ఉల్లాసం కోసం జానపదాలను సృష్టించారని తరువాత కాలంలో దేవుడు అనే భావం ఏర్పడిన తరువాత భక్తిని ప్రభోదించటం కోసం సాహిత్యాన్ని సృష్టించారని తరువాత కాలంలో రాజుని దైవాంశ సంభూతునిగా భావించి ప్రభువుల చుట్టూ సాహిత్య సృజన జరిగిందని ఆధునిక కాలంలో సాహిత్యం చైతన్యపరచటం కోసం సాహిత్యం అనే దృష్టితో ప్రజల కష్ట సుఖాలను, జీవితాలను, వివక్షను తెలియజేస్తు వాటి విముక్తి కోసం చైతన్యపరచటం కోసమే సాహిత్య సృష్టి జరుగుతుందని అన్నారు.

రమణారావుగారిని చాగంటితులసిగారు పరిచయం చేస్తూ పుట్టిల్లు అనే కథా సంకలనాన్ని రచించారని, కుటుంబ ప్రాముఖ్యాన్ని, సమాజ సమస్యలను ప్రస్తుతంగా కనిపించేటట్లు రచించారని అన్నారు. నభలో కవులు, గాయకులు తమ గళాన్ని వినిపించారు. బాలసుధాకరమౌళి, మానాపురం చంద్రశేఖర్, హరికృష్ణ, వెంకటరావు, రామకృష్ణ, నిర్మల, ఇనుగంటిజానకి, శ్రీనివాసరావు, క్రిష్ణారావు, చీకటి దివాకర్ మొదలగువారు పాల్గొన్నారు.

## “సామాన్యుడే ... సాహితీ సృజనకారుడు”

సామాన్యుడి బతుకు, మెతుకు నుంచి పుట్టిందే కవిత్వమని రాజులు, దొరలు, జమీందార్లు భూస్వాములకెవరికీ కవిత్వం సొంతం కాదు. రాజాస్థానాలకే పరిమితమైన కవిత్వం 19వ శతాబ్దం నుండి దశ, దిశ, మార్పుకొందని అట్టడుగు శ్రామికవర్గాల సంస్కృతిని, శ్రమజీవుల స్వేదం నుండి అపూర్వమైన అద్భుత సాహిత్యం సృజించబడ్డదని ఆంధ్రసారస్వత కళాశాల పూర్వ ప్రిన్సిపాల్ మోతుకూరి నరహరి అన్నారు. అక్టోబర్ 15న హైదరాబాద్ లోని సుందరయ్య విజ్ఞాన కేంద్రంలో షేక్స్పియర్ నుండి గురజాడ దాకా రచనల తీరును విశ్లేషిస్తూ సామాన్యుల బ్రతుకు చిత్రణను అక్షరీకరించడం వల్లే వాళ్ళు గొప్ప గొప్ప కవులు, రచయితలు అయ్యారు అని ఆయన అన్నారు. మరో ముఖ్య అతిథి స్వాతి శ్రీపాద కవుల్ని తర్ఫీదుతో తయారుచేయవచ్చునని... తాను 50 మందికి రచననేర్పితే 48 మంది కవిత్వాలు రాసారని, 1999 దాకా ప్రపంచ కవితాదికృతను అక్టోబర్ 15వ తేదీ జరిగేదని, యూనిసెఫ్ వారు 2000 సం॥ నుండి



మార్చి 21వ తేదీన దీన్ని నిర్వహిస్తున్నారని అన్నారు. కవి వోజిల్ సృష్ట్యర్థం దీన్ని జరుపుతారు. సాహితీ ప్రపంచి నగర కమిటీ అధ్యక్షులలో ఈ సందర్భంగా ప్రపంచ కవితా దినోత్సవం జరిగింది. ఈ కవితా సదస్సులో... “నాకు నచ్చిన నా కవిత” అంశంతో జరిగిన జనక వనంలో దాదపు 30 మంది కవులు స్వీయకవితా గానం చేశారు. పద్మశ్రీ కొలకలూరి ఇనాక్ కవిత్వం చదవడమే కాక, కవుల కవితల్ని విశ్లేషించి మాట్లాడారు. శాంతిశ్రీ నిర్వహణలో జరిగిన ఈ కార్యక్రమంలో ద్వానాశాస్త్రి, వెలమకన్నె రమణ, యం. రాధాకృష్ణ, జి. ఆంజనేయులు జి.ఎస్. రామకృష్ణ, బిక్కికృష్ణ, కొంపల్లె శర్మ, కామేశ్వరరావు, సురేష్, కిషోర్, మోహన్ కృష్ణ, యాదగిరిరావు, నరసింగమూర్తి, పి.ఎన్.మూర్తి, దుర్గాప్రసన్న, విజయలక్ష్మి, డి. సైదులు, జ్యోతికిరణ్, మహేందర్, నరేంద్ర, తదితరులు జనకవనంలో పాల్గొని తమ కవిత్వం వినిపించారు. సాహితీ ప్రపంచి ఉపాధ్యక్షులు ఎస్.ఎస్.బి.గౌర అధ్యక్షతన జరిగిన యీ సభకు తంగిరాల చక్రవర్తి స్వాగతం పలుకగా, బి.యాదగిరిరావు వందన సమర్పణ చేశారు.

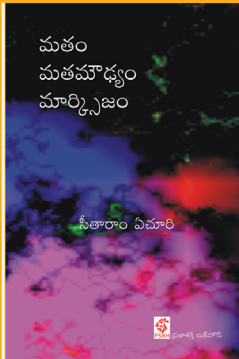
# వట్టికోట ఆళ్వారుస్వామి

01.11.1916 - 05.02.1961

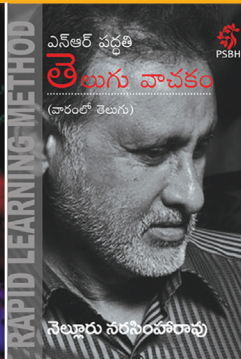


‘ప్రజల మనిషి’, ‘గంగు’ నవలలు రాశారు. తెలంగాణా ప్రాంతానికి సంబంధించి తొలి నవలా కారుడు. నిజాం నవాబుకు వ్యతిరేకంగా ఉద్యమించారు. ప్రజల మనిషి నవలలో ఆనాటి సాంఘిక జీవితాన్ని సజీవంగా చిత్రించారు. జైలు జీవితం అనుభవించారు. ప్రచురణ కర్తగా కూడా కృషి చేశారు.

# ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్ తాజా ప్రచురణలు



వెల: రూ. 20/-



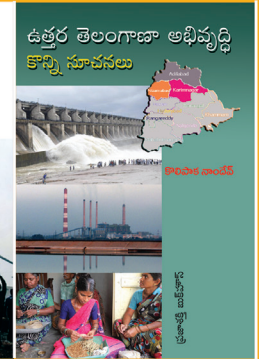
వెల: రూ.200/-



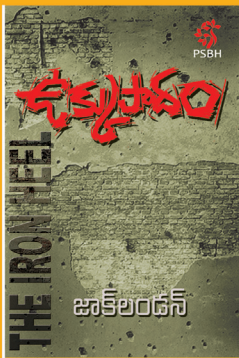
వెల: రూ.50/-



వెల: రూ.125/-



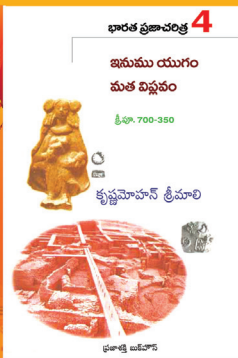
వెల: రూ.50/-



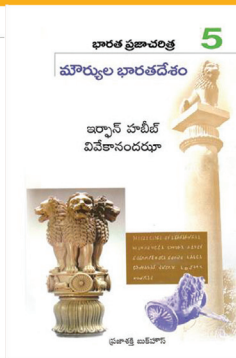
వెల: రూ.125/-



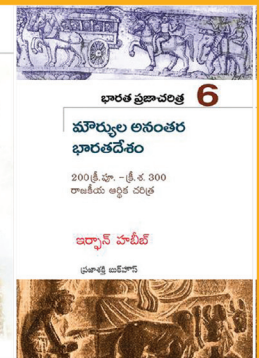
వెల: రూ.175/-



వెల: రూ.120/-



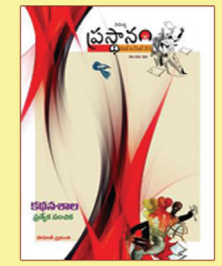
వెల: రూ.120/-



వెల: రూ.120/-



## సాహిత్య ప్రస్థానం



సంవత్సర చందా కేవలం- రూ.120/- మాత్రమే

తెలుగు సాహిత్య కృషిని ప్రోత్సహించండి! తెలుగు భాషా వికాసానికి మీ వంతు సహకరించండి!

వివరాలకు: సాహిత్య ప్రస్థానం, ప్లాట్ నెం.21/1, యం.హెచ్. భవన్, ఆరీటిసి కళ్యాణమండపం దగ్గర, ఆజామాబాద్ ఇండస్ట్రియల్ ఫరియా, హైదరాబాద్- 500 020, ఫోన్: 040-27668861, సెల్: 9490099059  
Email- ssprasthanam@gmail.com

www.prasthanam.com

ప్రస్థానం వెబ్సైట్ను తప్పక చూడండి!

ప్రత్యేక తగ్గింపు  
5 సంవత్సరాల చందా : రూ. 600 - 100 : 500/- మాత్రమే  
10 సంవత్సరాల చందా రూ. 1200 - 200 : 1000/- మాత్రమే  
అంతేకాదు విలువైన పాత ప్రస్థానం సంచికలు ఉచితం ట్రాన్స్పోర్టు ఛార్జీలు అదనం

If Un delivered please return to : Prasthanam, C/o M.H.Bhavan, Plot No. 21/1, Azamabad Near RTC Kalyanamandapam, Hyderabad - 500 020 (A.P), Ph: 040-27660013, Cell: 9490099059